

LENGYEL—JUGOSZLÁV MEGBESZÉLÉSEK

Belgrádban közös közleményt adtak ki *Olszowski* lengyel külügyminiszter és *Minics* jugoszláv külügyminiszter megbeszéléséről. Ebben megállapították, hogy „a két ország eltérő nézete a szocializmus építésének útjáról, nem jelent akadályt a kapcsolatok fejlesztése és az együttműködés előtt”. A lengyel külügyminiszter belgrádi útjáról kiadott jelentés szerint egyébként *Gierke*, a LEMP első titkára hamarosan Jugoszláviába látogat.

A két ország magas szintű politikai megbeszéléseit két fontos gazdasági tárgyalás előzte meg. Pénteken ért véget a lengyel—jugoszláv ipari együttműködési vegyes bizottság ülése — amelyen 20 terület kooperációs lehetőségeit vitatták meg —, március végén pedig a két ország illetékesei egy lengyel—jugoszláv bankkonzorcium létrehozásáról folytatott megbeszéléseket.

Lengyelország és Jugoszlávia között az árucseré-forgalom kedvezően fejlődik. Tavaly a kölcsönösen szállított áruk

értéke meghaladta a 200 millió dollárt, ezen belül is elég jó aránnyal, 10 százalékkal szerepelnek a kooperációs szállítások. A két ország kereskedelmi kapcsolatát az 1971—75-re szóló hosszú lejáratú megállapodás szabályozza, amely 850 millió dollár értékű forgalmat irányoz elő az öt évre. Az 1971-es és 1972-es év árucseréje alapján azonban úgy látszik, hogy ezt az összeget túlszárnyalják. Egyébként a most folyó ötéves terv teljes időszakában a tervek szerint 200 millió dollár értékű termék cserél gazdát kooperáció keretében. A legjelentősebb együttműködés a gépkocsigyártásban alakult ki, és valószínűleg ez fejlődik a leggyorsabban a jövőben is. Tervbe vették ugyanis a közös munkát a „Zasztava 101” és a „Polski Fiat 126” gyártásában. Az ipari együttműködés egyéb területei: a fogyasztási cikkek, az elektrotechnikai termékek és néhány mezőgazdasági gép gyártása. (PAP)

NDK gazdasági küldöttség látogat Tokióba

A Német Demokratikus Köztársaság nyolctagú gazdasági delegációja látogat április 19-én a japán fővárosba, hogy részt vegyen a Japán—NDK gazdasági vegyes bizottság április 24-től 27-ig tartó ülésén. Az NDK küldöttségét *Beil* külügyi miniszter helyettese, a vegyes bizottság elnöke vezeti. Japán részről a kétoldalú kereskedelem előmozdítására alakult magánszervezet képviselői tárgyalnak majd. Az eszmecsereozaton a *Kyodo* hírigényesség értesülése szerint három állandó munkacsoportot hoznak létre, az első a kereskedelem általános kérdéseivel, a második finanszírozási problémákkal, a harmadik pedig a kétoldalú gazdasági kapcsolatok műszaki vonatkozásaival foglalkozik majd.

A pekingi angol kiállítás eredményei

Pekingben bezárult a brit ipari és technológiai kiállítás, s a szervezők jelentése szerint a brit gyárosok másfél millió font sterling értékű berendezést adtak itt el. A több mint 350 vállalat mintegy 1000 képviselője általában elégedetten nyilatkozott a vásár eredményességéről, jöhet a szerszámgépeket kiállító nagyobb rendeléseket remélték. A kiállítás igazgatója, a kínai—brit kereskedelmi tanács angol vezetője, már megnyitáskor figyelmeztette a brit üzletembereket: ne akarjanak túl sokat a vásár időtartama alatt vagy közvetlenül utána. „A jövőt építjük” — mondta *Sir John Keswick*. A vásárt felkészítő külföldi diplomaták közül egyesek azt a meggyőződésüket hangoztatták, hogy Nagy-Britannia e kiállítása egyáltalán éles versenykihívás volt Japánnal, az NSZK-val és talán az Egyesült Államokkal szemben.

A leglátogatottabb pavilonok a Hawker-Siddeley, a BAC, és a Rolls-Royce repülőgépeket és gépmotorokat bemutató standjai voltak — de ezek képviselői mélyen hallgatnak arról, sikerült-e újabb üzletet kötni a kínaiakkal. (Reuter)

Az idén is gyorsan növekszik a világkereskedelem

A világkereskedelem expanziója az idén legalább olyan gyors lesz, mint tavaly volt — legalábbis így véli a *Jetro* felhívatalos japán külkereskedelmi szervezet. A valutáris bizonytalanságok és a közös piaci országok által hozott inflációellenes intézkedések dacára a világkereskedelem az idén legalább 7—9 százalékkal fog növekedni. A főbb ipari országokban folytatódik a gazdasági fellendülés, s ez ösztönzi a külkereskedelmet is.

A valuták lebegése a *Jetro* szerint hosszú időn keresztül folytatódni fog, amíg a dollárba vetett bizalom helyre nem áll és nem válik nyilvánvalóvá, hogy az amerikai kereskedelmi mérleg egyensúlya megvalósul. (Reuter)

A termelés és termelékenység tavalyi növekedése Ausztriában

Az ipari termelés 8,4 százalékos, az ipari foglalkoztatottak számának 2,3 százalékos növekedése jellemezte az osztrák gazdaságot 1972-ben. A termelékenység 7,1 százalékkal nőtt. A központi statisztikai hivatal jelentése szerint azonban az egyes iparágakban ez a mutató igen különböző volt.

A termelékenység a leggyorsabb ütemben — 27,1 százalékkal — a színesfémiparban nőtt, a papírgyártó és feldolgozó iparban 14,5—14,5 százalékkal, a járműiparban 13,6, a papírfeldolgozó iparban 11,8, a bőriparban 11,6 százalékkal. A termelékenység tulajdonképpen csak az üvegiparban esett vissza — 5,4 százalékkal —, de az olajiparban is csak csekély mértékben nőtt (0,6 százalékkal). A bányászban 2,6, a kohászban 3,3, a vas- és fémáru-gyártásban 3,6 százalékos volt a növekedés. (APA)

NDK-beli szakemberek korszerűsítik az iraki vasútvonalakat

Tudósítónktól:

A berlini WSSB vasútbiztosító és vasúti jelzőberendezéseket gyártó üzem szerelői az észak-iráni Ain Dibis helységben átadták rendeltetésének a Bagdad—Rabiah vasútvonal második korszerűsített szakaszát. Így Bagdatól a szíriai határig húzódó 540 km hosszú vasútvonalból már 260 kilométernyi van felszerelve az NDK-ból származó felautomata jelző- és biztosító-berendezésekkel. Az 1971 novemberében megkezdett munkálatokat előreláthatólag még ebben az évben befejezik.

Fellendülőben a finn gazdaság

A tavaly januárban hatalomra került új finn kormány legfontosabb gazdasági és egyben belpolitikai feladatául tűzte ki a gazdasági élet megélénkítését és a szociális feszültségek enyhítését. A közvélemény azt várta a szociáldemokrata többségű kormánytól, hogy rövid időn belül képes lesz úrrá lenni a nemzetgazdaság gondjain. Úgy tűnik, az új kormány eddigi gazdasági intézkedései eredményesnek bizonyultak, hiszen mind a tavalyi év, mind pedig 1973 első negyede jelentős élénkülést hozott az északi ország gazdaságának.

Az 1969—70-es gazdasági fellendülést 1971-ben erős recesszió követte, amelyet jól jellemez a bruttó társadalmi termék mindössze 1 százalékos növekedése, a külkereskedelmi mérleg rekordösszegű hiánya, és a 8 százalékos infláció. Jelentősen visszaesett az export, ugyanakkor soha nem tapasztalt méreteket öltött a bevétel. Az új kormány igen nehéz helyzetbe került, amelyből az egyetlen kiút a szigorú gazdasági intézkedések bevezetése volt. A nagyfokú infláció miatt a kormány ellenőrzése alá vonta az árak, a bérék és a lakbérék alakulását. A nagytöke természetesen megindította ellentámadását az ellenőrzés miatt, de végül is kénytelen volt beleegyezni, hogy a parlament a kormány ellenőrzési jogát egy évvel, 1974. április 1-ig meghosszabbítsa. Amennyiben erre nem kerül volna sor, az ellenőrzés megszüntetése után az árak és a lakbérék ugrásszerűen emelkedni kezdték volna, ez pedig országos méretű sztrájkokat váltott volna ki.

A tavaly megindult gazdasági fellendülésben jelentős szerepet játszottak az 1971-ben hozott gazdasági intézkedések. A kamatláb csökkentése, a bankok új hitelpolitikája — amely a termelési és lakásépítési beruházások gyorsítását kívánta elősegíteni — valamint a kereskedelmi bankoknak nyújtott központi hitelek emelése mind a megélénkülés irányába hatott. (Persze a fellendülés csak néhány szektorban mutatkozott meg, a beruházások a még meglévő gazdasági bizonytalanság miatt mindössze 3 százalékkal nőttek az előző évihez képest.)

A nemzetgazdaság legfontosabb mutatói is tükrözik az 1971-es mélypontról való elmozdulást. A bruttó társadalmi termék tavaly már 4,2, az össztermelés pedig 4,3 százalékkal nőtt. Nagymértékben sikerült csökkenteni a külkereskedelmi mérleg hiányát; 1971-ben 1,8 milliárd, tavaly pedig 1 milliárd finn márká volt a deficit. Továbbra is eredménytelen volt a kormány stabilizációs politikája, hiszen a fogyasztói árindex 7,2, a létfenntartási költségek indexe pedig 7,1 százalékkal emelkedett. (Legnagyobb mértékben az élelmiszer és a szolgáltatások ára növekedett.) Az áremelkedés következtében megindult bérharok arra kényszerítették a vezetést, hogy az iparban és a szolgáltatás szektorban dolgozók bérét központilag 8—10 százalékkal emeljék. A termelés élénkülése mind ez ideig még nem érezte hatását a foglalkoztatottságban. Bár újabban több finn munkás jön vissza Svédországból, mint vándorol oda, a munkanélküliek száma még mindig 58 ezer. Különösen a mező- és erdőgazdaságban csökkent jelentősen — 40 ezer fővel — a foglalkoztatottak száma. Természetesen a finn gazdaságban is éreztette hatását a dollárválság. 1971 decemberében a márkát 5,5, idén februárban pedig 5 százalékkal értékelték le, minek következtében valamelyest javultak Finnország exportlehetőségei.

Az 1972-es év a finn ipar dinamikus termelésnövekedését hozta, különösen a bányászat, kohászat, gép- és műszeripar termelése emelkedett. A papíripar 4 százalékkal termelt többet mint egy évvel korábban, ugyanakkor visszaesett a fakitermelés és a feldolgozás.

Derúlátó nyilatkozatok Bázélből

A közös nyugat-európai lebegtetésben résztvevő jegybankok vezetői elégedettek az eddigi eredményekkel, állapítja meg a *Reuter* bázeli jelentése. A nemzetközi elszámolások bankjának, a BIS-nek égisze alatt megtartott, havonként összehívó bankárálkötőzóra most első ízben került sor a nyugat-európai valuták közös lebegtetésének márciusi premijere óta.

A lebegtetési mechanizmus jövőjét pillanatnyilag derúlátóan ítélik meg a pénzügyi szakemberek, jöhet a nyugat-európai jegybank néhány valutából kénytelen volt számottevő mennyiséget nemrég piacra dojni. Biztató előjelnek tekintik azt is, hogy az eltelt időszakban az Egyesült Államok nem szorult nyugat-európai készletlenítési hitelek felvételére, noha a dollár árfolyamának védelmére ilyen rövid lejáratú swap-hiteleket lehívhat a Közös Piac tagállamaitól.

A találkozó résztvevői az NSZK-ban kialakult szokatlanul magas kamatokra hátrították a felelőlést, amiért túlságosan is lassan áramlik ki az NSZK-ból az oda korábban beözönlött spekulációs tőke. Ehhez még hozzájárul az is, hogy az USA külföldi beruházásait illetően bizonytalanság uralkodik: nem tudni, a kormány hogyan dönt ellenőrzésről és a kamattengelyenlítés adó kérdésében. A jegybankok vezetői az arany árának rohamos emelkedését összefüggésbe hozták az amerikai szénátus döntésével, amelyben engedélyezik az állampolgároknak az aranykereskedelmet,

A mezőgazdasági termelés tavaly 2 százalékkal csökkent, amely elsősorban a rossz időjárásnak tudható be, de nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy Finnországban évről évre csökken a megművelt föld területe.

A finn gazdasági életben igen nagy szerepet játszik a külkereskedelem, hiszen a bruttó társadalmi termék 28 százaléka ebben a szektorban realizálódik. Jól jellemzi a gazdaság importigényességét az is, hogy a GNP 1 százalékos növekedéséhez 2 százalékos importtermelés szükséges. Finn gazdasági szakemberek véleménye szerint a tavaly megindult fellendülés fő hajtóereje az export növekedése. A finn kivétel 1972-ben 22, a behozatal 16 százalékkal nőtt, a külkereskedelmi forgalom értéke pedig elérte a 25 milliárd márkát. Az utóbbi időben változás figyelhető meg a finn export szerkezetében. A kivétel 94 százaléka ipari termék, és bár továbbra is vezető szerepet játszanak a fa- és papíripari termékek, részesedésük fokozatosan csökken: míg 1961-ben 70, tavaly már csak 50 százalékat képviseltek ezek a termékek az ipari exportban. Gyors ütemben növekszik viszont a fémipari export, amely tavaly a kivételnek már 27 százalékat adta.

A Közös Piac kibővülésével bizonyos eltolódás következett be a finn külkereskedelmi relációk megoszlásában. Az árucseré-forgalom 43 százaléka bizonyulódik az EGK-val, 25 százaléka pedig a „maradék” EFTA-val. A finn külkereskedelmi forgalom több mint kétharmada tehát Nyugat-Európával bizonyulódik le, mindez pedig azt bizonyítja, hogy az északi ország első számú gazdasági partnerei a tókes Európa gazdasági szervezetei. (Érdekes megjegyezni, hogy az ország külkereskedelmében a szocialista országok — elsősorban a Szovjetunió — 18 százalékkal részesednek, és ez az arány várhatóan tovább fog emelkedni.) Minden fel arra mutat, hogy a Közös Piacot kötött, és már parafalt szerződést még ez évben aláírják, hiszen a finn kivétel számára létfontosságúak az EGK nyújtotta preferenciák. A kormány ugyanakkor tárgyalásokat kezdett a KGST-vel, és minden valószínűség szerint Finnország bekapcsolódik a szocialista országok gazdasági integrációja több bizottságnak munkájába.

Előrejelzések szerint 1973-ban tovább folytatódik a gazdasági fellendülés. Idén a GNP várhatóan 6 százalékkal nő, tovább csökken a külkereskedelmi mérleg deficitje, és megélénkülés várható a beruházások terén is.

Egyelőre nem lehet számítani 1969—70-es mérvű gazdasági megélénkülésre, azonban a kormány által „féligen ellenőrzött inflációs állapot” bizonyos lehetőséget ad a felfelé ívelő szakasz meghosszabbítására. A finn konjunktúra- és pénzügyi helyzet természetesen nagy mértékben függ az európai gazdasági és a tókes világ monetáris helyzetének alakulásától.

Gonda György—Lőrincze Péter

Sztrájkhullám Finnországban

Finnországon sztrájkhullám söpör végig. Alig fejezték be 24 óras sztrájkjukat múlt hét csütörtökön a földművesek, pénteken 13 ezer élelmiszeripari dolgozó tette le a munkát. Hétfőre 100 ezer fémipari munkás hirdetett egy napos sztrájkot. Munkabeszűntessel fenyegetnek a bankalkalmazottak és a szeszes italokat gyártó állami vállalatok munkásai is. Április 1 óta ugyanis a munkások és a munkáltatók között nincs kollektív szerződés, mert a szak-szervezetek béremelést és jobb munkafeltételeket követelnek. (DPA)

Staribacher Bukarestben tárgyal

Staribacher osztrák kereskedelmi és iparügyi miniszter Bukarestbe érkezett, hogy az osztrák—román együttműködés továbbfejlesztéséről tárgyaljon. A négy napos látogatás során *Staribacher* a *Reuter* jelentése szerint megállapodást írt alá a szabad devizában történő elszámolásokra való áttérésről. *Staribacher* Bukarestbe érkezve kijelentette: több nyugati országnak tavaly lényegesen gyorsabban sikerült növelnie exportját Romániában, mint Ausztriának. Ezek között az államok között említette az NSZK-át, Svájcot és Nagy-

Britanniát. A miniszter reméli, hogy a tavaly Romániának nyújtott 30 százalékos vámkedvezmény nemcsak a román exportot növeli, hanem kedvező lehetőségeket teremt az osztrák export fokozásához is Romániában.

Ceausescu román államelnök ma Hollandiába érkezik, ahol elsősorban gazdasági kérdéseket vitat meg. *Ceausescu* korábban kifejtette, hogy tárgyalásairól a román—holland kereskedelem megkészenedését várja. Jelenleg a kétoldalú kereskedelem évi 80—100 millió dollár.

A SUEZI-CSATORNA LEZÁRÁSÁBÓL EREDŐ KÁR ÉS HASZON

A Szezi-csatorna bezárása a hajóberleti költségek emelkedése és a kereskedelem hanyatlása miatt körülbelül 7 milliárd dollár kárt okozott — mondja az UNCTAD titkárságának jelentése. A csatorna lezárása a világ országainak évi 1,7 milliárd dollárjába kerül. A jelentés szerint a legnagyobb károkat az olajkereskedelem szenvedte. Nagy veszteségek érik a kelet-afrikai és délkelet-ázsiai országok kereskedelmét. (A hosszabb útvonal, a magasabb berleti díjak és a nagy tartályhajók behurházási kiadásai) 1967 és 1971 között 4,4 milliárd dollár többletterhet jelentettek, az évi teher körülbelül 875 millió dollár. (A jelentés még januárban készült el és nem veszi figyelembe a dollár leértékelését.)

A kelet-afrikai és délkelet-ázsiai országok teljes exportkiesése 560 millió dollár, a veszteségek zöme 1969-re és 1970-re esik. A közel-keleti országok olajszállításait részben Észak- és Nyugat-Afrika olajtermelő országai vették át. 1970-ben már 40 millió tonna kő-

olajat exportáltak több mint 500 millió dollárért. A csatorna lezárása miatt 2 milliárd dollár értékű áru útját kellett elterelni. A Szezi-csatorna közelében levő Aden, Dzsibuti, Port Sudan forgalma tetemesen esett.

Közvetlenül a csatorna lezárása után 25 százalékkal növekedett az olajtartályhajók kapacitása iránti kereslet. A fejlemény hasznélvezői a tartályhajóflottával rendelkező nagy olajkonzernek és az elsősorban a fejlett országokban kiépült hajógyárak voltak.

Nagyon sok új tartályhajó épült s az építési költségek különösen 1970 óta számottevően növekedtek. Ez elsősorban a nagy tartályhajókra vonatkozik, s jelenleg gyakran már gazdaságosabb kisebb hajókat rövidebb útvonalon közlekedtetni, mint a nagyobbakat hosszabb távon. 1960-as évek végén — jegyzi meg a jelentés — a készülő hajóknak több mint a fele 200 ezer tonnánál nagyobb volt. Ezek a nagy méretek miatt nem tudnak áthaladni a Szezi-csatornán. (Reuter)

A CSEHSZLOVÁK KÜLKERESKEDELEM 1972-ES MÉRLEGE

Barcak csehszlovák külkereskedelmi miniszter a parlamentben beszámolt az ország múlt évi külkereskedelmének eredményeiről, és ismertette az exportra és az importra vonatkozó ideai általános terveket. Tájékoztatója szerint Csehszlovákia külkereskedelmi forgalma tavaly elérte a 174,4 milliárd koronát, 7 százalékkal volt magasabb az előző évinél. A szocialista országokkal folyó árucseré 10 százalékkal nőtt, ezen belül az import valamivel kisebb mértékben, 9,3 százalékkal. Mind tókes, mind szocialista relációban valamelyes aktívum alakult ki Csehszlovákia javára. Ez — mutatott rá a miniszter — a népgazdaság kedvező irányú fejlődésére és a fizetési mérleg megfelelő alakulására utal.

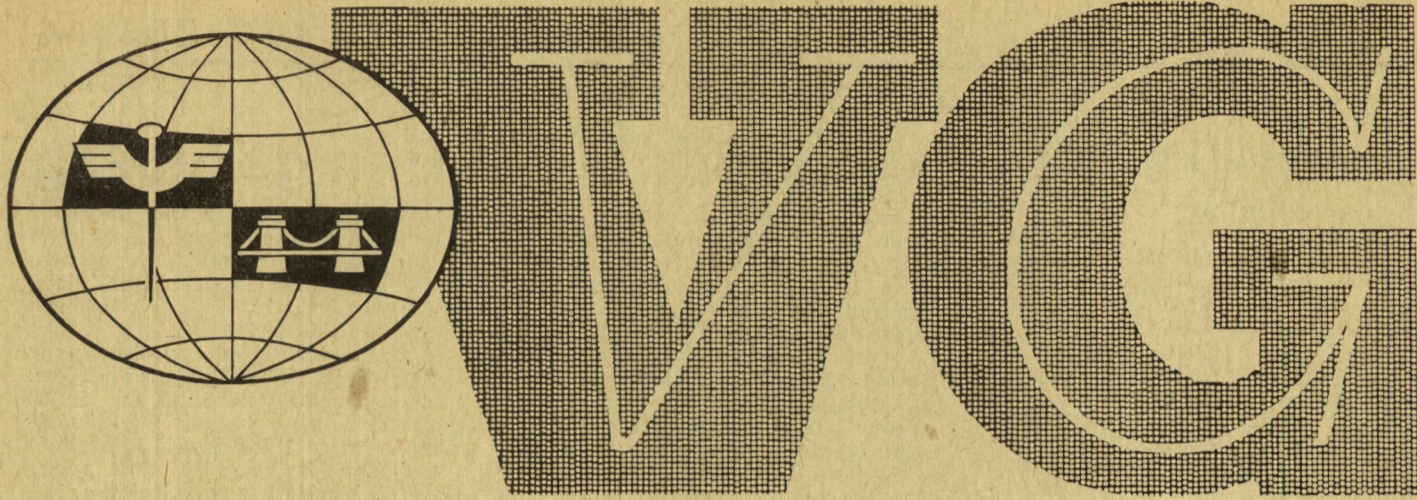
Az ideai terv a külkereskedelmi for-

galom 9 százalékos növekedésével számolt. A szocialista országokkal előreláthatólag az 50 milliárd valutakoronát is meghaladja az árucseré, ezen belül mintegy 45 milliárd korona esik a KGST-országokkal való kereskedelemre. Ezek az értékek egyben azt is jelentik, hogy a szocialista országok és Csehszlovákia egymás közötti kereskedelme gyorsabban nő Csehszlovákia teljes külkereskedelménél — meghaladja ugyanis a 12 százalékat. Valószínűleg 1973-ban is az export nő gyorsabban — 13 százalékkal —, az import pedig 11 százalékkal lesz magasabb. A szocialista országokból származó importban egyébként 40 százalék a nyersanyagok, 10 százalék az élelmiszerek és 8 százalék a könnyűipari cikkek aránya. (CTK)

A VG JELENTI

- A Közös Piac brüsszeli bizottsága jóváhagyta, hogy 200 ezer tonna vaját adjon el a közösség a Szovjetunióknak. Az üzlet révén lehetővé válik, hogy felére csökkenjen a már-már megdőbentő magasságot elérő vajhegy.
- Öt nagy tókes társaság — amerikaiak, franciák és japánok — megállapodtak a dél-kolumbiai olajtartalékok kiaknázásában való együttműködésről. Valószínűleg a közeli jövőben szerződést írnak alá a kolumbiai állam ellenőrzése alatt álló Ecopetrol bányatársasággal a kitermelésre szóló koncesszióról.
- A fogyasztói árak indexe Svájcban március végéig 8,2 százalékkal nőtt a múlt év azonos időpontjának szintjéről. Február vége óta 0,8 százalékos a növekedés.
- Svédország 15 millió svéd korona értékű kölcsönt ad Tunéziának. Az összeget az afrikai ország különféle objektumok építésének finanszírozására fordítja.
- Három éven belül tenger alatti kábel fektetnek le Japán és Kína között. A megállapodás a házjába most vizsztatért 12 tagú kínai küldöttség tokiói tárgyalásai során született.

- Kanadában a fogyasztói árak indexe márciusban 0,3 százalékkal nőtt és elérte a 145,7 pontot. Az élelmiszerek indexe 0,4 százalékkal emelkedett.
- Az NDK 1973 első félévében 7 millió valutamárka értékű fogyasztási cikket importál Egyiptomból. A szerződést a közelmúltban írta alá az NDK-beli Interpelz külkereskedelmi vállalat az egyiptomi cipő- és bőripari vállalatokkal.
- Az iraki olajfinomító teljesítménye 1973-ban becslések szerint eléri az 5 millió 552 ezer tonnát. Tavaly Szíriába, Jordániába és Törökországba összesen 2 millió iraki dinár értékű kőolajipari terméket exportált az ország. Újabban India jelentette be igényét iraki nyersolajra.
- Nyugat-Németországban az elmúlt hónap folyamán 1,6 százalékról 1,3 százalékra csökkent a munkanélküliek száma. Ez a szint azonban még mindig magasabb, mint a tavaly márciusi 1,2 százalék.
- India két olajszállító óriáshajót vásárolt Jugoszláviától, 547 millió rúpia értékben. A most aláírt szerződés szerint az egyenként 260 000 dwt-s tartályhajókat India állami hajózási társasága használja majd.

VILÁGGAZDASÁG

1973. ÁPRILIS 10., KEDD

V. ÉVFOLYAM, 68. (1070.) SZÁM

Két latin-amerikai szervezet érkezte

Jubileum az ellentétek jegyében

Most ünnepli fennállásának negyedszázados évfordulóját két Amerika-közi szervezet: az OAS (az Amerikai Államok Szervezete), és az ECLA (az ENSZ Latin-Amerikai Gazdasági Bizottsága). De a jubileumok nem az ünneplések, hanem a felszínre kerülő ellentétek jegyében zajlanak le. Az ECLA quitói értekezletén — amit a múlt hónap utolsó hetében tartottak meg — a latin-amerikai országok az eddigénél jóval hangosabban és egybehangzóbban követelték a szabadabb fejlődés jogát, az OAS washingtoni konferenciáján pedig, ahol most folyik a vita a határozati javaslatról, az Egyesült Államok szövegétől mind kevésbé meggyőzően hivatkozhatnak az amerikai szolidaritásra. A latin-amerikai országok kifejezésre juttatják, hogy véget akarnak vetni az USA-tól való függőségnek.

A washingtoni közgyűlés alaphangját Miguel de la Flor Válla perui külügyminiszter felszólalása adta meg. Rendkívül élesen bírálta az Egyesült Államokat, hogy az Amerika-közi együttműködést a latin-amerikai országok alárendeltségévé, a szervezet értekezletét pedig olyan fórummá változtatta, ahol a tagországok csak bólnthattak az USA elképzeléseire. Rogers amerikai külügyminiszter terjedelmes felszólalásában válaszolt a perui küldött által megfogalmazott, de lényegében a latin-amerikai térség egészének véleményét tükröző bírálatra. Védelmezni igyekezett az Egyesült Államok latin-amerikai politikáját, támogatásáról biztosította az OAS reformját sürgető javaslatokat, és indirekt módon megfenyegette a latin-amerikaiakat, hogy országai esetleg kikapcsolhatók a szervezetből, ha „az USA-t továbbra is a támadások célpontjának tekintik”. Közölte, hogy rövidesen „latin-amerikai körutazást fog tenni, amelynek során alkalma lesz megbeszéléseket folytatni számos latin-amerikai vezetővel”. Bejelentette, hogy Nixon elnök utazási tervében is szerepel, hogy még ez évben Latin-Amerikába látogat.

Az ECLA quitói értekezletének alapját egy olyan tanulmány szolgált, amelyet a szervezethez tartozó latin-amerikai országok állítottak össze. Ez a tanulmány nyíltan feltárja a kontinens gazdasági problémáit, megállapításai ellen hevesen tiltakoztak a testülethez tartozó, de a tanulmány összeállításába be nem vont fejtett tőkországok — az Egyesült Államok, Kanada, Nagy-Britannia, Franciaország és Hollandia —, amelyek megkísérelték pontonra vitatni a dokumentum lényeges megállapításait.

A latin-amerikaiak hangsúlyozták, hogy ha egy ország strukturális reformokkal akar a fejlődés útjára lépni és azon haladni, akkor ahhoz nemzetközi segítségre, támogatásra van szüksége, nem válhat külső gazdasági agresszió áldozatává. Az Egyesült Államok viszont egyáltalán nem a gazdasági-társadalmi változtatásokat tartja a segítség és a segély odaítélése kritériumának.

A tanulmány leszögezi, hogy a nyersanyagkereskedelm kibontakozására, a fejlődő országok, azaz a termelők hivatottak. Az Egyesült Államok és Kanada ezt azzal utasította vissza, hogy a nyersanyagpolitika kidolgozásában és megvalósításában a felhasználóknak, illetve

a fogyasztóknak a termelőkkel egyenlő szerepet kell kapniuk.

A felmérés arra a megállapításra jutott, hogy a Közös Piac kibővítése és a közelgő világereskedelmi körtárgyalások várható eredményei egyaránt gyászos következményekkel járhatnak a fejlődő országok világereskedelmi szerepe szempontjából. Ezt is visszautasították az Egyesült Államok és az EKG jelenlévő képviselői. A latin-amerikai országok azt akarják, hogy a GATT-tárgyalások semmiféle képpen ne gátolják a fejlődő országok kereskedelmét, és ha az ott hozandó döntések mégis veszteségeket okoznak, akkor kárpótolják őket. Koncessziókat és a vámok és nem vámjellegű kereskedelmi korlátok lebontását kéri, de nem kölcsönösségi alapon. Hogy erre milyen nagy szükségük van, mi sem bizonyítja jobban, mint az Egyesült Államok és Latin-Amerika kereskedelmének összevetése. Az amerikai vegyi cikkeknek Kanadánál, Japánnál vagy az EFTA-országoknál is jelentősebb felvevője a latin-amerikai térség, az amerikai gépek és szállítási berendezések számára a Közös Piacnál vagy Japánnál nagyobb elhelyezési lehetőséget biztosít. Ugyanakkor az USA még tárgyalni sem hajlandó a Latin-Amerikából származó termékekkel szemben alkalmazott vámok vagy egyéb a kereskedelmet nehe-

zítő akadályok lebontásáról. Így a két hatalmas gazdasági egység fizetési mérlege 1970-ben 1,4 milliárd dolláros, 1971-ben 1,3 milliárd dolláros latin-amerikai deficitet jelzett, miközben csökkent az Egyesült Államokból származó hivatalos segélyek összege is: az 1966-1968-as időszak átlagos évi 1,04 milliárd dollárjával szemben 1969-1971 között már csak évi 740 millió dollár volt.

Az EKG kibővítése is teljesen új helyzetet teremtett a latin-amerikai mezőgazdasági export szempontjából, mert az agrár protekcionizmuson túl egyaránt versenytársat jelentenek számára az újonnan csatlakozott államok, a földközi-tengeri országok, de az EKG-val új viszonyba került EFTA-országok is.

A két említett terület a latin-amerikai export 29, illetve 27 százalékát veszi fel, így magától értetődik, hogy mennyire fontos a közös hadállás és politika kialakítása.

A latin-amerikai országok azt akarják, hogy a fejlett államok bruttó nemzeti jövedelmük 1 százalékát kikötések és feltételek nélkül fordítsák a fejlődő országok segítségére. Az amerikai és a kanadai tárgyaló partnerek erre is csak nemmel válaszoltak.

Végül az Egyesült Államok, Kanada és Franciaország elfogadhatatlannak tartotta azt a latin-amerikai kívánságot, amely a harmadik világ adósságszolgálatának „automatikus refinanszírozására” irányul. Az adósságszolgálatok terhe már olyan szintet ért el, hogy a latin-amerikai országok az évente esedékes törlesztéseket és kamatköltségeket is csak nagy nehézségek árán tudják előteremteni. A jelentés lehetségesnek tartja, hogy moratóriumot rendelnek az adósságok fizetésére, és merevebb rendszabályokat alkalmaznak a külföldi beruházásokra.

B. J.

Megkezdődik a kereskedelmi törvény vitája az USA-ban?

Az amerikai kormány valószínűleg ma terjeszti a törvényhozás elé az új kereskedelmi törvényről szóló javaslatot, — jelenti a *Reuter* a washingtoni kongresszushoz közelálló körökre hivatkozva. A kiszivárgott értesülések szerint a törvénytervezet egyebek között felhatalmazza az elnöket, a legnagyobb kedvezmény elvét terjeszti ki a szocialista országokkal folytatott kereskedelemre.

Washingtonban úgy vélik, hogy a hat részből álló törvénytervezet még ebben az évben végigjárja a jóváhagyásához szükséges „kongresszusi labirintust”. Véleményüket azzal indokolják, hogy a törvénytervezet már elevel tartalmazza a kormány és a kongresszus protekcionista szárnya között létrejött kompromisszumot.

Almeyda az USA gazdasági nyomásáról

Almeyda chilei külügyminiszter az Amerikai Államok Szervezetének washingtoni közgyűlésén az USA gazdasági nyomását és egyéb ténykedéseit okolta azért, amiért megszakadtak a két ország közötti tárgyalások a chilei adósságok kiegyenlítéséről és az egykor amerikai tulajdonban levő rézbányák kártalanításáról.

A chilei gazdaságot súlyosan érintette az USA gazdasági nyomása, amelynek egyik megnyilvánulása volt, hogy a nemzetközi pénzügyi szervezetek befagyasztották a Chile számára felajánlott kölcsönöket, — hangsúlyozta a külügyminiszter. Paradoxonnak nevezte, hogy éppen az Egyesült Államok követel tiszteletesség kártalanítását a nemzetközi jogra hivatkozva, miközben a közelmúltban bizonyosodott be az IIT-ről, hogy a CIA-vel szövetkezett Allende hatalomátvételének megújítására. A közgyűlésen résztvevő amerikai

Rekordforgalom a párizsi arany piacon

A legújabb jelentések szerint hétfőn rekordösszegű adás-vétel bonyolított le a párizsi arany piacon, és eddig nem tapasztalt magasságba szökött fel a sárga fém ára. A 23,5 millió frank összegű forgalom mellett az 1 kilós aranyrudak unciankénti ára elérte a 94 dollár 50 centet, több mint fél dollárral volt magasabb, mint pénteken. (*Reuter*)

Nyugat-európai tanácskozások az élelmiszerárrakról

Tegnap ismét összeültek az EKG földművelésügyi miniszterei, hogy folytassák a vitát a következő idény mezőgazdasági árrairól, de a megegyezés a bonyolult problémában — amelynek határideje május 1. — valószínűleg csak a jövő heti értekezleten remélhető.

Az EKG országok mezőgazdasági termelőinek folyósítandó szubvenciók, érdekkeltetőkötés terhes és szerteágazó problémájánál is fogósabb, távlatilag fejtetőbb téma azonban az élelmiszerek megállíthatatlannak tűnő folyamatos drágulása.

A dolog súlyát jelzi, hogy szerdán a francia fővárosban az OECD-országok földművelésügyi miniszterei kezdenek megbeszélést a tőkés világ szüntelenül emelkedő élelmiszer-árainak kérdéséről. Az OECD földművelésügyi miniszterei utoljára 1968-ban tárgyaltak, azóta nem gyűltek össze, mert kitűnt, hogy nézetek reménytelenül távol állnak egymástól. Az OECD-hez közelálló források szerint az értekezlet összehívását most mégis el kellett határozni, mert közös erőfeszítésre van szükség az árak ellenőrzés alatt tartásához, és a piac stabilitásának biztosításához. Az említett források szerint, a megbeszélés inkább a távlati politika közös átgondolására és nem gyors reformok meghirdetésére szolgál majd alkalmul.

Az utóbbi hónapokban mutatkozó gyors drágulás mellett tárgyalnak majd a piacon levő vaj és tejekészletek mennyiségének veszélyes ingadozásáról és a takarmányáruk drágulásának a húsarakra gyakorolt hatásáról is.

A megbeszélésen az OECD országok miniszterein kívül részt vesz Jugoszlávia és Új-Zéland megbízottja is. E két ország nem tartozik a testülethez, de képviselteti magát az OECD mezőgazdasági bizottságában. (*Reuter*)

NAPRÓL NAPRA

- ◆ **FELSZÍNRE KERÜLTEK AZ USA ÉS LATIN-AMERIKA RÉGÓTA LAPPANGÓ ELLENTÉTEI**, és ezek jellemzik az ENSZ Latin-Amerikai Gazdasági Bizottságának, valamint az Amerikai Államok Szervezetének értekezletét. Mindkét szervezet ülészakán a bírálókat azért érték az USA-t, hogy az Amerika-közi együttműködést a latin-amerikai országok alárendeltségévé változtatta.
- ◆ **AZ EMELKEDŐ ÉLELMISZERÁRAK PROBLÉMÁJÁT** vizsgálják meg az OECD-országok földművelésügyi miniszterei holnap kezdődő ülésükön. A megbeszélést az teszi szükségessé, hogy az élelmiszerárak világszerte rendkívül gyorsan emelkednek. A megfigyelők szerint inkább a távlati politika céljait igyekeznek egyeztetni, gyors reformokra nem lehet számítani.
- ◆ **BELGRÁDBAN KÖZÖS KÖZLEMÉNYT ADTAK KI** Olszowski lengyel és Minics jugoszláv külügyminiszter megbeszéléseiről. Leszögezték, hogy a két ország kapcsolatainak fejlesztése és együttműködése útjába nem gördítenek akadályt az egyes ideológiai kérdésekben képviselt különböző nézetek.
- ◆ **DINAMIKUSAN FEJLŐDÖTT TAVALY A CSEHSZLOVÁK KÜLKERESKEDELEM.** A forgalom hét százalékkal haladta meg az előző évit, és elérte a 174,4 milliárd koronát. A szocialista országokkal folyó árucserre tíz százalékkal növekedett. Mind szocialista, mind tőkés vonatkozásban kisebb aktívum alakult ki.
- ◆ **A SZUEZI CSATORNA LEZÁRÁSA EDDIG** hétmilliárd dollár kárt okozott. A hajóbérleti költségek emelkedtek és több milliárd dollár értékű áru útját kellett átkerülni. A közel-keleti országok olajszállításait részben Észak- és Nyugat-Afrika olajtermelő országai vették át. 1970-ben már negyvenmillió tonna kőolajat exportáltak.

SZOVJET-MAGYAR EGYÜTTMŰKÖDÉS A NEHÉZIPAR TERÜLETÉN

A nehézipari miniszterhelyettes nyilatkozata

A magyar—szovjet árucserre-forgalomban kulcsszerepe van a két ország nehéziparának. Gyorsan emelkednek ezen a területen a szállítások. A csaknem 950 millió rubeles magyar kivitelből a nehézipari tárca 1972-ben mintegy 140 millió rubellel részesedett, a szovjet energia, valamint nyers- és vegyi anyagok behozatala is hasonló értéket képvisel. A két ország nehéziparának kapcsolatáról, a jövő terveiről és a műszaki-tudományos együttműködésről nyilatkozott a VILÁGGAZDASÁG munkatársának dr. Lőrincz Imre, a nehézipari miniszter első helyettese.

Köztudott, hogy országunk nyersanyagokban szegény — mondotta bevezetőjében a miniszterhelyettes —, s így szinte minden alapvető terméköt importra szorulunk. Erre csupán egy példa: 1970-ben a Szovjetunió biztosította importból származó kőolajunk 93 százalékát. Már most a későbbi évekre gondolunk, és egyeztetjük a Szovjetunióval várható nyersanyagbehozatalunk számait. Az eddigi tárgyalások szerint az elkövetkezendő években jelentősen nő az energetikai termékek behozatala. A jelenleg épülő gázvezetékeken keresztül 1975-ben 1 milliárd köbméter gázt vásárolunk a Szovjetunióból. A két ország közötti hosszú lejáratú államközi megállapodás szerint 1975-ben már több mint 4 milliárd kilowattóra villamos energia, 6,5 milliárd tonna kőolaj érkezik az országba.

A Komplex Program már számba veszi a szocialista országok növekvő nyersanyagszükségletét. A teljesebb kielégítés elősegítése érdekében számításhoz vezek egy sor együttműködési formát is. Ezek kölcsönösen előnyös megoldások keresésére ösztönzik a nyersanyagtermelő és -importáló országokat, hiszen tudott dolog, hogy a beruházások ezen a területen óriási költséget emésztenek fel. Ennek megvalósítása érdekében tárgyalások folynak országaink műszaki, gazdasági szervei között. Megállapodást írtunk alá a már működő Barátság kőolajvezeték bővítésére. Ennek nyomán építettük meg a Barátság II. új kőolajvezetékét, amelyet az idén helyeznek üzembe. Az új vezeték kapacitása évente 10 millió tonna kőolaj szállítást teszi lehetővé.

A szocialista integrációt, mint lehetőséget mind jobban sikerül kihasználni. Első helyen az 1962-ben megkötött magyar—szovjet timföldaluminium-egyezményt kell említeni. Ez a megállapodás szinte megelőzte a szocialista országok gazdasági integrációjára vonatkozó hivatalos állásfoglalást. A szerződés mind a magyar, mind a szovjet gazdaság számára igen előnyös. A Magyarországon kitermelt timföldet aluminiummá a Szovjetunióban dolgozzák fel, ahol rendelkezésre áll az olcsó villamos energia, s így a timföld elektrolizálását fémaluminiummá gazdaságosabb ott elvégezni. Az együttműködés keretében 1965-ben 60 ezer tonna, 1970-ben 120 ezer tonna, s 1975-ben 240 ezer tonna timföld szállítása ellenében 30, 60, illetve 120 ezer tonna fémaluminiumot importálunk a Szovjetunióból. A két termék — a timföld és az aluminium — kölcsönös szállításból származó értékkülönbséget Magyarország egyéb, a Szovjetunió számára fontos áruk exportjával egyenlíti ki.

A másik nagy jelentőségű együttműködés a petrokémia területén alakult ki. A két ország arra törekszik, hogy feltárja a korszerű vegyipar együttműködésének lehetőségeit. Így a magyar ipar számára lehetővé válik a perspektivikus, korszerű és nagy hatékonyságú termelés olyan méretű kapacitások kiépítése révén, amelyek csak a szocialista gazdasági integráció megvalósításával lehetségesek egy viszonylag kis országban. Ennek az elvnek az érvényesítése az 1971-ben megkötött magyar—szovjet olefinkémiái együttműködés. A szerződés értelmében a Leninvárosban termelt etilént vezetékén szállítják majd a Szovjetunióba, s azt ott műanyagok,

műszaki gyártásánál használják fel. Ellentétlenül Magyarország petrokémiái késztermékeket (műszálakat, műanyagokat) vásárol. Az 1974-ben induló kölcsönös gyártás biztosítja, hogy Magyarország például polietilén műanyag-szükségletének nagy részét a Szovjetunióból fedezhesse.

A nehézipar egyik legfontosabb ága a vegyipar. A kapcsolat a két ország vegyipara között korábbi évekre vezethető vissza. Ezt mutatja, hogy az 1958 óta eltelt 15 évben a Szovjetunióból 80 millió rubel értékű vegyipari berendezést vásároltunk, amelyeknek segítségével 12 milliárd forint értékű beruházást valósítottunk meg. Ez nem kevesebbet jelent, mint azt, hogy az elmúlt 11 évben a magyar vegyipari beruházások 50 százalékához szovjet vegyipari gépeket vettünk igénybe. Bár a magyar és szovjet vegyipar közötti nagyságrendi különbség van, a magyar gépipar mégis mind több berendezést szállít az utóbbi években a szovjet vegyipar részére. E szállítások közül ki kell emelnünk a festékvári berendezéseket, amelyeknek exportja 1975 után — a folyamatban levő tárgyalások nyomán — feltételezhetően lényegesen emelkedik.

Az óriási szovjet piac igen kedvező lehetőséget nyújt a magyar gyógyszer-, finomvegyszerek elhelyezésére. Különösen nagy a szerepe a nehéipar exportján belül a gyógyszeripar, amely múltja, jelentős tudományos apparátusa, termékeinek korszerűsége és egyre bővülő választéka révén mind nagyobb mennyiségben szállítja gyártmányait a Szovjetunióba. Ezeknek az értéke ma már meghaladja az évi 80 millió rubelt.

A műszaki-tudományos együttműködés területén is egyre gyorsabb lépésekkel haladunk. Szovjet szakemberek bevonásával folyik például Magyarország — a szinesfémek feltárása, bauxit- és szénhidrogénkincsünk kutatása. Szovjet kutatók és mérnökök segítenek kőolaj- és földgázbányászataunknak a fűréstechnológia fejlesztésében, és szakembereink együttműködnek a geofizikai kutatásoknál, valamint a másodlagos kőolajtermelési módszerek kialakításánál, — mondotta befejezésül dr. Lőrincz Imre, a nehéipari miniszter első helyettese.

E. P.

Lengyel-amerikai bankügyi tárgyalások

Befejezte lengyelországi látogatását Henry Kearns, az amerikai *Export-Import Bank* elnöke, aki három napon keresztül a két ország kereskedelmi kapcsolatairól és bankügyi együttműködéséről tárgyalt a lengyel vezetőkkel. Elutazása előtt adott sajtóértekezletén bejelentette, hogy Lengyelországot hitelnyújtási szempontból a „legmegbízhatóbb adósok” közé sorolták. Nem volt hajlandó ugyanakkor részletes tájékoztatást adni, hogy szó volt-e konkrét hitelmegállapodásokról is varsói tárgyalásain. Mint a *Reuter* hírfügynökség megjegyzi: Nixon elnök tavaly év végén adott engedélyt az *Ecimbank*nak, hogy Lengyelország számára kedvező feltételű beruházási hiteleket nyújtson.

Nixon gazdasági üzenete a kongresszushoz

Nixon elnök csütörtökön a kongresszus előtt felolvasta gazdasági üzenetét, amelyben foglalkozott a kormány inflációellenes politikájával, adóreformjával, a dollár leértékelése után kialakult helyzettel, és kitért a közelgő világkereskedelmi tárgyalásokra is.

Az elnök először is szigorú rendszabályokat helyezett kilátásba azokkal szemben, akik szembeszegülnek az infláció letérésére irányuló erőfeszítésekkel. Majd felhívta a figyelmet rá, hogy az országnak a jövedelemadók 15 százalékos emelkedésével kell számolnia, ha a kongresszus nem hagyja jóvá a szociális kiadások csökkentésére előterjesztett javaslatát.

Az árak és bérek emelkedését lefegő önkéntességen alapuló gazdaságpolitika nem változik, csak érvényre juttatását módosítják. Az elnök új adóprogramot javasol a kongresszusnak, amely az 1969-es és az 1971-es adóreformok eredményeit fogja továbbfejleszteni. A költségvetési kiadások szigorú korlátozását sürgette, és kérte, hogy a kongresszus maximálja ezeket a következő három pénzügyi évben.

A dollár 10 százalékos leértékelése utalva leszögezte: annak okát az 1972. évi súlyosan nagy kereskedelmihiány-deficit adta. Ezzel kapcsolatban az első és legfontosabb követelmény a rugalmas nemzetközi pénzügyi rendszer, amelyre már tavaly szeptemberben megtették az amerikai javaslatokat. A második követelmény, hogy a szabadabb világkereskedelemben nagyobb súlyt szerepeljenek az amerikai termékek. A rövidesen a törvényhozás elé kerülő kereskedelmi törvényjavaslat — mint ismeretes — felhatalmazza az elnököt, illetve kereskedelmi megbízottját vámszabályozás tárgyában folytatására, de ha kell, ellenintézkedésként esetleg vámsorompók emelésére is.

Az elnöki üzenettel egyidőben adták ki Reiersen, a Crocker International Bank vezető közgazdásza mezőgazdasági előrelátását. Rámutatott, hogy nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy 1974-ben beállhat a gazdaság recessziója az Egyesült Államokban. Reiersen véleménye szerint az Egyesült Államok ma csak a mezőgazdaságban és a legfejlettebb technológiát igénylő iparágakban (az elektromos és az elektronikus berendezések gyártásánál, az irodagépek és számítógépek, valamint az utasszállító repülőgépek termelésénél) versenyképes igazán.

Meglehetősen kedvezőlen tényezőnek ítélte az amerikai kereskedelem szempontjából, hogy egyrészt az amerikai üzleti körök nem tartják oly anynyira elsődleges követelménynek az exportot, mint például a nyugatnémet vagy japán partnereik, másfelől viszont az USA egyre erősebben rá van utalva a külföldi ipari termékeinek és alapanyagainak importjára.

Végül a Crocker International szakértője kifejtette: Nixon és a kongresszus rossz viszonyra újítják állja annak, hogy a kormány mielőbb megkapja a felhatalmazást a vámszabályozás tárgyában folytatására. Hasonlóan gátoló tényező, hogy a protekcionista irányzatú törvényhozás feltételezhetően minden kereskedelmi törvényhez a világkereskedelmi tárgyalásra induló küldöttség stratégiájával ellentétes záradékot kíván csatolni. (Reuter)

Nixon különtanácsadója Londonban

Londonban tárgyal *Peterson*, Nixon elnök kereskedelmi kérdésekkel foglalkozó különtanácsadója és *Ortoli*, a brüsszeli bizottság elnöke. *Peterson*, aki nyugat-európai körúton van, elsősorban a Közös Piac és az Egyesült Államok közötti viszony különböző kérdéseit vitatta meg *Douglas Home* külügyminiszterrel, *Walker* kereskedelmi és iparügyi államminiszterrel, valamint a Bank of England kormányzójával. Nixon különtanácsadója tárgyal *Carlington* hadügyminiszterrel is a különböző NATO-programok finanszírozási problémáiról, a költségek megosztásának kérdéseiről, valamint a kereskedelmi és pénzügyi helyzetnek a hadügyi költségvetésre gyakorolt behatásáról. Az elnöki tanácsadó nyugat-európai körútjának utolsó állomása Brüsszel lesz, ahova vasárnap érkezik.

Ortoli, a brüsszeli bizottság elnöke januári megválasztása óta először tárgyal Londonban, felkereste *Heath* miniszterelnököt és a kormány több tagját. Tárgyalásain napirendre került a Közös Piac és az USA közötti viszony, az EKG gazdasági és valutautóinjának témája, valamint a Közös Piac regionális és iparfejlesztési politikája. (Reuter)

Lengyel vélemény az EKG kereskedelempolitikájáról

Az Európai Gazdasági Közösség tagországainak külkereskedelmi tevékenységét korlátozza a szervezet politikája — mondta *Trepczynski* lengyel külügyminiszter-helyettes a párizsi *Figaro*-nak adott nyilatkozatában. Rámutatott, hogy a Közös Piac, a KGST-vel ellentétben a „tömbök közötti” érintkezés elve alapján alakította ki gazdasági kapcsolatainak koncepcióit. Ezeknek az országoknak a külkereskedelmét ma sok tekintetben korlátozzák a közösségi politika elvei és a diszkriminatív vámkorlátok, amelyeket a közösségen kívüli országokból érkező árucikkekre állapítottak meg. A lengyel külügyminiszter-helyettes a következőkben kifejtette azt a meggyőződését, hogy napjainkban létrehozhatók a kelet- és nyugat-európai országok közötti „diverzifikált és harmonikus” kapcsolatok. (Reuter)

A Continental Can az EKG-bizottság ellen

A közös piaci törvényszék jóváhagyta az amerikai Continental Can fellebbezési kérelmét, amelyet a brüsszeli bizottsággal való vita miatt terjesztett be. A bizottság arra kötelezte az amerikai cég Európaballage nevű leányvállalatát, adja el kapacitása egy részét a szabad verseny biztosítása érdekében. Brüsszel szerint a vállalat uralkodó helyzetbe jutott a nyugat-európai piacon. A bíróság a brüsszeli bizottság álláspontját homályosnak és ellentmondásosnak tartja. Brüsszel — mondja a határozat —, nem írja pontosan körül azt a piacot, amelyen a Continental Can állítólag uralkodó helyzetbe jutott, és nem részletezi az érintett termékek körét sem. Az ügynek az kölcsönöz külön jelentőséget, hogy a bizottság először írt a római alapszerződés adta jogával, hogy a szabad verseny veszélyeztetésére való hivatkozással megakadályozza az amerikai vállalat terjeszkedését Nyugat-Európában. Az ügy mindazonáltal még nyitott, mert a bírósági döntés nyitva hagyta az utat a bizottság újabb akciója előtt, feltéve, hogy eljárását világosabban megindokolja. (Reuter)

Nemzetközi bőráruvásár az NSZK-ban

Kölni tudósítónktól:
Február 24. és március 1. között rendezik meg Offenbachban a nemzetközi bőráruvásárt. Ezen előreláthatólag 453 kiállító vesz részt. Nyugatnémet piaci körökben a vásár alkalmával kielégítő, de nem túlméretezett megrendelésekre számítanak, annak ellenére, hogy már most nyilvánvaló az árak emelkedő tendenciájának fennmaradása.

Az NSZK bőráru- és bőröndiparának forgalma tavaly 1,39 milliárd márka volt. 4,5 százalékkal több, mint egy évvel korábban. Tekintve, hogy az árak időközben 6,2 százalékkal emelkedtek, a forgalom mennyiségileg tulajdonképpen 1,7 százalékkal csökkent.

A kivétel értéke 1972 első 15 hónapjában 174 millió márka volt, 4,6 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi (Az export mennyisége ugyanakkor — hasonlóan az általános forgalomhoz — csökkent). Az import értéke 36,9 százalékkal 226 millió márkára emelkedett. A dollár leértékelése és más árfolyamok módosítása előreláthatólag korlátozni fogja az Egyesült Államokba és egyéb piacokra irányuló nyugatnémet kivitelét.

Zsákutcában a japán—kínai olajtárgyalások

A kínai nyersolaj importjára vonatkozó kínai—japán tárgyalások félbeszakadtak, mert a már egy hónapja Pekingben tartózkodó japán delegáció nem tudott megegyezni az árban. A japán kőolajfinomítók szövetsége szerint Kína barrelenként 3,80 dollárt kért, s ez jóval magasabb a hasonló minőségű indonéziai nyersolaj árnál, ami jelenleg barrelenként 2,96 dollár. Indonézia ugyan áremelésre készül, de a valószerű 3,30 dolláros ár még mindig olcsóbb a kínainál. Ennek ellenére, hogy a megbeszélések eddig nem vezettek sikerre, az érdekelt japán cégek rövidesen közös vállalatot hoznak létre a kínai nyersolajimport lebonyolítására. (Kyodo)

Jugoszláv—finn gazdasági tárgyalások

Belgrádban tartózkodik *Linnamo* finn külkereskedelmi miniszter. Néhány napos látogatásának az a célja, hogy hozzájáruljon a viszonylag jelentéktelen jugoszláv—finn kereskedelmi forgalom fellendítéséhez. Jugoszlávia 1972-ben hivatalos adatok szerint csak 1,5 millió dollár értékű árut szállított Finnországba (a hajóktól eltekintve), és ugyanennyi volt Finnországból származó importja is. Ami a hajókat illeti, 1967 és 1971 között a jugoszláv gyárak öt teherhajót szállítottak Finnországnak mintegy 20 millió dollár értékben. A pulai *Uljanik* hajógyárnak az idei évre 7 millió dolláros megrendelése van. (Tanjug)

Az EKG pénzügyi együttműködése és a valutaválság

Az április 1-én felállítandó pénzügyi kooperációs alap a Közös Piac integrációs terveinek egyik kulcsfontosságú része — mondotta *Haferkamp*, a brüsszeli bizottság gazdasági és pénzügyi kérdésekkel megbízott tagja. *Haferkamp* az EKG gazdasági és szociális bizottságában kifejtette, hogy az alapnak megnő a szerepe a gazdasági és valutaunió második szakaszában. A gazdasági és pénzügyi bizottság egyhangúlag elfogadta egyik albizottságának jelentését, amely szerint a kooperációs alapnak a valutaunió „hüzóerejévé” kell válnia. Az alap többre hivatott — mondja a jelentés — a havi államközi elszámolások koordinálásánál és a rövid lejáratú pénzügyi támogatásnál. Az alapnak a jövőbeni közösségi központi bankrendszer első lépésként kell válnia, hatáskörét ki kell terjesztenie olyan bel- és külgazdasági területekre is, amelyek-

nél jelenleg még a nemzeti központi bankok a felelősek.

Haferkamp a jelentést kommentálva elmondotta: az alapot nem kell a közösségi gazdasági és valutapolitika fő tényezőjének tekinteni. Ennek ellenére úgy véli, hogy különösen a mostani valutaválság miatt gyorsítani kell az együttműködést. A miniszteri tanács a nemzetközi valutafejleményekkel kapcsolatban felhívta a brüsszeli bizottságot, dolgozzon ki olyan álláspontot, amely hozzájárul ahhoz, hogy a Közös Piac „egységes nyelven” beszéljen a nemzetközi valutatalálkozókon — mondotta *Haferkamp*. Sok felszólaló mindazonáltal pesszimizmussal állapította meg, hogy jelenleg három tagállam leheteti valutáját, három tart fenn két-csatornás pénzügyi piacot, és csak három tartja magát a közös piaci valuták egymás közötti forgalmában érvényes szűkített árfolyamgátló sávhoz. (Reuter)

Drágulás világszerte

ILO-JELENTÉS AZ ÁRAKRÓL ÉS BÉREKRŐL

Az árak világszerte emelkednek, de a bérek növekedése még mindig nagyobb arányú a drágulásnál — írja a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) most nyilvánosságra hozott évkönyve. Az összeállítás szerint a fogyasztói árak emelkedése tavaly a világ 87 országában meghaladta az 5 százalékot. A drágulás mindenhol az élelmiszerek körében volt a legnagyobb. A felsorolt országok között szerepel Anglia, az USA, Franciaország, Hollandia és Norvégia, tehát azok az országok is, amelyekben határozott inflációellenes intézkedések születtek.

Az áremelkedések üteme 26 országban meghaladta a 10 százalékot. Ezek sorában említi az ILO évkönyve Braziliát, Dél-Koreát és Dél-Vietnámot. A drágulás a legnagyobb Chiében volt, ahol a fogyasztói árak majdnem a duplájára emelkedtek.

Az infláció a nominálbérek növekményének nagy részét semlegesítette, de a reálbérek még így is majdnem mindenhol emelkedtek. Ez a növekedés 5 és 10 százalék közötti volt 11 országban, többek között az USA-ban, Franciaországban, Olaszországban, Svédországban és Angliában a legnagyobb arányú reálbér-emelkedés Japánban történt, ahol tavaly meghaladta a 10 százalékot.

Néhány országban, például Izraelben, Malawiban, Mexikóban és Jugoszláviában az árak emelkedése meghaladta a nominálbérek növekedését, s így a reálbér valamelyest visszaesett. Az ILO által felsorolt példák között szerepel,

hogy a fülöp-szigeteki ipari munkások vásárlóereje 5,5 százalékkal csökkent, az argentin ipari munkásság béreinek növekedése 10 százalékkal maradt el az inflációs ráta mögött. Az árakat tavaly Csádban, Csehszlovákiában, az ÉAK-ban, Nigeriában, Etiópiában, Líbiában, Szomáliában és Ugandában sikerült csökkenteni általában 1—2 százalékkal.

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet szakértői szerint 1972 a fejlett országokban kedvezőbben végződött, mint ahogy elkezdődött. A foglalkoztatottak száma az USA-ban 2,6 millió fővel nőtt, a munkanélküliek száma csökkent, első-sorban a fehérek körében. Angliában a munkanélküliség május után kezdett el mérséklődni és novemberig az év eleji 1 millióról 807 ezerre apadt. Japánban és Kanadában kis mértékben nőtt a munkanélküliség száma, Ghanában, Hollandiában és Dél-Afrikában több mint 30 százalékkal. Ausztráliában pedig 100 százalékkal több volt tavaly az állástalan, mint 1971-ben. Más részből Svájcban a munkaerőhiány még akutabb lett, az országban 900 ezer külföldi vendégmunkás dolgozik, munkanélküli nincs, a betöltetlen állások száma 4000. A fejlett országokban egyre többen hagyják ott a mezőgazdaságot. Japánban például 540 ezer ember menekült el a mezőgazdaságból. Olaszországban az agrárszektor 370 ezer munkást veszített tavaly. Az Egyesült Államokban viszont 250 ezer fővel gyarapodott a mezőgazdasági munkásság. (Reuter)

Izland: gondok és lehetőségek

A tavaly Nagy-Britannia és Izland között kitört „halászati háború” még nem fejeződött be, a kis északi ország nem hajlandó engedni az angol nyomásnak, és továbbra is 50 mérföldben szabja meg a parti felségterületét. Az ország lakosságának csaknem egésze a halászatból él, a külkereskedelem is a halkivitelre épül, hiszen ez a szektor adja az exportbevételék 90 százalékát. A jövőben azonban a gazdasági vezetés legfontosabb feladata a termelési szerkezet diverzifikálása és a halászat jóformán monokulturás szerepének csökkentése. Ehhez külföldi

tőkére és új piacokra van szükség. 56 millió dollár körül van, ami kontinentális méretekben természetesen igen alacsony. Tavaly a bőr-, gumi- és papíripar termelési értéke 1,2, 0,5, illetve 2,3 millió dollár volt.

Az izlandi kormány — hogy csökkentse az ország gazdaságának a halászatból való nagyfokú függését — igen kedvező feltételeket biztosít a külföldi tőkének, amely az utóbbi években egyre nagyobb mértékben áramlik az országba. Az olcsó nyersanyagok és a hőenergia nagy profitokat biztosít a befektetőnek, ugyanakkor hozzájárul az iparosítási program megvalósításához és a gazdasági szerkezet diverzifikálásához.

Az Izland partjai körül elterülő halászpadok a világ egyik leggazdagabb halgazdaságát biztosítják az országnak. Elsősorban tőkehalat és heringet fognak nagyobb mennyiségben. (A világ tőkehalgazdaságának felét Izland adja.) A kifogott halat konzerv, mélyhűtött hal, halolaj és halliszt formájában exportálják. A halászat és a halfeldolgozóipar teszi lehetővé tehát az országnak a különböző gépipari cikkek, élelmiszerek behozatalát.

Izland ásványi kincsekben igen szegény ország, elsősorban perlit található a szigetben nagyobb mennyiségben. Legfontosabb természeti kincse az olcsó elektromos áram és a hőenergia. Tavaly a villamosenergia-termelés elérte a 35 millió kilowattórát. A gejzirek adta melegvíz és gőz csővezetékben jut el a háztartásokba. Az izlandi „mezőgazdaság” is a hőenergián alapul, ugyanis a mostoha természeti körülmények csak meglehetősen egyszerűen lehetnének. A meglegházakban elsősorban zöldseget és virágot termelnek, illetve nevelnek a gyümölcszűkséglet teljes egészét importból fedezik. Az ország munkaképeskorú lakosságából — 80 ezer fő — mindössze 12 ezren dolgoznak az iparban. Összesen három nagy ipari objektum található az országban, egy állami cement- és műtrágyagyár, valamint egy svájci tulajdonban levő alumíniumfeldolgozó. A két legnagyobb ipari szektor az élelmiszeripar és a szállítóeszközök gyártó ipar, összesen 2 ezer dolgozóval. Összesen 2270 üzem működik Izlandon, ebből 1478 öt, vagy ötnél kevesebb munkást foglalkoztat. 766 egy alkalmazottat tart, és csak 26 üzemben dolgozik hatvannál több munkás. Az izlandi iparra tehát a kis méretek jellemzők. A kisüzemek elsősorban ruházati cikkeket és ajándéktárgyakat készítenek. A legnagyobb iparág, az élelmiszeripar évi termelése

Az ország exportstruktúrája igen szűk: hal és halkészítmények, alumínium, textil és finomkerámia a fő kivitel cikkek. Sokkal szélesebb a behozott áruk ciklistája: közlekedési eszközök — beleértve a hajókat és a repülőgépeket is —, gyáripari berendezések, gépek, alapanyagok, élelmiszerek stb.

Figyelemre méltóan fejlődnek Izland és a szocialista országok kereskedelmi kapcsolatai. Izland teljes kölcsönös kapcsolatban csaknem egészét a Szovjetunióval szerzi be. Hazánk az ország perlitkészletének kiaknázásában és feldolgozásában vesz részt. A szociáldemokrata kormány a jövőben is feltétlenül tovább kívánja bővíteni a kereskedelmi kapcsolatokat a szocialista világgal, amely részt vesz az izlandi ipar megteremtésében és a természeti kincsek kiaknázásában.

Gonda György—Lőrincze Péter

A VG JELENTI

- Koszigin szovjet miniszterelnök április elején hivatalos látogatást tesz Svédországban. Ezzel a svéd kormány meghívásának tesz eleget.
- A Costa Rica-i San Joséban megnyílt a Nemzetközi Fejlesztési Társulás (IDA) 1973. évi világértékelése. A Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank fiókintézményének tanácskozásán 35 ország delegátusai vesznek részt.
- A világ legjelentősebb autógyárainak képviselői március 13-án Kyotóban összejárnak, hogy megvitassák a levegőt nem szennyező autókkal kapcsolatos kérdéseket. A Toyota Motor Co. beszámol a gépkocsitípus vizsgálatának eredményeiről.
- Münchenben megnyílt a sportfelszerelési és sportruházati nemzetközi vásár. A bemutatón 25 ország kiállítói vesznek részt.

- Diplomáciai kapcsolat jött létre az NDK és Zambia között. A két ország — így szól az NDK-ban kiadott jelentés — a baráti viszony fejlesztése érdekében nagykövetséget létesít egymás fővárosában. Az NDK jelenleg 75 országgal áll diplomáciai kapcsolatban.
- Svájci motorral működő, 155 utas befogadására alkalmas „szuperbusz” állít elő a British Leyland, Anglia legnagyobb motorgyártója. A cég dániai gyára már beindította a gyártást. A svájci közreműködő az Adolph Sauer cég. Először Genf városának 31 darabra szóló megrendelését teljesítik.
- Jövőre kezdik meg a Volga—Ural öntözőcsatorna építését. A 464 kilométer hosszúságú csatorna első szakasza 1979-ben készül el. A teljes csatorna 2 millió hektár kiterjedésű földterület öntözését teszi lehetővé.

SEGÍTÜNK MEGOLDANI RAKTÁROZÁSI GONDJAIT

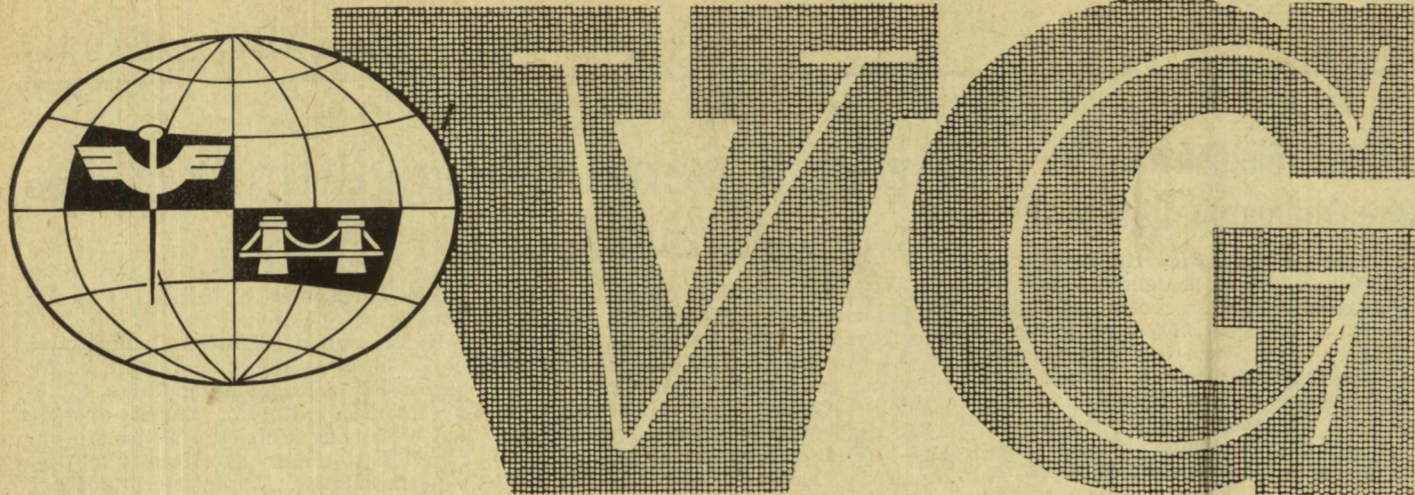
kölcsönzünk:

- 48 m²-es
- TAKARÓ PONYVÁT,**
- 24 és 48 m²-es
- FÓLIA TAKARÓT,**
- 12 és 26 m²-es
- SÁTRAKAT**

IPARCIK KÖLCSÖNZŐ ÉS SZOLGÁLTATÓ VÁLLALAT

Budapest XV., Ifjúgárda u. 113—115.
Telefon: 680-635.

VILÁGGAZDASÁG

1973. FEBRUÁR 24., SZOMBAT

V. ÉVFOLYAM, 39. (1041.) SZÁM

Fokozódik az aranyláz

A LEÉRTÉKELT DOLLÁR TÁMOGATÁSRA SZORUL

A nyugati pénzügyvilágot, úgy látszik, sehogy sem lehet meggyőzni arról, hogy a dollár leértékelése stabilizálja a valutahelyzetét. Tegnap pánikszerűvé vált az „aranyláz” és a leértékelt dollár — devalválása óta először — megint a központi bankok támogatására szorult úgyszólván valamennyi nyugati központban. A leginkább elterjedt aggodalom az, hogy a **Közös Piac rászánja** magát a „közös lebegtetésre”, aminek előkészítéseként átmenetileg teljesen fel kellene szabadítani a valuták árfolyamát, tehát gyakorlatilag semmivé válna az elméletben még mindig rögzített árfolyamokon alapuló tőkés valutarendszer. Délutánra egy kissé csillapodott a spekulációs izgalom, a dollárjegyzések feltápáskodtak az alsó intervenciók pontról, az arany ára pedig hirtelen visszaesett. Lehet, hogy ez a bizalom helyreállításának előjele, és szerepe volt benne a Tizek valutaszakértőinek, akik párizsi értekezletükön fogadkoztak: „minden áron” meg kell védeni a dollár devalválása után kialakult paritásokat. Valószínűbb azonban, hogy csak úgynevezett technikai enyhülésről van szó: a hét végén vissza kell fizetni a felvett rövid lejáratú hiteket, ezért válik átmenetileg keresettebbé a dollár, amely a viharok ellenére is változatlanul a nemzetközi forgalom uralkodó pénzneve.

A nyugat-európai központokból tegnap beérkezett hírgyűjtemények jelentések „kaotikus, lázas, pánikszerű, hisztérikus” és más hasonló jelzőkkel festik a piacok tegnapi hangulatát. Az amerikai valuta jegyzései már kora reggel a mélypontra estek, London kivételével valamennyi devizapiacra közszükségessé vált a központi bankok beavatkozása, nemcsak Frankfurtban vagy Stockholmban, ahol a hatóságok kötelesek a dollár árfolyamát az új ingadozás sávon belül kitartatni, hanem Zürichben és Milánóban is, ahol elméletben szabadon lebeg az árfolyam. A dollár gyengülésének a háttérben a piaci megfigyelők többsége még mindig az olasz központi bank elnökének tegnapi nyilatkozatát látja. (Carli kijelentéseit lapunk más helyén ismertettük).

Carli szavait visszhangozták tegnap a **Közös Piac** más — a *Reuter*-jelentés-

ben meg nem nevezett — pénzügyi tisztviselői is. Minthogy a dollár a még rögzített árfolyamú valutákkal szemben a mélypontra zuhant, feltehetőleg erősödik a nyomás az árfolyamok általános felszabadítása érdekében — mondják. Az egyetlen megoldásnak az „összszhangolt lebegés” tűnik. Ezt azonban az egyes valutaárfolyamok külön-külön felszabadításának az „egyéni lebegtetésnek” kell megelőznie, hogy a **Közös Piac** hatóságai időt nyerjenek az összehangolás rendkívül nagy technikai nehézségeinek áthidalására.

A **Bundesbank**nak nem teljesült az a reménye, hogy a dollár visszaáramlása gyorsuló ütemben folytatódik. Ehelyett a 2.8350 márkás alsó intervenció árfolyamon ismét vásárolni kényszerült — körülbelül 10 milliót, tehát viszonylag nem nagy összeget. A *Reuter* valuta-index tanúsága szerint délben a dollár

a tíz vezető tőkés valutával szemben a devalválás óta a leggyengébb volt. Átlagos diszáziója **10,52 százalékra** nőtt a devalválás előtti közép árfolyamhoz viszonyítva, tehát ezúttá először került alacsonyabbra 10 százalék alá. Az átlagot azonban erősen javítja a lebegő font sterling, amellyel szemben a dollárnak több mint ötszázalékos az áziója. Ha a fonttól tekintünk, 13 százalék körüli a dollár átlagos értékelődése. Délután enyhült a dolláreladási nyomás, így a negyedik oldalán közölt táblázatban olvasható záróárfolyamok valamivel kedvezőbb helyzetű tükröznek.

Az aranypiacokon rohamos volt az áremelkedés. Londonban a napi árrögzítést végző szakértők délelőtt óvatosan 89 dolláros unciánkénti árt állapítottak meg, de hamarosan máj 95,50 dollárt kellett ajánlani annak, aki áruhoz akar jutni. A délutáni árrögzítésnél már ismét 85 dollárban állapították meg a piacot uralkodó árszintet. A kötetekben elért legmagasabb napi árhoz képest több mint tízdolláros esés a kereslet csillapodásának és a spekuláció nyereségrealizáló eladásainak tulajdonítható, s összefüggésbe hozzák a dollár délutáni megszilárdulását.

Az aranyár emelkedésének háttéréről terjedő különféle híresztelések is magyarázatok közül érdemes megemlíteni, hogy a piaci megfigyelők szerint a spekulációs keresletben megdőzt a franciák részvételére, akik a baloldali koalíció választási győzelmétől tartva igyekeznek tőkésüket aranyba menekíteni. Ami az aranypiac árúllását illeti, a *Reuter*-iroda kommentárja a fölveti azokat a híreszteléseket, hogy a Szovjetunió visszatartja az aranyt a piacról. A szakértők szerint a Szovjetunió továbbra is rendszeresen értékesíti aranyát a nyugati piacokon, de nem olyan jelentős mennyiségben, hogy ez a jelenlegi spekulációs láz csillapításában szerepet játszhatna.

Az OECD-III. munkacsoportja — amely a szervezet tíz leggazdagabb tagállamának fő valutaszakértőit tömöríti — meg sem említette az aranyat tegnap befejezett párizsi ülésükön. Legalábbis ezt állította **Emminger**, a csoport elnöke, az ülés után tartott sajtóértekezletén. A tanácskozásban, mint mondta, abban állapodtak meg, hogy a legújabbban kialakult paritásokat mindenáron meg kell védeni. Egyhangúlag arra az álláspontra helyezkedtek az értekezlet résztvevői, hogy a legújabb dollárdevalválás és a többi valuták paritásának azt követő átrendezése volt a leghelyesebb válasz arra, ami „elsősorban dollárválság”. A munkacsoportnak az a véleménye — fejtette ki Emminger —, hogy az árfolyamok struktúrája hamarosan megszilárdul. Igaz, hogy ennek a struktúrának részét alkotják a szabadon lebegő árfolyamok is, de a lebegés „az egyensúly irányába hat”.

A munkacsoport tárgyalta az egyes országok valutapolitikai intézkedéseinek összehangolásáról is. Ezzel kapcsolatban Emminger megjegyezte: kiderült, hogy a kamatszint nem játszik jelentős szerepet a mostanihoz hasonló bizalmi válságban. Ennek bizonyítéka, hogy Nyugat-Németországba és Svájcba a nullás, sőt negatív kamatok ellenére is folytatódott a tőkebeáramlás.

— SP —

Thieu Vietnam gazdasági egységéről

A dél-vietnami elnök nyilatkozott a BBC televízió szerda esti adásában. Kifejtette, hogy tárgyalásokat kívánnak kezdeni a Vietnami Demokratikus Köztársasággal az ország két részének gazdasági együttműködéséről. **Thieu** elmondta, hogy szerinte Vietnam újraegyesítése 4–5 éven belül nem valószínű, de a gazdasági egység azonban már előbb elérhető. Ezután a dél-vietnami elnök a túzzsúneti egyezmény óta fellángolt harcokról beszélt, amelyeket „a háború leghévesebb összetűzésének” nevezett. (*Reuter*)

NAPRÓL NAPRA

- ◆ **KÉPVISELETI IRODÁT NYITOTT A CRÉDIT LYONNAIS FRANCIA BANK MOSZKVÁBAN.** Ez a második nyugat-európai pénzügyi intézmény, amely irodát nyithat a szovjet fővárosban. A bank elnöke a szovjet-francia gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok elmélyülését várja az eseménytől. A kilátásban levő szovjet-francia kereskedelmi szerződéseket és együttműködési tervezeteket több százmillió dollárra becsüli.
- ◆ **RUGALMAS NEMZETKÖZI PÉNZÜGYI RENDSZER MEGTEREMTÉSÉT SÜRGETTE NIXON,** a kongresszushoz intézett gazdasági üzenetében. Az elnök egyben nagyobb részt követelt az amerikai termékeknek a világkereskedelemben. Az infláció megelőzésére hivatott, az önkéntes megtartóztatáson alapuló gazdaságpolitikán nem kíván változtatni. Az elnök kérte a kongresszust, legyen takarékos a költségvetési kiadások megszavazásakor.
- ◆ **A KÖZÖS PIAC TÖRVÉNYSZÉKE ELFOGADTA A CONTINENTAL CAN FELLEBBEZÉSÉT.** Az amerikai vállalatot korábban a brüsszeli bizottság arra kötelezte, hogy uralkodó nyugat-európai piaci helyzete miatt adja el üzemeinek egy részét. A bírósági végzés hatálytalanította a bizottság határozatát.
- ◆ **A GHANAI KORMÁNY MEGINDÍTOTTA AZ ÖNELLÁTÁSI KAMPÁNY MÁSODIK SZAKASZÁT.** Ennek célja, hogy az esős évszak beköszöntésekor 2,5 millió acre-rel, azaz 40 százalékkal növelje az ország termőterületét.

Exportlehetőségeink Iránban

Az iráni magyar kereskedelemről érdeklődtünk a teheráni magyar kereskedelmi kirendeltség vezetőjétől, **Vladika Vilmostól.** Az első kérdések természetesen a magyar exportra vonatkoztak, annak fejlődésére és összetételére. A tanácsos az alábbiakban ismertette a két ország közötti kereskedelmet.

— 1969—1971 között a magyar export kétszeresére emelkedett, s a múlt évi stagnálás után az idén előreláthatólag el fogja érni az 195 millió devizaforintot. Ami a kivitel összetételét illeti, a múlt évben még 68 százalék volt az alapanyag és az alkatrész exportja, 13 százalék jutott a gépekre és végül 19 százalék ipari fogyasztási cikkekre. Elelmiszert Iránba nem szállítunk. Az előbb a gépxportot illetően a „még” szócskát azért hangsúlyoztam, mert a folyamatban levő tárgyalások és a megkötött szerződések alapján azt várjuk, hogy a gépipar részesedése, amely 1969-ben még mindössze 5 százalék volt, az idén a megnövekedett volumenben is mintegy 40 százalékot jelent.

— Eddig — mint a számok mutatják — az alapanyag és alkatrész szállítása volt a döntő. Hengerlárut, alumínium-tömböket, alumínium félkésztermékeket adunk el Iránba, s mivel ezekből a cikkekből nagy mennyiségek befogadására alkalmas a piac, ezek a tételek voltak többségben. Az alapanyag-export továbbra is jelentős lesz, de, mint említettem, — és ez döntő — gépxportunk már az idén igen erősen növekedni fog. Számításaink szerint értéke el fogja érni a 19 millió dollárt. A múlt-

évünk, s néhány tárgyalásunk már olyan szakaszhoz érkezett, hogy a jövőjét is kedvezően ítélni tudjuk meg. Előreláthatólag megbízást kapunk oktatási gépek szállítására szakmunkás-képzés céljaira, szó van vágóhídképxportról, kábelekről, trafókról, mezőgazdasági gépekről stb.

— Mint más országoknak, nekünk is fokozza lehetőségeinket, hogy az olajtermelés növekedése következtében Iránban a nemzeti jövedelem gyorsan emelkedik, s ez a gépiport növelésével jár együtt. Az 1973—1978-ig terjedő ötéves terv során a tervek szerint Iránban 32 milliárd rial értékben kívánunk beruházni, és ez kedvező számunkra, hiszen szinte minden iparág részére nagy mozgási lehetőséget nyújt. Vonatkozik ez — és, erről még nem beszélünk — az ipari közűszükségleti cikkekre is, hiszen már eddig is több jelentősebb tételt sikerült elhelyezni az iráni piacon, sőt, ha van áru-alapunk, még elelmiszert is lehet ide szállítani. Persze a verseny itt is élesedik, s bár az iráni piac a nyugat-európainál rugalmasabb, az itt megkötött minőségi igényeket ki kell elégíteni. Ezeknek a követelményeknek pedig mi meg tudunk felelni.

— Ami most már az importot illeti, annak értéke a múlt évben 106 millió devizaforint volt. Az anyagréz 46 százalékot tett ki, ipari késztermék 10 százalék volt, s mezőgazdasági jellegű 44 százalék. Véleményem szerint a magyar cégek találhatnának még olyan cikkeket, amelyeket érdemes Iránból importálni, mert esetleg így kedvezőbb feltételekkel vásárolhatnánk meg, mint néhány fejlett tőkésországban. Talán érdemes lenne megvizsgálni a kooperációs lehetőségeket is. Egy közös fonda alapításáról régóta folyik már a vita.

— Mindent összevéve úgy vélem, hogy jó piacfeltáró munkával s rugalmas magatartással szállításainkat még fokozni lehet — fejtette be **Vladika Vilmos** kereskedelmi tanácsos —, s ez számunkra azért is fontos, mert Irán jó piaca lehet a magyar gépipari termékeknek.

A. I.

A transzferábilis rubel jövője

Szovjet lap a KGST pénzügyi feladatairól

Pénzügyi szakemberek már tanulmányozzák a transzferábilis rubel stabil aranytartalmának és tartós, reális árfolyamának lehetőségeit és feltételeit — írja a *Mirovaia Ekonomika i Mezsdu-narodnoje Otnosenije* című szovjet folyóirat. A szocialista országok kollektív valutájával foglalkozó írás abból indul ki, hogy egyre növekszik a transzferábilis rubelben lebonyolított forgalom. A jelenlegi ötéves tervben a KGST-tagországok egymás közötti árucseré-forgalma teljes kereskedelmük 65—67 százalékát teszi ki és 1975-re 64 százalékra lesz nagyobb az 1970. évinél.

A transzferábilis rubel a szocialista országok kapcsolataiban betölti a felhalmozási eszköz funkcióját, a sokoldalú elszámolási rendszer ugyanis megköveteli a tartalékok kollektív valutában való felhalmozását. Segítségével észrevehetően meggyorsulnak az elszámolások. A transzferábilis rubel ezenkívül hitelezésre is szolgál. A KGST Nemzetközi Gazdasági Együttműködés Bankja évente 1,5—2,8 milliárd rubel rövid lejáratú hitelt nyújt tagállamainak ebben a valutában. A Nemzetközi Beruházási Bank tevékenységének a

kibontakozásával fokozódik hitelfunkciója is. Sőt újabban transzferábilis rubelben egyre inkább nyújtanak közép és hosszú lejáratú hiteleket is.

A Komplex Program szerint a transzferábilis rubel szerepe túlnő a szocialista közösség határain kívül. Felhasználható ugyanis a harmadik országokkal folytatott elszámolásokban, és a KGST világgazdasági jelentőségének megfelelő helyet érdemel a konvertibilis valuták között. E célból tanulmányozzák aranytartalmát és reális árfolyamának lehetőségeit.

A szovjet folyóirat hangsúlyozza a nemzetközi valuták jelentőségét is. Erősíteni kell az egyes tagállamok valutáit a nemzetközi szakosodás, a termelési kooperációja és a tudományos-műszaki együttműködés továbbfejlesztés érdekében. A nemzeti valuták szerepének növelése azonban megköveteli, hogy közgazdaságilag megalapozott és kölcsönösen egyeztetett árfolyamokat állapítsanak meg, vagy olyan koeficiensseket hozzanak létre, amelyek kifejezik az egyes valuták viszonyát a transzferábilis rubelhez és egymáshoz.

KÖZÖS LEBEGTETÉST SÜRGET AZ OLASZ KÖZPONTI BANK

A pénzügyi nyugtalanság folytatódása feltartóztatja a nyugat-európai integrációs folyamatot — mondotta **Carli**, az olasz központi bank kormányzója. A pénzügyi szakember szerint a jelenlegi helyzetben nehéz elképzelni, mint a közös piaci valuták közös lebegtetését. Ennek bevezetése előtt szerinte különféle intézkedéseket kellene hozni. A lebegtetésnek a gyengébb tagállamokra gyakorolt hatását árfolyamkiigazításokkal kellene mérsékelni. Egyidejűleg a tagállamoknak össze kellene hangolniuk pénzügyi és gazdasági politikájukat.

A tőkepiacok egységesítését sürgető feladatnak nevezte. Az ilyen piac lehetővé tenné, hogy a vállalatok finanszírozási szükségleteiket a **Közös Piac**on belül elégítsék ki, korlátozva kap-

csolataikat a meglévő euródollárpiacokkal. Csak így lehet megakadályozni, hogy az európaiac ne okozzon károkat a tagállamok gazdaságának.

A nemzetközi valutareformról kifejtette, hogy a reformelképzelések még mindig a régi aranyintézmény tanuskodnak, amely szerint a korlátozott mennyiségben rendelkezésre álló pénz, éppen ritkasága miatt szabályozza és kiegyensúlyozza a különböző nemzetgazdaságokat. A tapasztalat megmutatta, hogy a ritka pénznek, mint a világgazdaság szabályozójának mítosza megdőlt. **Eppen ezért** haszontalan ilyen vagy olyan formában újjáépíteni a meglévő működésképtelen mechanizmust. Ebből a szempontból csekély a különbség az arany és az SDR között, — mondotta. (*Reuter*)

Francia bankiroda Moszkvában

A **Crédit Lyonnais** francia bank megnyitotta képvisleti irodáját a szovjet fővárosban. Ezzel a francia pénzintézet a nyugatnémet **Dresdner Bank** után a második nyugat-európai pénzügyi intézmény, amely fiókot nyithatott Moszkvában.

A képviselő megnyitása alkalmával **Bloch-Laine**, a **Crédit Lyonnais** Moszkvában tartózkodó elnöke elmondta: a kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok jelentős fejlődését várják a bank irodájától. Az elmúlt tíz évben a **Crédit Lyonnais** több nagy kereskedelmi megállapodás finanszírozásában vett részt, és ezzel nagymértékben elősegítette a két ország árucseré-forgalmának bővülését. Példaként említette a szovjet földgázvezeték építéséhez szállított francia termékeket, valamint a francia exporthozzájárulást a Szovjetunió könnyűiparának és autóiparának fejlesztéséhez. Az elnök a továbbiakban megjegyezte — írja a *moszkvai tudósítónk* —, hogy a bank jelenleg néhány közös nagy beruházás finanszírozásának lehetőségeit tanulmányozza. Külön kiemelte Franciaország érdekeltségét a szovjet szinesfémlelőhelyek kiaknázásában.

A képviselői iroda megnyitása arra is jó alkalmat teremt, hogy a francia bank kifejlessze kapcsolatait a KGST két pénzintézetével, a Nemzetközi Beruházási Bankkal és a Nemzetközi Együttműködési Bankkal.

Egyik korábbi sajtóértekezletén — írja a *Reuter*-iroda — **Bloch-Laine** több száz millió dollárra becsülte a kiállításban levő szovjet-francia kereskedelmi szerződések és együttműködési programok értékét. A szóban forgó konkrét lehetőségek között említette meg Franciaország részvételét a Szovjetunió télisport létesítményeinek kiépítésében.

Eximbank-hitel Lengyelországnak

Az amerikai **Export-Import Bank** 8,91 millió dolláros hitelt nyújt Lengyelországnak két hűsfeldolgozó üzem amerikai berendezéseinek megvételére. A washingtoni Eximbank ezenkívül garancia a **First National Bank of Chicago** ugyanilyen nagyságú kölcsönét.

A hitel a varsói **Bank Handlowy** veszi fel, a berendezéseket pedig a **Polimex-Cekop** külkereskedelmi vállalat vásárolja. A két üzem felállításának teljes költségeit 30 millió dollárra becsülik. (*Reuter*)

A VILÁGSAJTÓBÓL

**Социалистическая
ИНДУСТРИЯ**

**Hol tart
a szovjet gazdasági reform**

A szovjet gazdasági napilap áttekintést ad a gazdasági reform eddig megtett útjáról, a jelenlegi rendszer fontosabb sajátosságairól, és egy-két vonatkozásban a továbbfejlesztés irányát is előre vetíti.

A gazdasági reform, amelynek bevezetését 1966-ban kezdték meg, sikeresnek bizonyult. Az elmúlt öt éves tervben — döntően a reform kedvező hatására — a nemzeti jövedelem évi átlagos növekedése 0,4 százalékkal, a termelékenységé 1,2 százalékkal megnövekedett. Hasonlóképpen megnövekedett a bérkifizetések növekedése és stabilizálódott a termelési állólapok hozamának alakulása.

1973 elején 43 ezer ipari vállalat és egyesülés, azaz az összes vállalat 87 százaléka az új rendszerben dolgozott. A tervek szerint a folyó öt éves terv végéig az egész ipar átér a reform rendszerébe.

A fő feladatot azonban jelenleg nem annyira a reform „szélességében”, mint inkább „mélységében” történő kiterjesztése jelenti. A reform jelenlegi tökéletesítésének néhány főbb területe a következők:

Most első ízben kaptak a minisztériumok, egyesületek, vállalatok évekre lebontott öt éves tervet. Ez az anyagi ösztönzés jellegét is megváltoztatja. Korábban, amikor valamely tervteljesítési bázisát az előző év alkotta, a vállalatok féltek attól, hogy a tartalékok feltárása és az adott évben történő hasznosítása a következő év viszonylagos növekedését csökkenti. Most az éves terv teljesítését nem az előző évről, hanem az öt éves előirányzathoz viszonyítva mérik.

Ha a vállalati kollektíva feszített terveket vállal, növekszik a jutalom összege. Ezáltal a szocialista munkaverseny az új gazdálkodási rendszer szervező alkotójává válik.

Átalakul a vállalati terv- és eredménymutatók rendszere. Beigazodott a helyessége olyan gazdasági mutatók alkalmazásának, mint az értékesítés mennyisége (a bruttó termelési érték helyett), továbbá a nyereség, a jövedelmesség. Ugyanakkor a tapasztalat azt az ellentmondást is feltárta, hogy valamely vállalat akkor is jó gazdálkodási eredményeket mutathat ki, ha nem megfelelő választékokban teljesíti a termelési tervet. Ezért napjainkban növekszik a természetes tervmutatók szerepe. A vállalatok felelősek továbbá a választékterv betartásáért, akár tervek frjáék ezt elő számára, akár a gyártó és a felhasználó közötti szerződés állapítja meg a specifikációt.

FINANCIAL TIMES

A fúziókról és beolvadásokról folyó vita során két fontos kérdés maradt megválaszolatlanul: az egyik az, hogy milyen gazdasági előny származik abból, ha nagy vállalatok magukba olvasztanak közepeseket és kicsinyeket, a másik pedig, hogy mennyire haladt előre a brit ipar koncentrációja egyre kevesebb kézbe.

Az első kérdésre az amerikai Federal Trade Commission nemrég megjelent tanulmányából kölcsönözhető a válasz: a konglomerátumok által végrehajtott beolvadások gazdasági/hatékonyasága a legjobb esetben semleges. A másik kérdésre az angol National Institute of Economic and Social Research jelentése azzal válaszol, hogy az ipari koncentráció üteme gyorsan fokozódik. A száz legnagyobb brit gyár részesedése az ország termeléséből 1963 és 1970 között 38-ról 50 százalékra szökkent fel.

Az adózási rendszer a sikeres magánvállalkozókat arra kényszeríti, hogy vállalatukat eladják nagyvállalatoknak. Ezek viszont gyakran nagyobb nyereséget érnek el, mint amennyit újra befektethetnek a vállalatba és ezért az osztalékok terhelő adók miatt azt részben újabb vállalatok átvételére fordítják.

Felmerül a kérdés, hogy az ipari koncentráció olyan mérvű-e már, hogy ellenintézkedéseket kíván meg? Mind a közvélemény, mind a kormány véleménye egyre inkább kételkedik a vállalatok összeolvadásának előnyeiben,

Frankfurter Allgemeine

A bonni kormány adórendelkezései után egy nappal a müncheni IFO gazdaságkutató intézet egy jelentést tett közzé, amely a múlt évről nemcsak az adóhányad további emelkedését jelzi, hanem az 1973. évről jelentékeny adóbevétel-többletet jósol (és pedig a most elhatározott emelések nélkül). Az intézet felfogása az, hogy a közvélemény az adóemeléseket nem fogja nagy megértéssel fogadni, mert az amúgy is várható nagy adóbevétel-többletek az új rendelkezéseket nem indokolják. Az 1972. évi adóhányad a progresszió, az adóemelések, egyes különleges tényezők hatására, valamint a fogyasztás és az infláció okozta többletbevételek következtében 22,7-ről 23,8 százalékra emelkedett. Az IFO-kutatók szerint ezzel elérte csaknem azt a szintet, amelyet

A reform hatékonyabban ösztönöz a jobb minőségre. A Szovjetunióba a gyártmányokat három kategóriába sorolják: kiváló, első és másodosztályú termék. A minőség javítása kétszeresen is előnyös a vállalatnak. A „kiváló áru” állami jegyet viselő termékek után a vállalat magasabb termelői árat számíthat. Ez természetesen közvetve hatással van az ösztönzési alapok képzésére; az alapok nagysága azonban közvetlenül is függ attól, hogy a vállalat termelésében mekkora a kiváló áruk hányada.

A közgazdászok nemegyszer felhívták a figyelmet az ösztönzési rendszer sokrétűségére. Jutalmazták jelenleg a nyereségtermelést, az új technika létrehozását és alkalmazását, az exportértékesítést stb. Esetenként a többfajta ösztönzés ellentmondásba kerül egymással. Nemrég az Uralkeretvázmas (urali villamos nehézszerkezet gyára) egyesülésnél kísérleti jelleggel egységes ösztönzési rendszert vezettek be.

Ma minden rubel fizetésre 10–15 kopek prémium esik. De maga a fizetés is ösztönző szerepet kell hogy játsszon. Ez a szempont kerül előtérbe a csokinkínó kísérleti rendszerben — a bértörvény-gazdálkodás rendszerében — dolgozó vállalatoknál. Így például a kremenicsi autógyárban ezzel a módszerrel két év alatt 3200 dolgozó munkája szabadult fel, a munka termelékenysége pedig az előírnyozottaknál sokkal gyorsabban nőtt. Ilyen bérigazdálkodás gyakran a beralap „felülről” történő tervezését is szükségtelemé teszi — elég a bért a termelés százalékában meghatározni.

Az elmúlt öt éves tervben a reform rendszere csak a vállalati szférára terjedt ki. Most egyre inkább tért nyer a felsőbb szinteken is. Több iparágban egyes minisztériumi főigazgatóságokat önálló vállalatokká alakították át. Kísérleti jelleggel a műszeripart, mint egész minisztériumi ágazatot átalították az önfintaszírozás rendszerére. Az idén például a minisztérium a költségvetésbe fizeti a nyereségeknek 55 százalékát, a fennmaradó összegből pedig az ágazat maga képez jutalom-alapot, fizeti a tudományos kutatókat, vállalatokat rekonstruál, vagy újakat létesít stb. Az eredmény máris megmutatkozik. A minisztérium például, mivel „saját” pénzt költi, betartja az építkezések költségvetését. Az ágazat rekordot ér el a fejlődés ütemében. Remélhetőleg ez a kísérlet teret nyer más iparágakban is. (1973. február 20.)

**Az ipari koncentráció
Nagy-Britanniában**

de a kormány politikája e tekintetben még nem alakult ki. A kereskedelem és iparügyi minisztérium igyekszik ugyan az érdekelt vállalatok szándékait kifürkészni és őket terveikben a kormány szempontjainak tiszteletben tartására szorítani, bár ez aligha elég a fúziók ütemének lassításához.

Azt ugyan nem lehet állítani, hogy minden fúzió rossz, bár kétségtelen, hogy a közepes és kis vállalkozások gyakran jövedelmezőbbek. Mindamellett az utóbbi idők fúziós hulláma azzal a haszonnal járt, hogy a brit ipar számos elavult ága a korszerűbb vállalat-vezetésből profitál.

A kevésbé kézzelfogható tényezők közé tartozik, hogy ha a vizsgált irányzat folytatódik, akkor nemcsak a nagyon kevés ember kezében összpontosul az angol gazdaság irányítása. A koncentrációnak az a mértéke már veszélyeket rejt magában. Már csak szociális szempontból is helyes, ha reális számú közepes és kis vállalat ellensúlyozza az óriások szerepét és a biztonsági fék funkcióját betöltő második garnitúra létének biztosításához szükség van a kormány támogatására. Az Egyesült Államokban törvényes intézkedések korlátozzák a nagyvállalatok túlzott növekedését és védik a kisebbeket. A gyakran több vitalitással bíró közepes vállalatok sorsa indokoltan foglalkoztatja a hivatalos politikát. (1973. február 19.)

**Az adóbevétel és az adókvóta
emelkedése az NSZK-ban**

általában reformok bevezetésének finanszírozásához szükségesnek tartanak. A gazdasági kutatók 1973-ra 11,4 százalékkal magasabb, csaknem 220 milliárd márka összegű adóbevételt jósolnak. Ezzel az állam csupán az 1971-től 1973-ig tartó 3 évben 65 milliárd márka összegű adótöbblet-bevételt könyvelhet el, míg az 1960-tól 1970-ig tartó tíz év alatt a bevételi többlet csak 86 milliárd márkára rúgott. Az adófizetőknek már 1972-ben bele kellett törödniük, hogy adóemelésekkel és a progresszió hatásával, 8,6 milliárd márka jövedelmet pótolólagosan elvon-tak tőlük. Ekkora összeg adódik ugyan, ha az 1971. évi adóhányadot az 1972. évi társadalmi termékre vetítjük. Az összeg 46 százalékkal magasabb, mint az 1970–71. években kivett konjunktúrális pótlék. (1973. február 20.)

Magyar Kereskedelmi Kamara

Tapasztalatok Dániában

Sikerrel zárult múlt héten a Magyar Kereskedelmi Kamara és a MTESZ rendezte magyar gazdasági napok négy napos koppenhágai eseménysorozata. Dánia közös piaci csatlakozása óta Magyarország az első szocialista ország, amely általános gazdasági és szakterületeket bemutató előadásokkal jelentkezett a skandináv országban. Február 19-e és 22-e között 12 előadás hangzott el, összesen mintegy 350 főnyi hallgatóság előtt.

Dán közgazdászok és üzletemberek nagy érdeklődéssel hallgatták a magyar népgazdaságról, külkereskedelemlről, pénzügyi politikáról és kooperációs lehetőségekről szóló előadásokat, amelyek után több, a dán–magyar kereskedelemmel és annak jövőjével kapcsolatos kérdést tettek fel. A szakelőadások közül különösen a mezőgazdasági témák váltották ki érdeklődést, ami azt is jelzi, hogy a fejlett mezőgazdasággal rendelkező Dánia elismeréssel adózik a magyar mezőgazdaságnak és állattenyésztésnek. Az ipari, műszaki és vállalati tevékenységet ismertető beszámolókon és az ezeket követő konzultációkon megjelent szépszámu hallgatóság is bizonyította, hogy dán gazdasági körökben fokozódik az érdeklődés a magyar piac iránt.

Az előadók és az eseményre kiutazott magyar vállalati szakemberek dániai tartózkodásuk idején felkeresték üzleti partnereiket, és több olyan vállalatot látogattak el, amelyek a későbbiekben bekapcsolódhatnak a magyar–dán kereskedelembe.

Az Udvari Sándor külkereskedelmi miniszterhelyettes vezette küldöttség meglátogatott több, a magyar forgalomban érdekelt dán vállalatot — Atlas, Anyhydro — és megbeszélést folytatott a Dán Ipartanács (GYOSZ), valamint a Kelet-Ázsiai Társaság vezetőivel. A tárgyalások folyamán a dán vendéglátók és a magyar küldöttség tagjai egyetértettek abban, hogy a két ország kereskedelmében még sok a kiaknázatlan lehetőség, és a jövőben a kereskedelem modernebb, komplexebb formáinak — kooperáció, lízing, stb. — bővítésére kell törekedni. A dán üzletemberek hangsúlyozták, hogy aktívabb piaci munkát várnak a magyar külkereskedelemtől, ugyanakkor önkritikusan megjegyezték, hogy nekik is többet kellene foglalkozniuk a magyar piaccal.

Hivatalos körök többször hangoztatták, hogy Dánia közös piaci csatlakozása nem jelenti a szocialista piacoktól való elfordulást, sőt a jövőben tovább kívánják fejleszteni gazdasági kapcsolataikat ezekkel az országokkal. Az előadásokat követő konzultációk azt mutatják, hogy dán üzleti partnereink viszonylag jól ismerik a magyar gazdaság helyzetét, szerkezetét, külkereskedelmünk mechanizmusát.

A magyar gazdasági napok záró akkordjaként a Magyar Kereskedelmi Kamara dán tagozata és a Dán Nagykereskedők Szövetsége (Kamara) magyar tagozata együttes vezetőségi ülést tartott. A két tagozati elnök tájékoztatást adott a szekciók elmúlt évi tevékenységéről és az 1972. októberében elfogadott közös akcióprogramhoz fűződő feladatokról.

Ez az együttes munkaterv többek között előirányozza a gazdasági és műszaki információcsere meggyorsítását, az új üzleti és kooperációs lehetőségek felkutatását, valamint időszerű gazdasági és műszaki kérdésekről szóló kerekasztal-konferenciák rendszeres megrendezését. A Magyar Kereskedelmi Kamara dán tagozatának vezetősége felajánlotta, hogy a jövőben szívesen nyújt segítséget kis- és középméretű dán cégeknek hazai üzleti partnereik felkutatásához.

Feltétlenül ki kell emelni a dán rendezők — Nagykereskedők Szövetsége,

Ipartanács és Mérnökszövetség segítségével, amit a magyar gazdasági napok rendezéséhez nyújtottak. A dán gazdasági sajtó napokon keresztül foglalkozott az eseménnyel, és pozitív véleménye a két ország egymás közti kereskedelmének jövőjéről.

Hazánk külkereskedelmében a skandináv ország részesedése alacsony, és a dán árucserre-forgalomban Magyarország is kis piacként szerepel. A két ország gazdasági szerkezetében sok a hasonló vonás, ami jó keretül szolgál a gazdasági együttműködés további elmélyítéséhez.

A Dániában megtartott első nagyobb szabású magyar gazdasági rendezvény sikere is azt bizonyítja, hogy vállalatoknak érdemes nagyobb figyelmet fordítaniuk a skandináv piacokra. A magyar gazdasági napok eredményessége a közeljövő árucserre-forgalmának alakulásában még nem lesz számszerűen lemérhető, de a későbbi várható forgalomnövekedéshez ez a rendezvény is minden bizonnyal hozzájárul.

G. Gy.

Kazettás magnetofonok exportja

A hatvanas években világszerte fellendült a magnetofonyártás, így nem véletlen, hogy a Budapesti Rádiótechnikai Gyár külön gyáregységet hozott létre a termék gyártására Kecskeméten. 1968-ban kezdték meg a kazettás magnók készítését, s 1973-tól már csak ilyen típust gyártunk. Egyre több kazettás magnót exportálnak, idén például a teljes termelésnek több mint felét, 30 ezer darabot. A késztermékek kivitele mellett jelentős már az alkatrészek exportja is, amely nemcsak a szocialista országokba, de az NSZK-ba is irányul.

A BRG egyike volt az első fővárosi nagyvállalatoknak, amelyek vidéki gyáregységet hoztak létre, így 1962-ben Kecskeméten megkezdődött a magnetofonyártás. A kecskeméti gyár története 1968-ban döntő fordulathoz érkezett, amikor hozzáálltak a kazettás típusok kifejlesztéséhez. (Indokolta ezt a lépést, hogy a kazettás magnók iránti kereslet hazánkban is gyors ütemben növekedett, míg az orsós készülékek forgalma stagnált. Nyugat-Európában például az elmúlt két évben a kazettás magnók forgalma 180 százalékkal növekedett, miközben az orsós készülékeké nem változott.) Természetesen egy új konstrukció hibalehetőségeket is magában foglal, így a kazettás magnók első szériái magukon hordták a „gyermekbetegségeket”. Később, 1969–70-től nemcsak a minőség javult, de a termelés mennyisége is növekedett, s ezzel párhuzamosan az orsós készülékek gyártása visszaszorult.

A kazettás magnók exportja 1969-ben kezdődött, és 1971 kivételével évi 10–15 ezer darabot szállítanak az NDK-ba, amely 600–900 ezer rubelt jelentett. 1973-ban még tízezer darabot szállítanak az M–23-asból, de a gyár által kifejlesztett új típusból (M–25, illetve MK–26 nevet viseli) már 30 ezret adnak el külföldön. Mivel az új típusú magnók eladási ára 50 rubel, a belföldi ár pedig 1980 forint lesz (amelyből még fizetni kell a hazai garanciális költségeket is), így 1973-ban először jövedelmezőbb a kivitel a belföldi értékesítésnél. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a magyar vásárlók szá-

Együttműködés a vízgazdálkodásban

Moszkvai tudósítónktól: Magyar kezdeményezésre öt ország, a Szovjetunió, Magyarország, Románia, Csehszlovákia és Jugoszlávia — a KGST vízgazdálkodási bizottságában elfogadott munkaterv alapján — közösen oldják meg a Tisza megfélemezését. A szabályozás mind az öt országot érdekelt szolgálja. A moszkvai Gidropjekt már hozzákezdett a tervek elkészítéséhez, amelyek a folyó vízének komplex hasznosítására és szabályozására irányulnak. A tervezésbe a későbbiek során mind az öt ország bekapcsolódik. Az elképzelések szerint a legfontosabb szabályozó víztárolók a Szovjetunió, Románia és Csehszlovákia területén épülnek. Magyarországon és Jugoszláviában a partokat gátakkal erősítik majd meg, mert különben a víztárolók építése nem valósítható meg. A megszelídített folyón olcsó vízi energiát termelnek majd. De felhasználják a vizet városok, ipari létesítmények ellátására is. A fő tervek kidolgozására 1975-ig kerül sor.

Síkűveg tengerentúlrá

Nem okoz gondot a termelés ütemességének fenntartása az Üvegipari Művektől salgótarjáni síkűveggyárban, hiszen 600 ezer négyzetméter síkűvegre kaptak megrendelést az első negyedében. A legnagyobb vásárló az Egyesült Államok, ahova mintegy 40 ezer négyzetméter síkűveget szállítanak. 1973. első negyedében. Ezenkívül eljut a magyar síkűveg Hollandiába, a Német Szövetségi Köztársaságba, Líbiába és Olaszországba is.

mára nem biztosítják a szükséges mennyiséget, hiszen a belkereskedelem 1973-ban 27 500 kazettás magnetofont rendelt a BRG-től.

Remélhetőleg a jelenlegi exportszintet nem reked meg a BRG. A feltevést alátámasztják a fejlesztési munka eredményei is. Felismerték a gyárban, hogy a magnóiparban csak úgy lehet versenyben maradni, ha állandóan újabb és újabb típusokat dobunk piacra. Míg 1969–73 között csak egy típus módosított változatát gyártották, addig ez év második negyedében forgalomba kerülő MK–25, illetve MK–26 mellett (a műanyag alkatrészek felhasználása tette lehetővé a csökkenő árat) 500–500 darab készül el az új kazettás sztereomagnóból, az MK–42, illetve MK–43-ból. A lehetőségek azonban még nem merültek ki, hiszen sem személygépkocsiba való kazettás magnót, sem rádióval egybeépített készüléket még nem gyártanak Magyarországon. Pedig az említett gyártmányok már jól ismertek és elterjedtek hazánkban. A belföldi magnóforgalom és így az export további emelkedésének másik korlátja, hogy műsoros kazetták nem készülnek itthon, noha a szükséges berendezéseket megvásárolta a BRG, csak a gyártás indításához nem kapta meg az engedélyt.

Nemcsak komplett magnókat szállít a BRG külföldre, hanem alkatrészeket is. 1970-ben a nyugatnémet Woelke cégtől 180 ezer márkáért licenct és gépeket vásároltak a kombinált- és törőfej gyártásra. Ez a licenzzárás exportot is lehetővé tesz. A nyugatnémet partner 1972-ben több mint 150 ezer márkáért vásárolt alkatrészt, s ebben az évben is ehhez hasonló nagyságrendű szállítások várhatók kombináltfejből. A szocialista országok közül a Szovjetunió és az NDK már eddig is vásárolt mind kombinált-, mind törőfejet a BRG-től 100 ezer, illetve 70 ezer darabot. A gyár a kapacitást bővíteni kívánja, s ennek érdekében újabb gélcépeket szereznek be. Bár még a KGST-országok közül nincs eldöntve a magnóalkatrészek szakszolgáltatása, várhatóan a fej gyártását a BRG-re profilírozzák, s a jelenlegi 250 ezer darabos termelést 1975-re megduplázzhatják Kecskeméten.

E. P.

Olasz kávéfőzőbemutató

A Műszer- és Gépipari Szövetkezetek bemutatótermében az olasz Camurri cég állította ki saját szabadalma alapján készült Termorapid kávé-, csokoládé- és teafőző berendezéseit. Február 27-e és március 1-e között megtekinthető kiállításán elsősorban a vendéglátóipar, valamint a kórházak, iskolák, pályaudvarok, repülőterek szakemberei ismerkedhetnek meg — az elmondottak szerint — sok szempontból újdonságot jelentő berendezésekkel. Ezeket a gépeket a Camurri-szabadalom alapján elektromos fűtésszabályozással gyártják. A cég tulajdonosa a megjelent újságíróknak elmondotta még, hogy 250 gramm kávé és négy liter víz felhasználásával az adagolástól függően 40–50 kávét tudnak készíteni.

**A HUNGEXPO jelenti
Magyar hét Kuwaitban**

A március 4-én nyíló kuwaiti magyar hét 14 külkereskedelmi vállalat vesz részt. Kétszer annyi, mint négy évvel ezelőtt. Az utóbbi esztendőkhben gyorsan fejlődtek a két ország kereskedelmi kapcsolatai. A kuwaiti Hilton Szállóban rendezett kiállításra a magyar ipar főként élelmiszeripari, textilipari, szőnyegipari és ötvösművészeti cikkeket állít ki. Kuwaitban magyar étterem is nyílik, ahol speciális ételkülönlegességeket mutatnak be. Egyébként a magyar hetek megnyitására Las Palmasból Kuwaitba érkezik a HUNGAROTEX divatbemutatójának anyaga is.

VG VILÁGGAZDASÁG
A KONJUNKTÚRA- ÉS PIACKUTATÓ INTÉZET ÉS A MAGYAR KERESKEDELMI KAMARA LAPJA
Megjelenik hetenként ötször 4 oldalon, pénteken 4 oldal melléklettel.
A szerkesztő bizottság elnöke: HAVAS JÁNOSNÉ
Főszerkesztő: GYULAI ISTVÁN
Szerkesztőség: Bp., V. Dorottya u. 6. IV. em. Levélcím: 1397 Budapest, Pf. 534.
Telefon: 183-960
Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: Csollány Ferenccs Igazgató Kiadóhivatal: Bp. 1085 Blaha Lujza tér 1-3. Levélcím: 1959 Budapest
Telefon: 343-100
Előfizethető minden magyar postahivatalnál
Előfizetési díj egy évre 2400 Ft
Továbbá a Magyar Posta
73-2180/3-02 Zrínyi Nyomda, Budapest
Felirat: vezető: Bolgár Imre
INDEX: 25 008

Hosszútávú tervek a lengyel kőolajiparban

Lengyelországban a hazai kőolajkutatás termelése nem elégíti ki a növekvő igényeket. A petrokémiai ipar hazai nyersanyaggal való ellátására az utóbbi évtizedben jelentős geofizikai kutatómunka kezdődött. Ennek eredménye, hogy jó hozamú kutatás nyitott meg a lengyel közephegység lábánál. A hosszú távú népgazdasági terv nagy feladatot ró a kőolajiparra, előírja a termelés megduplázását. Az ötvenes években évi átlagban 420 ezer tonna készterméket állítottak elő, ma már ez a mennyiség a szükségletnek csak 5 százalékát fedezi. A lengyel kőolajipar 1970-ben 7,5 millió tonna készterméket adott át a népgazdaságnak, ezt a külkereskedelem 2,5 millió tonna importtal egészítette ki.

Az iparág a háború után a kőolaj-finomítók helyreállításával kezdte meg működését. Ma már ezek az egységek — modernizálás után — a kis mennyiségű, de nagy finomságú termékeket állítanak elő, többek között aszfaltot, mazsotot, kenőolajokat, paraffint, hidraulikaolajokat. Ezekből a speciális termékekből el tudják látni a hazai szükségletet.

Jelentős lépés volt a lengyel kőolajipar fejlődésében a Plockban létrehozott olajfinomító kombinát megalapítása. A kombinát a polski lejáról hasonló korszerű kombinát a cseh-csehszlovákiai finomító is, amely szintén az utolsó tíz év fejlesztésének eredménye.

A vegyipar, a közlekedés minden ága, valamint a robbanómotorok számának ugrásszerű fejlődése megköveteli a kőolajipar és a finomítás fejlődését. A növekvő személygépkocsi-park évről évre nagyobb mennyiségű üzemanyag termelését teszi szükségessé. A lengyel szakemberek az 1970. évi 10 millió tonnát kitevő fogyasztást alapul véve az 1975. évi 16 millió tonnára, az 1980-ast 25-26 millió tonnára becsülik. A meglévő kapacitások bővítésének keretében azt tervezik, hogy a polski olajfinomító jelenleg 6 millió tonnás termelését 1975-re 12 millió tonnára bővítik.

A mennyiségi növekedés mellett szükséges a termékszerkezet megváltoztatása is. A hosszú távú tervek az alábbi változtatást irányozzák elő:

Termék	1971	1975	1980
Üzemanyagok	58,2	50,0	45,0
Vegyianyagok	3,3	7,0	9,5
Kenőolajok	4,2	4,3	3,3
Aszfalt	6,6	8,2	7,2
Fűtőolajok	22,1	26,0	30,0
Egyéb termékek	5,6	4,5	5,0

A változás lényege, hogy csökken az összertermelésben az üzemanyagok rész-

aránya, és növekszik a fűtőolajaké, illetve a vegyi anyagoké. A szerkezet-változást indokolja a Diesel-olaj növekvő felhasználása és a hagyományos tüzelésről olajtüzelésre való áttérés nemcsak a magánsektorban, hanem az iparban is. Az 1980-as megosztás szerint 75 százalékban üzemanyagot és fűtőolajat termelnek a finomítók. Emellett a vegyi anyagok termelése háromszorosa növekszik.

Az új beruházások és fejlesztések mellett felvetődik a szállítás kérdése is. Köztudott, hogy a kőolaj és termékei igen szállításközpontosítottak. Évi tízmillió tonna áru megmozgatása nagy feladat. Az új beruházások telepítésénél tehát arra is tekintettel kell lenni, hogy mennyire kerül a nyers kőolajnak a finomítóba és a késztermékek a fogyasztóhoz való szállítása.

Kétségtelen, hogy a két költségtényező közül az utóbbi jelenti a nagyobb összeget. Ezért célszerű a finomítókat a nagy felhasználók körzetébe telepíteni. A fenti megfontolásból kiindulva a lengyel tervezők egyaránt telepíténeket olajkombinátokat az ország déli és északi körzeteibe. A finomító központok kifejlesztésével egyidejűleg kialakítanak egy végtérmetek szállító csővezetékrendszerét is. Ennek az lesz a szerepe, hogy eljuttassa a szállításközpontosított üzemanyagokat a fogyasztókhoz. Két ilyen csővezeték már épül is.

A programban szerepel a gdanski olajkikötő építése. Ide csővezeték is vezet majd, amely a finomítókat látja el nyersanyaggal. Ugyanígy nagy terjedelmű olajtárolókat alakítanak ki. A tengeri bázis belépésével várhatóan megváltozik az országban a kőolaj áramlásának iránya. Természetesen nem jelentéktelen a létesülő olajkikötő nemzetközi szerepe sem. Ez a lengyel népgazdaság számára komoly bevételi forrást jelent.

A vázolt kőolajipari program a lengyel népgazdasági tervekben kiemelt helyen szerepel, az 1972-1980 közötti időszak egyik legnagyobb beruházási és iparfejlesztési tevékenysége. Valószínű, hogy a jelenleg importból fedezett üzemanyagszükségletet akkor már hazai termelésből elégítik ki. A termelő bázisok kialakítása, a meglévő termelő-egységek kapacitásának bővítése a végső kivitelezésig előreláthatólag 45 milliárd zlotyot emészt fel. A gazdaságos és modern szállítási eszközök, csővezetékek kiépítése az ország területén és Gdanskban további 15 milliárd zlotyba kerül.

Dr. Sziklai Attila

A SZOCIALISTA ORSZÁGOK VEGYIPARA

A Szovjetunió vegyi- és olajvegyipari termelése 9 százalékkal emelkedett 1972-ben, gyorsabb ütemben a teljes ipari termelés 6,5 százalékos növekedésénél. Az olajkitermelés 6 százalékkal 394 millió tonnára nőtt, a műtrágyáké 8 százalékkal 66 millió tonnára, a növényvédők szereké 10 százalékkal 29 ezer tonnára, az ammóniákszódaé 6 százalékkal 3,8 millió tonnára, a kénsvá 7 százalékkal 13,7 millió tonnára. A műanyagok és műgyanta gyártása 2 millió tonnára (+9 százalék), a vegyi szálaké 74 ezer (+10 százalék), a szintetikus mosószerké 53 ezer (+8 százalék) tonnára emelkedett.

Az év folyamán új műtrágyagyárak kezdtek meg működésüket, a kapacitás így 7 millió tonnával nőtt. A műanyagok és műgyanta termelőkapacitása 200 ezer tonnával, a műszálgártás pedig újabb 43 ezer tonna kapacitással bővült. (ECN)

A lengyel vegyipar termelése 1972-ben az átlagos ipari termelés növekedését (10,8 százalék) meghaladva 11,5 százalékkal nőtt. A kénsvátermelés 13,9 százalékkal haladta meg az előző évi mennyiséget, 2,56 millió tonna volt, a nitrogén műtrágyák gyártása 1,14 millió (+6,2 százalék), a foszfát műtrágyáké pedig 763 ezer (+8 százalék) tonnára nőtt.

Az év folyamán 16,3 százalékkal 298 700 tonnára emelkedett a műanyaggyártás, a műgumi termelés 18 százalékkal 78 100 tonnára, a műszálaké pedig 7,8 százalékkal 162 700 tonnára.

A gyógyszeripari termelés, 25 százalékos növekedéssel 7,3 millió zloty értékűt ért el. (ECN)

Románia vegyiparát erőteljes növekedés jellemzi. Az országban 1975-ig a termelésbe bekapcsolódó mintegy 282 új vegyipari berendezés a műtrágya-, műanyag- és műgyantaipar, valamint a vegyi szálak, szintetikus gumi és finomvegyiszerek előállításának nagymértékű fokozásán kívül hatást gyakorol az exportstruktúrára is. Előzetes becslések szerint például az össz-vegyipari exporton belül a műtrágyák kivitele az 1970. évi 14,6 százalékról 1975-ben 22,5 százalékra, a petrokémiai termékeké 7,4 százalékról 10,4 százalékra, a vegyi szálaké pedig 3 százalékról 7,2 százalékra emelkedik.

Romániában a vegyipari termelés és export növekedése mellett fontos szerepet játszanak a tőkésországokkal megvalósuló kooperációk is. Ezeknek során például az NSZK cégei közül a *Salzgitter AG.* ammónia- és karbamidgyártó-üzem számára biztosított felszerelést és technológiát. A Romániában felépülő üzemhez nyújtott nyugatnémet hitelt késztermék (ammónia és karbamid) formájában fizeti vissza a román fél, a *Contichemie* nevű közös vállalat közbeiktatásával. Ezenkívül a nyugatnémet BASF cég etilhexanolgyártó-berendezést, a *Friedrich Ude GmbH* cég pedig poliszterszál-feldolgozó, valamint metanolgyártó-berendezést szállít Romániának. (*Chemische Rundschau*)

Az NDK műtrágyatermelése 1975-ben — a tervek szerint — 200 ezer tonnával, 33 százalékkal haladja meg az 1970. éviét. E célból Halle körzetében, Piesteritzben új üzemeket létesítenek. Ezekben a szovjet földgázt dolgozzák fel ammóniákká. A Szovjetunió közreműködésével már felépítették az első salétromsav-üzemet, amelyben meg is kezdődött a próbüzemelés. A tervek szerint még az idén átadják az első ammóniá-üzemet, amely még az év vége előtt folyékony műtrágyát ad a mezőgazdaságnak. A piesteritzi kombinát építésében szovjet, lengyel, csehszlovák, magyar és jugoszláv szakemberek is részt vesznek. (ADN)

A szovjet földgáz útvonala Franciaországba

A *Gaz de France* szerződést kötött érdekeltek osztrák, nyugatnémet és olasz gázipari vállalatokkal a földgáz útvonalaáról Szovjetunióból Franciaországba. Franciaország 1976-tól kezdve évente 2,5 milliárd köbméter szovjet földgázt vásárol. Az osztrák ÖMV, a nyugatnémet *Ruhrgas* és az olasz SNAM Epa cégekkel kötött megállapodás szerint a Szovjetunióból induló földgázvezeték Pozsonynál ágazik el, Ausztrián keresztül, Gemona olasz városig haladva. Itt találkozik a Trieszt-öbölben fekvő Monfalcone városból kiinduló földgázvezetékkel, amelyen az algériai metángázt szállítják majd. A két vezeték egyesül, és Gemonából Münchenen át Karlsruhe irányába megy. A francia ág innen tér el, és kapcsolódik Franciaország saját gázvezetékhalozatához.

Párizsi ipari körök szerint a megállapodás azt mutatja, hogy lekerült a napirendről a francia javaslat a szovjet és holland földgáz cseréjéről. A franciák elképzelése szerint ugyanis a Szovjetuniótól vásárolt földgáz Olaszországba menne, s cserébe Olaszország átengedné holland importjának megfelelő részét. (Reuter)

JAPÁN VEGYSZEREK A NÉPI KOREÁNAK

A japán *Kumiai Chemical Industry* vállalat 1500 tonna mezőgazdasági vegyszert szállít a Koreai NDK-nak a most aláírt szerződés alapján. Tokiói ipari körökből származó értesülés szerint az üzlet értéke 300 millió jen és eddig a legnagyobb mezőgazdasági szerződés, amelyet Japán és Észak-Korea kötött. Az 1500 tonna vegyszert, főként gyomirtókat és csiraszabályozókat, márciusban és áprilisban szállítja le a japán cég.

A szigetország 1969-ben 548 tonna mezőgazdasági vegyszert exportált a Koreai NDK-ba 270,44 millió jen értékben; 625 tonnát 1970-ben 238,55 millió jenért; 785 tonnát 354,7 millió jenért 1971-ben; és 335 tonnát 130 millió jenért 1972-ben. (Kyodo)

NIGÉRIAI OLAJTERMELÉS NYUGATI TÖKÉVEL

A *Nigerian Oil Development Co.* nevű japán konzern 3 millió dollárért megvásárolta az amerikai *Monsanto Chemical* két nigériai olajkoncesszióját — írja a *West Africa*. Ezzel hatra emelkedett a japán vállalat birtokában levő kutatási területek száma. A nigériai kormánnyal létrejött megállapodás értelmében a japán fél rendelkezik a kitermelés olajmennyiség 49 százalékával, a többi az államé lesz.

Jelentős olajipari tevékenységet fejtenek ki Nigériában a francia vállalatok is. A legújabb hírek szerint a közelmúltban az amerikai *Exim Bank* közel 2 millió dolláros hitelt nyújtott a francia SAFRAP cégnek amerikai olajipari berendezések vásárlására. Egyidejűleg garanciát vállalt a *Chase Manhattan Bank* hasonló rendeltetésű, azonos összegű kölcsönére is.

ÚJABB FOSZFORITKÉSZLETEK A SZOVJETUNIÓBAN

Moszkvai tudósítónktól: Szovjet geológusok az Aral-tó északi részén hatalmas foszforittelelőhelyet fedeztek fel. A hasznos réteg vastagságát 10 méterre becsülik. A műtrágya gyártásához felhasználható nyersanyagból a most feltárt első réteg körülbelül 500 millió tonnát tesz ki, előreláthatólag 1975-ben megkezdődhet a kitermelése.

A VILÁG HAJÓGYÁRTÁSÁNAK KIMAGASLÓ EREDMÉNYEI

A világ hajógyártásának rendelkezésemre álló 1972 utolsó negyedében 7,6 százalékkal emelkedett, és 86,5 millió tonnával rekordmagasságot ért el. Egyedül decemberben 10 millió tonna kapacitással hajót rendeltek, ennyi megrendelésre egy hónap alatt eddig még nem volt példa. A múlt év utolsó negyedében 622 hajó építését kezdték meg, összesen 6 millió 367 ezer tonna kapacitással, és 674 hajó hagyta el a sályákat 6 millió 963 ezer tonna kapacitással.

A 7,6 százalékos növekedésből legjobban a japán hajógyárak vették ki részüket, ezek rendelkezésemre álló 84 százalékkal nőtt. A japán gyáraknál jelenleg 39,4 millió tonnás megrendelés-állomány van, a svéd hajógyáraknál 7,13 millió tonna, a nyugatnémeteknél 4,5 millió, a spanyoloknál 4,57 millió, a franciáknál 4,3 millió, az angol hajógyáraknál pedig 4,2 millió tonna. A hajógyárakban jelenleg építés alatt álló hajók 51,4 százaléka exportra készül.

A tartályhajók az épülő hajók 68,8 százalékát képezik, a tömegárut szállító hajók 21,2 százalékát, és az általános szállítóhajók 6,7 százalékát. (AP)

JAPÁN AUTÓABRONCS VÁLLALAT AZ NSZK-BAN

A *Toyo Rubber Industry Co.* japán autógumi cég leányvállalatát kíván alapítani még ebben az évben az NSZK-ban. Az új vállalat alapításával az a céljuk, hogy növeljék az európai országokból irányuló exportjukat. A *Toyo Rubber Industry Co.* autóabroncs-termelésének 35 százalékát exportálja, a kivétel 40 százaléka az USA-ba irányul. Az egyesült államokbeli piacokat veszélyeztetni az egyre növekvő protekcionizmus és a jelen várható újbóli felértékelése.

A SZOVJET HŰTŐGÉPGYÁRTÁS

A Szovjetunióban rohamosan növekszik a kereslet hűtőberendezések iránt. Ennek következtében a gyártás öt év alatt több mint kétszeresére nőtt. A kutatási és fejlesztési tevékenység sikerét mutatja, hogy 1975-ig a gyártott típusokat majdnem kivétel nélkül korszerűsítik.

Az iparág jelentős fejlődése ellenére, a kereslet rohamos emelkedése miatt, 1971-ben 44 millió rubel értékű hűtőberendezést importáltak. A szállítók között szerepel az NDK 26,8 millió, Csehszlovákia 18,5 millió és Magyarország 6,0 millió rubel értékkel.

A mennyiségi fejlődés mellett a szovjet hűtőgépgyártás termelésének összetétel is változtatott. Jelenleg 75 százalékban, óránként 20 000 kilokalóriánál alacsonyabb teljesítményű gépeket gyártanak. A freon-gázzal működő gépek aránya az 1970. évi 75 százalékról 1975-ig 85-90 százalékra nőtt. Eddig elsősorban ammóniát és freon-12 töltést használtak hűtőközegként, most előnyben részesítik a jobb hatásfokú freon-22 minőséget. Ammóniagázt főként a 100 000 kilokalóriánál nagyobb teljesítményű berendezéseknél alkalmaznak.

A légmentes és olajmentes kompresszorok mai 12 százalékos részesedését 50-60 százalékra akarják emelni. A légmentes kompresszorok legmagasabb óránkénti kapacitása 5600 helyett 10 000 kilokalória lesz, az olajmentes kompresszoroké pedig 25 000 helyett 70 000 kilokalória.

Tekintélyesen megnőtt a nagy turbókompresszoros hűtőgépek gyártása. Eb-

ből 9 típus készül 1-5 millió kilokalóriás kapacitással. Tervebe vették a 20 millió kilokalóriás óránkénti teljesítmény elérését is.

A hűtőcsereleők készítése kissé elmaradt a kompresszorgyártás mögött, ezért most különös figyelmet fordítanak nagy hatásfokú szabványosított hűtőcsereleők előállítására. Szovjet szakemberek vékony falú rézcsőből és alumínium hűtőbordákból álló egységeket dolgoztak ki. Most foglalkoznak acélszelekből álló hűtőcsereleők kifejlesztésével. (Ekotasz)

MAGYAR HŰTŐPULTOK EXPORTJA

1970-ben vásárolta meg a Jászberényi Hűtőgépgyár az egyesült államokbeli *Tyler* cégtől a hűtött és hűtés nélküli áruházi berendezések gyártásának licencét.

Jászberényben a gyártás 1972 második felében kezdődött meg, és a termékkel párhuzamosan megindult az export is. Ebben az évben már 150 millió forint értékű termék kerül ki a gyárból, amelynek egyrészét exportálják. A Szovjetunióba már 18 komplett áruházi berendezést szállítottak 2 millió rubelért. Ebben az évben már a tőkésországok piacaira is eljutnak a licenc alapján gyártott berendezések. Az NSZK-ban és osztrák áruházi cégeknek szállítanak hűtés nélküli pultokat 300 ezer dollárért.

Az USA vegyiparának alakulása

Az amerikai vegyiparban 1972-ben kezdődött növekedési irányzat a várakozások szerint az idén is folytatódik. A fokozódó nyersanyag-, bér- és beruházási költségek ellenére az USA vegyiparban az 1973-as év jó ideje először, a legeredményesebb év lesz.

Tavaly az Egyesült Államok vegyipari termelése 15 százalékkal, forgalma 8 százalékkal nőtt 1971-hez viszonyítva (az elmúlt évtizedben az évi átlagos

forgalomnövekedési ráta 6,8 százalék volt).

A fenti időszakban az új berendezésekre és üzemekre fordított beruházási költségek 1,5 százalékkal, 3,39 milliárd dollárra csökkentek.

Míg tavaly a kutatásra és fejlesztésre fordított kiadások 3 százalékkal, 1,72 milliárd dollárra nőttek 1971-hez viszonyítva, az idén 6-7 százalékos növekedésre számítanak szakértői körökben.

Az USA vegyipari helyzete:

	1962	1971	1972	Százalékos növekedés 1962-1972 között
Forgalom	30,03	62,1	68,0	125,4
Termelési index (1967 = 100)	61,6	126,4	145,0	135,4
Nagykereskedelmi árindex (1967 = 100)	99,1	104,2	104,2	5,1
Beruházások	1,56	3,44	3,39	117,3
Kutatásra és fejlesztésre fordított összeg	0,939	1,671	1,72	83,2

Az USA vegyipari exportja 1972-ben 4 milliárd dollárt tett ki, s így 4 százalékkal meghaladta az egy évvel koráb-

ban elért szintet. Az import ugyanez időszak alatt 24 százalékkal 2 milliárd dollárra nőtt. (*Chemische Rundschau*)

A nyersgumi piaci helyzete 1972-ben

A természetes gumi világpiacon helyzete tavaly lényegesen megváltozott. A viszonylag alacsony árszívnál 1972 első felében emelkedni kezdett, és az év végéig körülbelül 25-30 százalékkal nőtt. Az áremelkedés — amelyet elsősorban a nyersgumi iránti kereslet fokozódása magyaráz — ösztönzi a mesterséges gumi gyártását. A világ természetes gumi termelése 1972-ben körülbelül 3 millió 50 ezer tonna volt, valamivel több, mint 1971-ben. Javult a minőség is.

Jelentősen megnövekedett a szabvány minőségű gumi gyártása, részesedése a teljes termelésben több mint 25 százalék. Ezzel párhuzamosan a mesterséges gumi kibocsátása is emelkedett, 1972-ben elérte a 6,5 millió tonnát. A világ gumi iránti igénye az elmúlt tízéves

időszak alatt megkétszereződött (1962-ben 4,9 millió tonna volt, 1972-ben pedig 9,7 millió tonna). A természetes és a mesterséges gumi kereslete néhány fejlett kapitalista országban a következőképpen alakult (ezzer tonnában):

	Természetes	Mesterséges
USA	640	2320
NSZK	190	360
Anglia	184	286
Franciaország	165	295
Olaszország	122	215
Összesen	1301	3476

A természetes gumi felhasználása az USA-ban és a kibővült Közös Piac országában 1973-ra várhatóan eléri a 2 millió 370 ezer tonnát. A világ teljes fogyasztása előreláthatólag 3,3 millió tonna lesz. (BPKI)

Vegyicikkek jegyzései

Felvilágosítás: 9 és 17 óra között az árfolyammal kapcsolatos kérdésekben a 380-193 telefonszámon

REUTER NYERSANYAG-ÁRINDEX (BÁZIS: 1931. IX. 18.)		FEBRUÁR 27. = 848,9			
Áru	Egység	1973. II. 19-26.		1972. II. 19-26.	
		legmagasabb	legalacsonyabb	legmagasabb	legalacsonyabb
KALKUTTA, SELLAKÁRAK					
T. N. min., azonnali	rúpa/75 kg-os mound	840,00	800,00	374,00	374,00
március		840,00	800,00	374,00	374,00
április		840,00	800,00	374,00	374,00
1. sz. min., azonnali		960,00	920,00	388,00	388,00
LONDON, GUMIÁRAK					
záras					
RSS. I. min. cif.	penny/kg	23,40	22,80	13,50	12,90
március		23,30	22,80	13,60	13,00
április		24,00	23,05	13,85	13,20
London és Liverpool, azonnali					
Settlement					
április		24,00	23,30	14,10	13,60
május		24,20	23,50	14,30	13,90
LONDON, VEGYES MINŐSÉGŰ GUMIÁRAK					
No. 1. RSS., májóföldi	penny/kg	23,35	22,95	13,85	13,25
No. 4. RSS., májóföldi		22,80	22,40	12,80	12,65
No. 5. RSS., májóföldi		22,30	21,90	12,65	12,55
No. 1x vékony, barna krepp		22,90	22,70	12,50	12,40
No. 2x vékony, barna krepp		22,70	22,50	12,30	12,25
No. 3x vékony, barna krepp		21,70	21,40	12,05	12,00
No. 1. vékony, fehér krepp		25,50	25,00	14,20	14,05
No. 1. vastag, fehér krepp		25,90	25,05	14,60	14,25
No. 1. talpkrepp, 1/2 inch.		37,50	37,50	30,00	30,00
NEW YORK, GUMI, viszonteladói árak					
No. 1. RSS., folyó hó	cent/lb	26,12	25,50	17,62	17,50
következő hó		26,12	25,50	17,50	17,50
No. 2. RSS., folyó hó		26,00	25,37	17,50	17,25
következő hó		26,00	25,37	17,37	17,25
No. 3. RSS., folyó hó		25,75	25,12	17,12	16,87
következő hó		25,75	25,12	17,00	16,87
No. 1. RSS., azonnali		26,12	25,50	18,00	17,87
No. 1. RSS., cif.		25,75	25,12	16,87	16,75
No. 3. RSS., fob		24,37	23,75	16,37	16,25

Devizák		Reuter valutaindex 1973. II. 27. - 10,02
ZÜRICH, DEVIZA, svájci frankban		
USA		3,2175-3,2275
Egyesült Királyság		7,9350-7,9700
Kanada		

VÉGET ÉRT AZ EURÓPAI PARLAMENT ÜLÉSSZAKA

Véget ért az Európai Parlament egyhetes ülészeke. A közös piaci parlament megvitatta az EGK belső helyzetének és külkapcsolatainak minden lényeges vonatkozását, így a pénzügyi problémákat, az Egyesült Államokhoz fűződő viszonyt, a mediterrán politikát, a Közös Piac energiahelyzetét. Ismét szövegre kerültek a követelések, hogy a parlament mielőbb kapjon tényleges hatáskört. Jellemző azonban, hogy a parlament még több esetben tanácsadó jogával sem tudott élni, mert a képviselők nézetei annyira eltértek, hogy nem tudott határozatot hozni.

A valutaválsággal kapcsolatos vitából az emelendő ki, hogy a képviselők többsége a brüsszeli bizottság és a miniszteri tanács fejére olvasta: tehetősen és nem tudtunk egységes álláspontot kidolgozni.

Szóba került a mezőgazdasági árak kérdése is. A brit képviselők az árak befagyasztása mellett kardoskodtak. A nagy mezőgazdasági exportőrök, így Franciaország képviselői viszont ezt mereven elleneztek. A kérdésben, mint ismeretes, még a brüsszeli bizottságon belül is eltérnek a vélemények.

A vitában szóba került az energiaterületek aggasztó mérvű apadása is. A parlament támogatta a brüsszeli szervek előkészítetteit, hogy az évtized végére közös urániumdúsító berendezéseket építsenek. Az energiabizottság jelentése szerint a Közös Piac energiaforrásainak kétharmada már jelenleg is importból származik. Az energia 65 százalékát 1985-ben a kőolaj adja, s közismert, hogy a kőolajtermékek legfeljebb 36 évre lesznek elegendők. A brüsszeli bi-

zottság még a jövő év vége előtti döntésre szántotta fel a minisztertanácsot az urániumdúsító-tervek kidolgozásáról.

Ami a külkapcsolatokat illeti, a fő vitapont az EGK és az USA viszonya volt. A parlament 18 tagú bizottságot nevezett ki az amerikai képviselők áprilisban esedékes eszmecsere-sorozatára. A képviselők támogatták Brüsszel „globális” mediterrán-politikáját, de szűkösnek nevezték, hogy minden országgal kapcsolatban figyelembe vegyék a sajátosságokat. Remélik, hogy 1974 elejére készen lesznek a mediterrán országokkal kötendő egyezmények. (Reuter)

Az EGK-külgügyminiszterek a kelet-nyugati kapcsolatokról

A Közös Piac külgügyminiszterei Brüsszelben rekordgyorsasággal, 90 perc alatt teljes egyetértésre jutottak az európai bizottsági értekezlet Helsinki-ben tartott előkészítő tárgyalásainak követendő álláspontban. A kilenc külgügyminiszter egyhangúan elfogadta azokat az alapelveket, amelyeket a biztonsági konferenciának kellene elfogadnia a kelet-nyugati kapcsolatokról szabályozására. A bizottsági konferencia újabb előkészítő fordulója hétfőn kezdődik. A pénteki döntések részleteit titokban fogják tartani. A miniszteri értekezlet már annak a kilences csúcserkekezlet felhívásának a jegyében ülésezett, hogy erősíteni kell a tagországok külpolitikai-külgügyminiszterei közötti együttműködését. (DPA, Reuter)

Az USA újra folyósít segélyt Indiának

Az amerikai kormány csütörtökön fel-szabadította az indiai-pakisztáni háború óta befagyasztott 87 millió dolláros segélyt. Mint MacDonal, a külföldi segélyeket lebonyolító szerv ázsiai osztályának vezetője, közölte, India ebből az összegből mezőgazdasági felszereléseket vásárolhat. Szerdán egyébként a külügyminisztérium enyhített a háború óta kimondott totális fegyverembargót, ami lehetővé teszi 300 védőpáncélos, valamint különböző légitámaszpályákra Pakisztánnal történő szállítást. Ezeket Izamabád még a háború kitörése előtt rendelte meg. (Reuter)

A francia gazdaság és a valutaválság

A visszatérő pénzügyi zavarok nem érintik jelenleg komolyabban a francia gazdaság helyzetét — mondja Wormser, a Banque de France kormányzója. A bruttó nemzeti termék az idén is körülbelül 6 százalékkal növekszik, a fogyasztói kereslet élénk, a beruházások színvonalára emelkedik és az export növekedésére lehet számítani.

A gazdasági egyensúlyt csak úgy lehet elérni, ha minden szükséges intézkedést megtesznek a túlzott hitelezéssel szemben.

A foglalkoztatottak száma állandóan növekszik és a munkanélküliség csökken. Szakképzett munkásokban hiány van, és a termelői kapacitás túlzott kihasználása növelheti a gazdasági feszültségeket, rontva a külkereskedelmi egyensúlyt.

A francia statisztikai hivatal szerint a külkereskedelemben februárban aktív volt, 12,2 milliárd frank exporttal, 11,8 milliárd frank import áll szemben. A kivitel tavaly februárhoz viszonyítva 19,3 százalékkal, az import pedig 10,8 százalékkal növekedett. A francia pénzügyminisztérium szerint az eredmények három tényezőre vezethetők vissza: a kettős frankfolyamra, a frank 1971. évi leértékelésének hatására és a világkereskedelemben élénkítésére. (Reuter)

A TU-144-es és az Aeroflot

Moszkvai tudósítónktól:

Boris Bugajev szovjet polgári légi-közlekedési miniszter a Szovjetszkij Szjozuz című lapnak adott nyilatkozatában megismertette azt a bejelentést, hogy a szovjet gyártmányú, hangsebességnél gyorsabb utasszállító repülőgép, a TU-144-es 1974-ben már rendszeres járatokon közeledik.

A miniszter elmondta még, hogy a Szovjetunió jelenleg 60 országgal tart fenn légitársasági kapcsolatot, de ez a szám a közeljövőben emelkedik, mert több dél-amerikai országba is indítanak járatokat. Kiszélesítik a szovjet légitársaságok kapcsolatait az európai nagyvárosokkal. Nemsokára Milánóba, Athénbe és Marseille-be is elrepülnek az Aeroflot gépei.

USA: „A Concorde kereskedelmi csőd”

Az angol-francia szupersonikus Concorde repülőgép nem veszélyezteti az amerikai repülőgépipart — mondja a kongresszus egyik albizottsága többségi szavazattal elfogadott jelentése. A képviselőház és a szenátus tagjaiból álló albizottságból kilencen a jelentés mellett, öten ellene foglaltak állást. A dokumentum azt ajánlja, hogy a kormány ne nyújtson újabb összegeket az amerikai szupersonikus utasszállító repülőgép kifejlesztésére. Proxmire szenátor, az albizottság elnöke hangoztatta, hogy a jelentést időben bocsátották ki, mert lehetséges, hogy a kormány ismét erőfeszítéseket tesz az SST-terv felélésére. A dokumentum szerint a Concorde kereskedelmi csőd, mert a kilenc biztos megrendelés a francia és a brit repülő vállalat adta fel, és csak öt új opció van: Kína és Irán részéről. (Reuter)

Az osztrák elektromos ipar elmúlt éve

Ausztria elektromos készülék gyártásának tavalyi forgalma az előző évhez képest bruttó értékben 18 százalékkal, 17,7 milliárd schillinggel emelkedett, a termelési mutató 14 százalékkal volt magasabb. Az iparág eredménye tehát az osztrák iparban kimutató 7,9 százalékos fejlődésénél lényegesen kedvezőbb. A dolgozóknak száma is megnőtt, 69 200 főnyi létszámmal az iparág az ipari munkáltatók között második helyre került.

A gyárak 22 százalékkal több fogyasztási cikket és 16 százalékkal több beruházási eszközt állítottak elő. Ebben döntő mértékben közrejátszott a színes televízió készülékek számának hatalmas emelkedése, 1971-ben 55 500 darabot, tavaly pedig 160 000 darabot gyártottak. A készülékek száma az 1970. évinek közel négyszerese, ezzel szemben ugyanebben az időszakban majdnem 40 százalékkal kevesebb fekete-fehér televízió került ki az üzemekből. A mélyhűtő ládák előállítására 30 százalékkal, a forróvíztárolóké 25 százalékkal, a lakásfűtő berendezéseké 50 százalékkal nőtt. Ezzel szemben kissé elmaradtak az elektromos tüzhelyek gyártásával, pedig 1971-ben az emelkedés még 60 százalékosra nőtt ki. (AP)

ELSZIGETELŐDŐ SZIGETORSZÁG

Tajvan gazdasági helyzetének változása

A közelmúlt délkelet-ázsiai politikai eseményei — a vietnami háború békés rendezése, a japán-kínai és amerikai-kínai közeledés — erősen éreztetik hatásukat Tajvan mesterségesen életbentartott mezőgazdasági életében. Bár a szigetország gazdasági fejlődése az elmúlt években meglehetősen gyors ütemű volt, most, amikor a külföldi tőke beáramlása lelassult, éreztetően hanyatlak a konjunktúra. Az olcsó munkaerőre és a külföldi segélyekre, beruházásokra alapozott nemzetgazdaság most Nyugat-Európa felé tekint és ott keres termékei számára új piacot. Úgy tűnik, mind az Egyesült Államok, mind pedig Japán fokozatosan csökkenő kereskedelmét és gazdasági kapcsolatát Tajvannal, és a vietnami háború befejezése is rontja a piaci lehetőségeket.

A 36 ezer négyzetkilométer területű és 15 millió lakosságú Tajvan gazdasági eredményei — összehasonlítva a térség legtöbb országáéval — jónak mondhatók. A bruttó nemzeti termék (GNP) évente átlagosan 12, az ipari termelés 15 százalékkal növekszik. Az ország nem rendelkezik nagyobb mennyiségű nyersanyaggal, mezőgazdasága viszonylag fejlett. Nem alakult ki jelentős feldolgozóipar sem, a külkereskedelemből viszont igen fontos szerepet játszik a gazdasági életben. A növekedés hajtóereje tehát az elmúlt két évtizedben több külső tényező volt: a külföldi tőke és a gazdasági segélyek beáramlása, valamint a nyugati technika átvétele. Ehhez még hozzájárult a rendkívül olcsó hazai munkaerő. (Erdemes megjegyezni, hogy a tajvani munkaerő átlagos költsége mintegy egyharmada a japáné és kétharmada a hongkongiaké.) Már a múltban is sok gondot okozott a magas szintű képzett munkaerő és a középszintű vezetőréteg hiánya. Mindezek a külső és belső tényezők azt eredményezték, hogy az alacsony fejlettségű tajvani gazdaság egyes cikkei, mint például a textilárak és elektromos fogyasztási cikkek árúknál és minőségükönél fogva világhíressé váltak. A mezőgazdasági termelés elsősorban a hazai igények kielégítését szolgálja, de rizsből és konzervált gyümölcsből jut kivételre is.

Tajvan tízéves fejlesztési terve a gazdaság diverzifikálását irányozza elő és elsőbbséget biztosít a nehéziparnak és a vegyiparnak. A 600 ezer fős hadsereggel rendelkező ország gazdaságfejlesztési elképzeléseiben a hazai mellett jelentős szerepet kap a külföldi tőke. A gazdasági vezetés már eddig is sok kedvezményt nyújtott a külföldi beruházóknak: a vállalkozás, ha exportra termel, vámentesen vihet be nyersanyagokat és termelőeszközöket és öt éven át adómentességet is élvez.

A távlati tervek megvalósítása azonban mindinkább illuzorikussá válik a tajpei vezetés előtt. A Kínai Népköztársaság ENSZ-felvétele és az ezt követő amerikai és japán „flört” mindinkább elszigetelte Tajvant, és ez a folyamat ma is tart. Központi kérdéssé vált az USA-hoz és Japánhoz való viszony, hiszen ez a kétország veszi fel a tajvani kivitel felét, míg importjából 61 százalékkal részesedik.

A jelek azt mutatják, hogy az Egyesült Államok — szemben Japánnal — nem kíván lényegesen változtatni Tajvanhoz fűződő kapcsolatát. Bár Nixon elnök pekingi látogatását követően — amikor az amerikai üzleti körök az árusere-forgalom látványos emelkedésére számítottak, de hamarosan rá kellett ébredniük, hogy erre egyelőre nincs lehetőség — egy rövid ideig csökkent a Tajvanra irányuló amerikai tőke és segély összege, valamint az import is visszaesett. Ma a két ország gazdasági kapcsolatai visszaálltak a korábbi szintre.

Másképpen alakulnak a szigetország gazdasági kapcsolatai Japánnal. A Tajvanon eszközölt japán befektetések tavaly 60 százalékkal csökkentek az előző évhez képest, mutatván a japán cégek fokozódó érdeklődését a Kínai Népköztársaság piaca iránt. A japán kormány döntése szerint az Exim-bank nem folyósíthatja a jövőben hiteleket a szigetországnak és befagyasztották az oda-irányuló kormánysegélyeket is. Persze Japán nem kívánja a végsőkig feszíteni a húrt, Tajvan ugyanis az USA és Kanada után termékeinek harmadik leg-

nagyobb piaca. A kínai üzlet reményében azonban Tokió igyekszik Peking kedvébe járni. A Kínai Népköztársaság hatóságai egyébként közölték a japán cégekkel, hogy csak azokkal hajlandók kereskedni, amelyek nem állnak üzleti kapcsolatban Tajvannal, illetve megszakítják kapcsolataikat.

Tajvan számára jóformán létfontosságú a jó viszony Japánnal, mivel importjának 42 százaléka származik onnan, míg exportjának csak 12 százaléka megy a felkelő nap országába. Gyakorlatilag nincs az iparnak olyan ága, amely ne függene a japán nyersanyag-, félkésztermék- vagy berendezésszállítástól. Az elmúlt másfél évtizedben japán cégek 100 millió dollár értékű befektetést eszközöltek a szigeten, a tajvani kivitelnek pedig 50 százaléka japán kereskedőházaikon keresztül bonyolódik. Amennyiben tovább romlik a két ország kapcsolata, ez feltétlenül hatással lesz a tajvani ipar költségvetésére és a lakosság élet-színvonalára. Erthető tehát, hogy tajvani vezetés mindent elkövet, hogy ne romoljanak tovább kapcsolatai Japánnal. Ez sokban múlik a kínai kereskedelem-politikán is, hiszen a japán gazdasági körök számára sokkal fontosabb a hatalmas kínai piac, amely egyelőre csak mérsékelt lehetőségeket kínál. Nem kétséges, hogy amennyiben a Kínai Népköztársaság nagyobb üzleti lehetőséget nyújt Japánnak, a szigetország „leírja” Tajvant.

A vietnami háború bizonyos konjunktúrákat jelentett a tajvani gazdaságnak az amerikai csapatoknak végzett hadiszállítások következtében. Ennek most vége szakadt. Nyugati szakemberek véleménye szerint a jövőben fokozódna a Dél-Vietnamnak nyújtandó amerikai és japán gazdasági segélyek, és itt a külföldi tőke is gyors megtérülésre számíthat. Mindez azt jelentheti, hogy a külföldi beruházók számára csökken Tajvan jelentősége. Az amerikai csapatok kivonásával érezhetően csökkenhetnek majd Tajvan értékesítési lehetőségei a térségben, hiszen további hadiszállítókra (konzervált élelmiszer, textil stb.) nem lesz szükség. Formósa most igen feltékenyen tekint Dél-Vietnamra, hiszen úgy érzi, hogy az Egyesült Államok és Japán szemében — már a kínai ENSZ-tagság óta — vesztett saját jelentőségéből, és most a dél-vietnami gazdaság talpraállítása a fontosabb feladat számukra.

Tajvan gazdasági vezetése a megváltozott politikai helyzet következtében lazítani akar az egyoldalú amerikai-japán függőségen, és termékei számára — minden eshetőséggel számolva — új piacokat keres. (Az importrelációk átterelésével egyelőre nem foglalkoznak.) A szigetország új exportterületeinek irányára Nyugat-Európa. Itt — hangoztatják a tajvani gazdasági szakértők — a formózai áruk számára még igen sok a kiaknáztatlan lehetőség. Legjelentősebb európai partnerükkel, az NSZK-val 1 milliárd 970 millió dolláros árusere-forgalmat bonyolítanak le. Úgy vélik, hogy az olcsó és jöminőségű tömegárukkal — Japánhoz hasonlóan — betörhetnek a nyugat-európai piacra, amely hosszú távon esetleg segítse a már most fellépő értékesítési nehézségeket. Nem hagyható figyelmen kívül azonban, hogy Tajvan gazdasági és értékesítési lehetőségei, akárcsak eddig, a jövőben is a politikai helyzet és a külföldi tőke beáramlásának függvénye maradnak.

Gonda György—Lőrincze Péter

Nixon jóváhagyta a nyersanyagterületek felszabadítását

Az Egyesült Államok az infláció elleni harc keretében igen jelentős mennyiségű anyagot szabadít fel stratégiai tartalékaiból — jelentette be sajtóértekezleten Nixon elnök. Elismerte, hogy e fontos nyersanyagok piacra dobása „felszisszenést” és panaszokat vált majd ki a nyersanyagtermelő és -értékesítő országokból. Minthogy egyes tételeknél — így a gumi és az ón esetében — az eladások kedvezőtlenül érinthetik a világpiacon árakat, az Egyesült Államok kényes diplomáciai feladata lesz az intézkedés elfogadása a termelő országokkal.

Jólterjesztett körök szerint a GSA készletei körül elsősorban a tartalékok mintegy 80 százaléka kivevő fémekre vonatkozik az intézkedés. A szóbanjövő legfontosabb 12 termék: alumínium, réz, ón, ólom, horgany, wolfram, mangán, króm, gumi, ezüst, ipari gyémánt és csillám. Az elnök nem sorolta fel az érintett nyersanyagokat, de washingtoni kormánykörök szerint a tartalékok 70-féle árucikk mindegyikét újraértékelik azzal a céllal, hogy belőlük a lehető legtöbbet adjanak el. A kormányzat máris eldöntötte, hogy nincs szüksége többé például a készletekben tárolt 450 ezer tonna alumíniumra, s a kongresszus jóváhagyását kéri annak értékesítéséhez. Most adnak túl azon a 800 ezer tonna alumíniumon, amelynek eladásához már korábban megkapták a kongresszus jóváhagyását. A fémek a helyi termelők és feldolgozók kárpójá, hosszú lejáratú szerződések keretében.

Várható, hogy a GSA 250 ezer tonna réztől is megszabadul. A rezezt valószínűleg a pénzverde kapja, s abból semmi nem kerül a szabadpiacra.

Nixon szerint a kormányzat már négy éve vizsgálja a stratégiai készletek fenntartásának szükségességét, s most jutott arra a döntésre, hogy a világ jelenlegi helyzetében nincs szükség ilyen nagyságú készletekre. A raktárak kiürítéséhez azonban még a kongresszus jóváhagyására is szükség van — mondják Washingtonban —, s a törvényhozási eljárás több hónapot is igénybe vehet.

Észak-Amerika legnagyobb ezüsttermelői szerint a GSA eladásainak hatása csak rövid ideig lesz érezhető az ezüstpiacon. Az ipari kereslet világszerte élénk, a termelési évi lemaradása a fogyasztás mögött majdnem ugyanannyi, mint az USA stratégiai ezüsttartaléka, amit 139,5 millió troy unciára becsülnak. Nagyobb megrázkódtatást okozhat természetesen, ha egyszerre hatalmas mennyiségeket dobnának piacra, de ez pillanatnyilag nem látszik valószínűnek.

Malaysia nyersanyagipari minisztere aggodalmát fejezte ki a Washingtonból érkezett hírek miatt. Rádióbeszédében kifejtette, hogy a fejlődő országok amúgy is eleget szenvednek az importált inflációtól, nem szabadna őket még exportjövödelmeik csökkentésével is terhelni.

A VG JELENTI

● A Szovjetunió 1972-ben 828 millió rubel értékű áruforgalmat bonyolított le az NSZK-val. Második legnagyobb nyugati partnere Japán volt, 800 millió rubeles forgalommal, majd Finnország 602 millió, Anglia 558 millió, Franciaország 544 millió, az Egyesült Államok 500 millió, és Olaszország 466 millió rubellel következett.

● Kínai kereskedelmi delegáció érkezett Tokióba, hogy műtrágya vásárlásáról tárgyaljon. Kína idén 3,5 millió tonna ammóniumsulfát műtrágyát vesz Japántól, és a most folyó tárgyalások célja, hogy hosszú lejáratú szerződést kössenek a további szállításokra.

● Peru Hollandiától és Kanadától repülőgépeket vásárol belső légi járatainak korszerűsítésére. Az ügylet értéke mintegy 24 millió dollár.

● Március 21-ére szájtrákra hívta fel a fémipar dolgozóit a két legnagyobb francia szakszervezeti szövetség, a CGT és a CFDT. A szájtrákkal támogatni akarják a szakszervezetek 40 órás munkahétre irányuló követelését, és azt, hogy a nyugdíjkorhatárt a 60. évben jelöljék meg.

● A Mercedes-Benz Művek megkezdte a „csendes” városi autóbuszok sorozatgyártását. A motor szigetelésével a vállalat szakembereinek sikerült a zajszintet 50 százalékkal csökkenteni. Ez azt jelenti, hogy 40 kilométeres óránkénti sebességnél az emberi fül számára csak a kerekék által okozott zaj hallható.

● Kínában május 13-án kezd megkezdte tárgyalássorozatát az első ausztrál kereskedelmi delegáció. A küldöttségben a külkereskedelmi miniszteren kívül az üzleti világ 12 vezető képviselője kap helyet.

● Az IPC nyugati olajvállalat is elengedi Bejrút szándékát, hogy államosítsa a libanoni területen levő létesítményeit, köztük a 32 kilométeres olajvezetékét, egy olajfinomító és egy olajkikötő berendezéseit. Mint jelentették, ezekre a berendezésekre Irak is igényt tart, s emiatt vita keletkezett Irak és Libanon között.

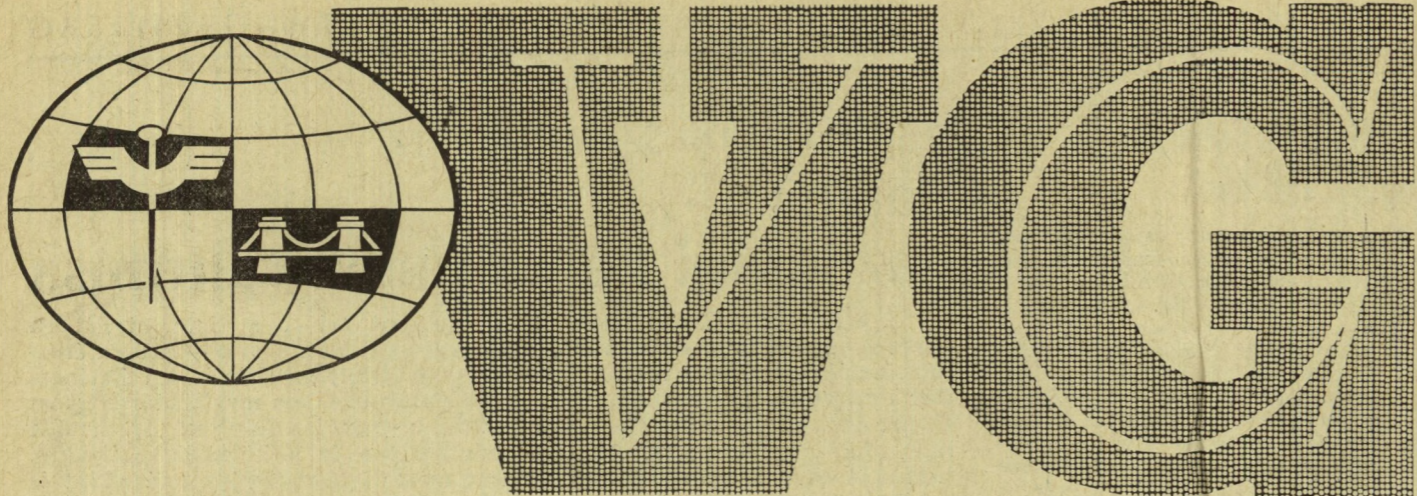
● Ismét száj- és körömfájás lépett fel Burgenlandban, Pötteisdorf faluban szerdán és csütörtökön egy-egy újabb sertés betegedett meg. Eddig összesen 121 sertést kellett a járvány miatt kiirtani.

● A British Petroleum elvesztette a pert, amelyben magának követelte egy 37 ezer tonnás libiai olajszállítmány ellenértékét. Az olaj azokról az olajmezőkről származik, amelyek korábban, államosításuk előtt, a BP tulajdonában voltak.

● A francia kereskedelmi mérleg februárban 425 millió frank aktívummal zárult. A kivitel 12,25 milliárd frankot, az import 11,83 milliárd frankot tett ki, ami az 1972. februári értékekhez viszonyítva 19,3, illetve 10,8 százalékos növekedésnek felel meg.

● Változatlanul gyors az infláció Ausztriában. Februárban a kiskereskedelmi árak 8 százalékkal haladtak meg az egy évvel ezelőtti szintet. A januárhoz képest az áremelkedés 0,4 százalékos volt.

● Rendkívül gyorsan növekszik a japán alkoholfogyasztás. Tavaly 8,7 százalékkal több alkoholtartalmú italt fogyasztott el, mint 1971-ben. Összesen 55,6 millió hektoliter italt ittak, ennek 61,4 százaléka sör, 29,8 százaléka rizsbor és 2,7 százaléka whisky volt. Az alkoholfogyasztásból származó adóbevételek 10,5 százalékkal növekedtek.

VILÁGGAZDASÁG

1973. MÁRCIUS 17., SZOMBAT

V. ÉVFOLYAM, 54. (1056.) SZÁM

Nyugat-európai valutahitel az USA-nak

Pénzügyminiszteri megállapodás Párizsban

Meglepően teljes és gyors megegyezésre vezetett a 14 vezető tőkes pénzügyi hatalom párizsi miniszteri értekezlete — legalább is így mondta a bonni pénzügyminiszter a valutavásárlás megoldásáról folytatott tanácskozás egyik főszereplője. A nyugat-európai országok előzetes engedménye — a hat valuta együttes lebegtetése és a márka felértékelése — után most Washington is előállt saját engedményeivel. Ezeknek legfontosabb eleme az, hogy kész a devizapiacokon támogatni a dollár árfolyamát — igaz, hogy ehhez valutahitelt kap a nyugat-európai központi bankoktól, és igaz az is, hogy ennek a kötelezettségének vállalását az eddigi értesülések szerint nem körvonalazta konkrétan. Tehát nem jelölte meg, hogy milyen határig hagyja esni a dollárt, vagy mekkora összeget fordít a támogatására. A párizsi megállapodással új — egyes kommentárok szerint egy-két éves — korszak kezdődik a tőkes valutarendszerben, amelyre már nem a rögzített árfolyamok lesznek jellemzők, hanem a valuták lebegése, mindaddig, amíg meg nem valósul a valutareform. A piacok, úgy látszik, Amerika sikerének értékelik a megállapodást, mert a dollár árfolyama erősödött, a Wall Streeten pedig emelkedőre fordult a részvények irányzata.

A „kibővített Tízek” klubjának pénzügyminiszteri értekezlete — a miniszterhelyettesek rövid előkészítő ülése után — reggel 10 órakor kezdődött az OECD párizsi székházában, és az ebédszünetre lényegében már kidolgozta a megállapodást, amelyet azután a délutáni ülés öntött végleges formába. A sajtót Giscard d'Estaing francia pénzügyminiszter, az ülés házigazdája és elnöke tájékoztatta. Beszámolója szerint „a miniszterek megállapodtak abban, hogy gondoskodnak megfelelő eszközökről a devizapiaci intervenciókhoz” és ennek érdekében a meglévő valutacsere (swap) megállapodásokat kibővítik. Egyértelműen abban, hogy „pragmatikusan” kell eljárni a devizapiacokon a közeljövőben, és elvben leszögezték, hogy a hivatalos intervenció a megfelelő időben hasznos lehet a rendezett devizapiaci helyzet fenntartása és a spekulációs tőkék visszahátrahívása szempontjából. A francia miniszter diplomáciai zsargonjáról magyarrá fordítva ez azt jelenti, hogy a washingtoni pénzügyi hatóságok hajlandók devizapiaci intervencióval megakadályozni a dollár túlságos leértékelődését, és ennek az intervencióknak a céljára valutahitelt kapnak a nyugat-európai jegybankoktól.

A megállapodás további pontjait talán helyesebb mindjárt a szakzsargon mellőzésével ismertetni: Washington hajlandó ösztönözni a külföldi tőke beáramlását az Egyesült Államokba, az

erős fizetési mérleg helyzetben levő országok pedig megszüntetik vagy enyhítik a tőke kiáramlásának korlátozásait. (A tájékoztató nem erősítette meg azt a korábbi értesülést, hogy az amerikaiak hajlandók fenntartani a tőke kiáramlás korlátozását. Mint ismeretes, Nixon nemrég bejelentette, hogy 1974-től kezdődően meg akarja szüntetni ezeket a korlátozásokat.) Az értekezlet résztvevői megegyeztek abban, hogy korlátozni kell az euróvalutapiacok mozgékonyaságát. Ez — nyíltan ki nem mondva — arra vonatkozik, hogy az Egyesült Államok és a nyugat-európai országok kamatpolitikáját összehangolják, vagyis Amerika hajlandó a kamatok emelésének irányába ható pénzügyi politikát folytatni, amíg eddig a belső gazdasági szempontok miatt húzódozott. Ezzel hozzájárul a kiáramló spekulációs dollárösszegek visszairányításához.

A jelek szerint az USA nem tette meg, amitől nyugat-európai partnerei tartottak: Shultz pénzügyminiszter nem állt elő kereskedelemmel jellemezhető ellenkövetelésekkel. Ha csak annak nem tekintjük a genfi jelentést, amely szerint a GATT keretében folyó kompenzációs tárgyalásokon az USA képviselője előterjesztette az amerikai köve-

telést: Angliának, Dánának és Írországnak a Közös Piacba való csatlakozása évi 1 milliárd dollár veszteséget okoz az amerikai ártrexportban, s ezért követel kártérítést az EGK-tól. Az értekezleten nem került szóba az a téma, amely — mint többször jelentették — bizonyos izgalmat okozott az aranypiacokon. Emminger, a nyugatnémet jegybank alelnöke közölte az értekezleten semmiféle megállapodást nem kötöttek más jegybankokkal arról, hogy aranyat adnak el tartalékaikból a szabadpiaci ár emelkedésének megfékezésére.

A párizsi megállapodás elhetővé teszi, hogy a jövő héten újra megnyíljanak a nyugat-európai devizapiacok. A pénzügyminiszteri ülést követően Párizsban tegnap este értekezletre jöttek össze a Közös Piac vezető pénzügyi tisztviselői, hogy megvitassák a piacok újramegnyitásának technikai részleteit. Ezzel kapcsolatban megemlítenéd, hogy a francia pénzügyminiszter máris bejelentette: a piacok újramegnyitásával egyidejűleg szigorítják a devizakorlátozásokat. A miniszter hozzátette, hogy Belgium és Hollandia szintén korlátozó intézkedéseket tervez a spekulációs tőkebeáramlás ellen.

Hétfőn valószínűleg megnyílnak a devizapiacok és ugyanakkor kezdi meg Párizsban az OECD végrehajtó bizottsága a valuta- és kereskedelempolitikai kérdések összefüggésének megvitatását. Feltehetőleg ez a megbeszélés ad majd újabb alkalmat Washingtonnak további kereskedelmi követeléseinek előterjesztésére.

Párizsi pénzügyi körök szerint a közös piaci valuták együttes lebegtetése, amely a devizapiacok megnyitásával kezdődik, egy-két évig is eltarthat, miközben a benne részt vevő országok köre fokozatosan bővül. A legújabb értesülések szerint Svédország és Norvégia máris bejelentette, hogy csatlakozik a közös lebegtetéshez, de Ausztria még mindig habozik. Japán is szeretne csatlakozni, mert ezzel biztosítaná a jent a további felértékelés ellen.

A japán valuta egyébként Tokióban a nem hivatalos forgalomban már 20 százalékkal értékelődött fel a dollárhoz képest. A nyugat-európai tőzsdéken szilárdult az amerikai valuta árfolyama, elsősorban a svájci frankkal és a holland forinttal szemben. A Wall Streetről érkezett utolsó, tegnapi jelentés szerint a párizsi hírek hatására megfordult az irányzat, ismét emelkedtek a részvényárfolyamok, amelyek korábban visszaestek, amikor Nixon bejelentette, hogy nem hajlandó az élelmiszerárak rögzítésével harcolni az infláció ellen.

A Szovjetunió és Ausztrália megállapodása

Moszkvai tudósítómktól: A szovjet—ausztrál kereskedelmi-gazdasági kapcsolatok fejlesztéséről írt alá dokumentumot pénteken Canberrában Patolicsev szovjet külkereskedelmi miniszter és Cairns ausztrál iparügyi miniszter. A kiadott hivatalos közlemény konkrét összeget nem említ az árucserre-forgalom fejlődésére vonatkozólag, de utal arra, hogy mindkét fél határozott kívánsága a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztése. A tárgyaló partnerek megállapodtak egy vegyes bizottság felállításában is, amelynek feladata a gazdasági együttműködést és a kereskedelmet előmozdító javaslatok kidolgozása lesz.

A Szovjetunió és Ausztrália kereskedelmi forgalma az elmúlt években 60—70 millió rubeles szinten mozgott. A viszonylag alacsony érték elsősorban az ausztrál vállalatok a Szovjetunióból való vásárlás elől elzárkózó üzleti magatartásának tudható be. A szovjet export értéke alig haladja meg a 2 millió rubelt. Importja főleg mezőgazdasági termékekből, ezen belül is elsősorban gyapjúból és húsból áll, de több fajta nyersanyagot, például bauxitot is venne, ha sikerülne ezt saját szállításaival kiegyenlítenie.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ IRÁN KÉZBE VETTE A KŐOLAJKITERMELEST. A nyugati kőolaj-konzorcium, a sah bejelentése szerint, összes berendezését átadja az iráni állami kőolajvállalatnak, és szakembereit is Irán rendelkezésére bocsátja. A konzorcium ezentúl az iráni államtól rendeli meg a kőolajat. Az államosítás ellentétele, hogy Irán kötelezettséget vállal: 20 éven keresztül eladja a szükséges kőolajmennyiséget a konzorciumnak.
- ◆ A SZOVJET—AUSZTRÁL KERESKEDELEM FELLENDÍTÉSE volt Patolicsev szovjet külkereskedelmi és Cairns ausztrál iparügyi miniszter tárgyalásainak legfontosabb kérdése. Vegyes bizottság felállításáról döntöttek, ez fogja kidolgozni az együttműködés bővítését célzó javaslatokat. Patolicsev Canberrából Új-Zélandra utazik, ahol szintén a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztéséről tárgyal.
- ◆ KEDVEZŐ FOGADTATÁSRA TALÁLT A FRANCIA PIACON a FIAT-licence alapján gyártott szovjet és lengyel személygépkocsit. Párizsi tudósítónk lapvéleményeket ismertett, amelyeket leginkább az foglalkoztat, a FIAT hogyan egyeztetett bele a javított típus nyugat-európai forgalmazásába.
- ◆ VÉGET ÉRT AZ EURÓPAI PARLAMENT ÜLÉSSZAKA. A képviselők tehetetlenséggel vádolták a brüsszeli bizottságot és a miniszteri tanácsot, hogy nem tudnak egységes álláspontot kidolgozni a valuta-reformról. A parlament bizottságot nevezett ki az amerikai képviselőkkel áprilisban tartandó eszmecsere-sorozatára, amelyen az USA és az EGK viszonyát tekintik át.
- ◆ ÁREMELEST SÜRGETNEK A CUKORTERMELŐ ORSZÁGOK. Már a dollár első leértékelésekor sem növelték annyival a cukor árát, hogy az exportőrök kárpótlást kapjanak, a mostani devalválás után pedig még a régi cukorárak maradtak érvényben. A fogyasztók az e héten tartott munkabizottsági ülésen elleneztek a javaslatokat, s bonyolult helyzet alakulhat ki, ha a bizottság nem tud egységes javaslatot előterjeszteni a nemzetközi cukorszervezet végrehajtó bizottságának hétfői ülésére.

Az OPEC rendkívüli értekezlete ENERGIÁVÁLSÁG ÉS OLAJÁRAK

Bécsben tegnap reggel megkezdte munkáját az OPEC rendkívüli konferenciája. A zárt ajtók mögött folyó tanácskozáson — a szervezet hivatalos tájékoztatója szerint — a világot fenyegető energiaválsággal foglalkoznak az olajtermelő országok küldöttei, de ezen az összetett témakörön belül megvizsgálják az 1971. évi olajármegállapodások eredményességét és hiányosságait is. Erre lehet következtetni a szervezet főtítkárnak a konferenciát megelőzően elhangzott nyilatkozatából.

Vége az olcsó energia korszakának — e gondolat jegyében kezdte meg munkáját a Kőolajexportáló Országok Szervezetének (OPEC) rendkívüli miniszteri konferenciája, amelyet Venezuela kérésére hívtak össze. Ez a megállapítás volt a lényege Khene OPEC-főtítkár üzenetének is, amelyet a konferencia előtt továbbítottak a sajtó képviselőihez (és amelyet a VILÁGGAZDASÁG röviden már ismertett).

A világ energiafogyasztásának növekedési üteme meghaladja az előzetes becsléseket, a kínálat viszont több okból nem tud lépést tartani ezzel a gyors ütemmel. Például: az atomenergia felhasználását lehetővé tevő technológiát még nem dolgozták ki végős, tökéletes formájában, túlzott környezetszennyező hatása miatt egyre kevésbé lehet számítani az energiatörzsek között a szénre és a magas kén-tartalmú nyersolajra. Az Egyesült Államokban, ahol még a jelenlegi olajinómozgó kapacitás sem elegendő, súlyosbítja a helyzetet a földgázhiány. A kereslet gyors ütemű növekedése válsághangulatot teremtett nemcsak az Egyesült Államokban, hanem Japánban és Nyugat-Európában is. Ha a jelenlegi irányzat folytatódik, és nem találunk újabb energiatörzseket, katasztrofális helyzet állhat elő, amelyet egyrészt az energiahány jellemez, másrészt pedig az, hogy egyre nagyobb arányban kell igénybevenni olyan energiatörzseket, amelyek erősen szennyezik a környezetet — állapítja meg az OPEC-főtítkár.

Az energiaválság elkerülésére három fronton kell maximális erőfeszítéseket tenni — szólítja fel a fejlett ipari országokat a főtítkár. Először is korlátozni kell az energiafogyasztást. „Halálos bűn” lenne a további energiapocsékolás. Másodsor a szénhidrogén-készletek közismerten korlátozottak, ezért takarékoskodni kell velük, az eddiginél nagyobb szerepet kell juttatni a szénnek, amelyből a tartalékok szinte kimeríthetetlenek. Harmadszor, már most el kell kezdeni a kutatást a jövő tiszta, környezetet nem szennyező energiatörzsei után, amilyen például az arapály vagy a nap energiája. Még az atomenergia is erősen környezet-szennyező mellékhatásokkal jár. A három fő célkitűzésnek a megvalósítása hatalmas ráfordításokat igényel pénzben és időben egyaránt. Egy bizonyos, hogy vége az olcsó energia korszakának — hangsúlyozta Khene.

Mint a nyilatkozatból megállapítható, az OPEC elsősorban azt akarja megvizsgálni, hogyan egységesítse az energiaválsággal kapcsolatos állásfoglalását. A világ olajexportjából több mint 80 százalékkal részesedő OPEC-országok eddig külön-külön döntöttek olyan kérdésekben, mint az új lelőhelyek feltárása, a kitermelés növelése, vagy korlátozása. Egységes szervezeti politika erre még nincs. A mostani találkozáson éppen az ilyen közös kínálati politika kialakítására tesznek kísérletet.

Elválaszthatatlan ettől az árkérdés. Az 1971—1972. évi olajáregyezmények (a teheráni, a tripoli, majd az ezt kiegészítő árfolyammódosításokra is kiterjedő genfi) megváltoztatták a nemzetközi olajpiacokon az erőviszonyokat: ma már nem a vásárló, hanem az értékesítő határozza meg a feltételeket. Az OPEC mégsem elégedett. Ez derül ki a főtítkár nyilatkozatából. Az olajárak, bár a megállapodások nyomán emelkedtek, még mindig nem érik el — állandó értékben számítva — az 1958. évi szintet. 1959-ben az olajvállalatok egyoldalúan leszállították az adózás alapjául szolgáló árat (posted price).

Ez akkor és azóta mind a mai napig több milliárd dolláros veszteséget jelent vásárlóerőben az OPEC tagállamainak. Ma már elismert tény — fejtette ki a szervezet főtítkára —, hogy az olajár éveken mesterségesen túl alacsonyra volt leszorítva, ami az adózási politika révén pótlólagos költségvetési bevételekhez juttathatta a fejlett országokat, ahol az olajárban megtakarított tőke amúgy is hozzájárult a gazdasági fejlődéshez. Ennek tudatában a fogyasztó országoknak el kell ismerniük az OPEC árköveteléseinek jogosságát — hangsúlyozta.

Khene a hivatalos nyilatkozatban nem mondta, hogy a konferencia célul tűzte-e ki az árak újbóli emelését. Egy magánbeszélgetésen viszont arról, hogy a tanácskozáson ezt a témát is megvitájták. Valószínű, hogy összhangban az energiapolitikai állásponttal az árak kérdésében is előre tekintenek. Mint ismeretes, az 1971. évi egyezmények 1975-ig meghatározzák az olajárakat, évente inflációs pótlékok építenek be, intézkednek az árfolyammódosítások (például dollárleértékelés) ellensúlyozásáról, de az 1975 utáni időszakra csak irányelveket tartalmaznak. A mostani tanácskozáson feltehetőleg az 1975 utáni árendszert vizsgálják meg. Kiszivárgott értesülés szerint egyes delegációk a mostani — dollárbaízra épülő — árszerkezet teljes megváltoztatását javasolták. Az indítványokból egyelőre csak az ismeretes, hogy az új árendszert nem folytatódjék a fölösleges pénzfelhalmozódás, hanem olyan új struktúrát alakítsanak ki, amely hatékonyan hozzájárul az olajtermelő országok gazdasági, elsősorban ipari fejlődéséhez.

V. A.

Irán állami kézbe vette a kőolajkitermelést FELAVATTÁK AZ ISZFAHÁNI ACÉLKOMBINÁTOT

Az Iránban tevékenykedő nyugati kőolajkonzorcium Pahlavi sah bejelentése szerint minden berendezését átadja Iránnak. A sah az első iráni célmű üzembe helyezésekor tette a bejelentést, hozzáfűve, hogy a kőolajvállalatok a jövőben az olajat az iráni államtól fogják megrendelni. Hozzájárultak, hogy szakértőik és technikusaik a kizárólag iráni tulajdonban levő olajvállalatnál dolgoznak.

Amerikai sajtójelentések szerint a kőolajkonzorcium azért mondott le berendezéseiről és a kitermelés irányításáról, mert állami garanciát kapott, hogy a kőolajszállítások a következő húsz évben folytatódnak. A NIOC iráni állami olajvállalat kezébe kerültek az olajmezők berendezései, amelyekben a nyolc nyugati vállalatot tömörítő konzorcium mintegy 90 százalékos részesedett. Ebből 40 százalék az amerikai társaságok kezében volt. A sah a lépéstől azt reméli, hogy véget vehet a nyugati kőolajvállalatok beruházáslassító politikájának. Irán washingtoni jelentései szerint 50 százalékkal akarja növelni a termelést.

A másik fontos iráni fejlemény az iszfaháni fémkohászati kombinát felavatása. A gyáróriás, mint ismeretes, szovjet gazdasági- és műszaki segítségnyújtással épült. A felavatáson az iráni sah mellett ott volt Koszigin miniszterelnök is. Mint moszkvai tudósítónk írja, az új kombinát a számításként számít már a közeljövőben fedezi az iráni népgazdaság acél- és nyersvas-igényeit. A jelenleg átadott termelési kapacitással 60 ezer tonna acél termelésére nyí-

lik lehetőség, de elkészült a két lépcsős bővítési terv is, az első szakasz követően a kapacitás 1,9 millió tonnára növekszik, a második szakaszban pedig (körülbelül 1980-tól) 4 millió tonna acél termelésére nyílik lehetőség. A Szovjetunió a bővítéshez egy csütörtökön aláírt megállapodás értelmében 140 millió rubel hitelt nyújt. A Szovjetunió emellett részt vállal 90 különféle létesítmény építésében, amelyek közül 39-et már be is fejeztek. (DPA, Reuter, TASZSZ)

Újabb hír a szovjet—japán együttműködésről

Rövidesen a szovjet kormány elé terjesztik azt a japán tervezetet, amelynek értelmében a japán fél 1 milliárd dolláros bankkölcsönrel vesz részt a nyugat-szibériai olajmezők kiaknázásában és a nahodkai kikötőig nyúló csővezeték lefektetésében — írja a Yomiuri Shimbun. A kölcsönt négyéves türelmi időskor után tíz éven át évi 6,5 százalékos kamattal fogják törleszteni. A tokiói lap szerint Japán 20 éven át évi 40 millió tonna olajat importálhat. Az arról csak annyit ír, hogy azt amerikai dollárban határozzák meg a nemzetközi árszintnek megfelelően, de bizonyos időszakokra rögzítik majd. A japán—szovjet együttműködési közös bizottság szóvivője a lap jelentését sem megerősítette, sem cáfolni nem volt hajlandó. (Reuter)

Több amerikai áru a szocialista országokba

Jelentősen növekedett a szocialista országokba irányuló amerikai export — jelenti az Egyesült Államok kereskedelmi minisztériuma. Az év első háromnegyed évében a kelet-európai szocialista országok és Kína együttesen 512 millió dollár értékben vásárolt az Egyesült Államoktól, míg 1971-ben 384 millió dollár volt az oda irányuló egész évi export értéke.

A szocialista országokból vásárolt import ugyanezen időszak alatt 252 millió dollár volt, mintegy kétszerese az előző évinek. (Reuter)

Bijedics Singapore-ba érkezett

Bijedics jugoszláv miniszterelnök Singaporeba, távol-keleti útjának újabb állomására érkezett. Ezt megelőzően 4 napig Malajziában tárgyalt, és a következő megállapodások jelzik ott-tartózkodásának eredményességét: Határozott intézkedéseket hoznak mindkét részről, hogy a kétoldalú kereskedelmet, a közös vállalkozásokat, a műszaki együttműködést serkentessék. Jugoszlávia műszaki szakértőket küld, hogy részt vegyenek a malajziai fejlesztési tervek megvalósításában. Bijedics elutazása előtt Kuala Lumpurban a többiek között ezt mondta: „mi nemcsak a tradicionális exportcikkre iránt érdeklődünk, hanem Malajzia ipari termékei és fogyasztási cikkei iránt is.” Rövidesen megnyitják Jugoszlávia Kuala Lumpur-i nagykövetségét is (eddig az Indonéziában állomásozó nagykövet látta el e feladatot). (Reuter)

Angol ipari kiállítás Pekingben

Pekingben tegnap megnyílt a brit ipari kiállítás, a legnagyobb, amelyet tőkésország valaha is rendezett a Kínai Népköztársaságban. A bemutatott előreláthatólag 12 napig tart nyitva, s ez idő alatt a kínaiak megtekinthetik 350 angol vállalat legkülönbözőbb termékeit, a cigaretagyártó gépektől a lökhajtásos motorokig.

A kiállítás megnyitójára, majd az ezt követő hivatalos tárgyalásokra a kínai fővárosba érkezett Walker kereskedelmi miniszter és Haseltine repülésügyi és hajózási miniszter. A tárgyalásokon elsősorban a két ország kereskedelmét akadályozó tényezők kerülnek szóba. Ezek sorában első helyen kell említeni a stratégiai cikkekre érvényes NATO-embargó. Anglia, mint a kiállított tárgyak is mutatják, szeretne olyan termékeket is eladni a kínai vállalatoknak, amelyek szállítást az úgynevezett COCOM-lista egyelőre tiltja. Bemutatnak például egy igen fejlett technológiával rendelkező szerszámgépcsoportot, amelyet a kínaiak meg is vennének, de az embargólista az eladást egyelőre megakadályozhatja.

A hivatalos tárgyalásokon feltétlenül szóba kerül a tervezett kínai repülőgépvásárlás. Mint ismeretes, Peking opciót adott fel három Concorde repülőgépre, s várható, hogy a hivatalos megrendelést is közzéteszik. Egyes angol körökben viszont tartanak attól, hogy eredménnyel járhatnak az amerikai törekvések, amelyek meg akarják akadályozni a kínai-angol repülőgépvásárlást, mert szívesebben látnák, ha Peking Boeing 707-es repülőket venne.

Angol részről egyébként remélik, hogy további, repüléssel kapcsolatos megrendelések is érkeznek Kínától, például földi irányító állomásokra és berendezésekre. Ismeretes, hogy Kína ezenkívül VC 10-es repülőgépeket is érdeklődik.

A pekingi brit kiállítás elnöke egyik sajtótájékoztatóján elmondta, hogy a két ország tavalyi 30 millió font sterlinges áruforgalmának megháromszorozására a feltételek a következő öt évben adóttak. Az angol üzleti élet vezetői remélik, hogy a Kínai Népköztársaság a következő esztendőben Anglia egyik legjelentősebb külföldi vásárlójává női ki magát. (Reuter, Kyodo)

Újabb CCC-hitelkeret Jugoszláviának

Az amerikai kormány jóváhagyta, hogy Jugoszlávia az idén 85 millió dolláros, három évre szóló CCC-hitelvel vegyen igénybe amerikai mezőgazdasági termékeket (búza, takarmánygabona, növényi olajok, gyapott, dohány és szarvasmarha) vásárlására. Az amerikai mezőgazdasági minisztérium Commodity Credit Corp. szerve által biztosított hitelkeretből 15 millió dollárt lehet igénybe venni június 30-ig, a maradék 70 milliót azonban csak július 1. után.

A Reuter-iroda értesülései szerint Jugoszláviának az idén mintegy 500 ezer tonna búza, 230 ezer tonna kukorica és legalább 70 ezer tonna növényi olaj, elsősorban szójaolaj importjára van szüksége.

Közös piaci vaj a Szovjetunióknak?

Párizsi tudósítónktól:
A Szovjetunió 25-100 ezer tonna vaját vásárolna a Közös Piac tagországaitól — terjedt el a hír nyugat-európai szakkörökben. A brüsszeli bizottság — a gazdasági lapok szerint — a tegnapi ülés napirendjére felvette ezt a témát is. Ha jóváhagyását adja, akkor közvetlen tárgyalásokat kell kezdeni az illetékes szovjet szervekkel.

Az esetleges szovjet vajvásárlás elsősorban a két nagy francia céget, a *Fronconais* és a *Francepax* vállalatot érintené, ugyanis ezeknek a raktáraiban található a legnagyobb rész a jelenleg 400 ezer tonnára becsült nyugat-európai vajfőlelőlegről.

Japán külföldi tőkebefektetései

A japán cégek külföldi befektetései jelenleg 6,7 milliárd dollárra becsülhetők — írja a *Business Week* című amerikai gazdasági hetilap. Előzetes számítások szerint ez az összeg 1980-ig 25-30 milliárd dollárra gyarapodhat. Ezzel Japán, amely most még meglehetősen hátul kullog a külföldi befektetések területén, az évtized végére a második helyre zárkozhat fel.

A japán befektetések a gazdaságnak minden ágazatára kiterjednek, az elektronikai berendezések gyártásától a narancslé előállításáig. Újabbban több amerikai államban is kezdik elismerni a japánok vállalatvezetésének sajátos módszereit és ezért ösztönzik a japán tőke beáramlását. Üdvözik ezeket a befektetéseket az USA szakszervezetei is. Támogatja ezen a téren a japán vállalatokat Tokió hivatalos álláspontja, ezzel ugyanis bizonyos fokig mérsékelni lehet a már veszedelmesen nagy amerikai kereskedelmi mérleg-passzívumot. (AP)

Európai környezetvédelmi konferencia Bécsben

Március 28. és 30. között Bécsben európai környezetvédelmi konferenciát tartanak, amelyen az Európa Tanács 16 tagállama vesz részt. A konferencia tulajdonképpen a tavaly júniusban Stockholmban tartott ENSZ-tanácskozás folytatása regionális szinten. A mostani bécsi értekezlet közvetlenül nem az Európa Tanács rendezi, de ennek égisze alatt zajlik majd le. A szocialista országok a megbeszéléseken nem teljes jogú tagként vesznek részt, megfigyelői minőségben is csak Románia és Jugoszlávia kapott meghívást.

A hivatalos program szerint március 28-án nyilvános megnyitót ült tartanak, 29-én két zártkörű munkaiülésre kerül sor. A délelőtti a környezetvédelem általános problémáit vitatják meg, délután pedig két konkrét témát: egyrészt a természetes környezet kialakításának és az átfogó tervezésnek a kapcsolatát, másrészt a természetes vadállomány és a tudományos jelentőségű területek megóvását. A harmadik konkrét témát, azaz a környezetvédelem kapcsolatos tájékoztatást és szakképzést az utolsó ülésnapon tárgyalják meg. Március 30-án délután hivatalos záróüléssel fejeződik be a konferencia. (APA)

Kínai hírközlési küldöttség Japánban

A Kínai Népköztársaság és Japán közötti tenger alatti hírközlési kábel lefektetéséről tárgyal Tokióban egy kínai küldöttség. A delegációt miniszteri rangú hírközlési szakember vezeti, s személyében első ízben látogat Tokióba miniszter a tavaly őszi japán-kínai diplomáciai rendezés óta. A küldöttség előreláthatólag két hétig marad Japánban.

Japán és Kína között már korábban létrejött a kábel ügyében az elvi megállapodás. Előzetes számítások szerint lefektetésének költségei 6 milliárd jent tesznek majd ki. Az összeget felelősen fedezi Japán és Kína. Az eddigi tervek szerint a kábel kiindulópontja a Kyushu sziget valamelyik városa, Kagoshima vagy Nagasaki lesz, kínai végpontja Sanghaj. Ha a kábel elkészült és bekapcsolják a már működő Csendes-óceáni vezetékbe, Kínából összeköttetés nyílik Japánon keresztül az Egyesült Államokkal és Ausztráliával. (Kyodo)

Új úton a Perzsa-öböl sejkései

Az utóbbi időben egyre inkább a gazdasági érdeklődés előterébe kerül a Perzsa-öböl délkeleti partján, Szaúd-Arábia keleti partvidékén elterülő kilenc kis arab sejkéség. Gazdasági fejlettségük színvonala meglehetősen alacsony, jelenleg még az infrastruktúra megteremtésénél tartanak, jelentős olajkészleteik azonban vonzzák a külföldi tőkét. Az olajtermelés és finomítás mennyisége tavaly több mint 70 millió tonna volt és az elkövetkező években jelentős emelkedésre lehet számítani. A tőkés világot fenyegető energiacrisis leküzdésében jelentős szerepük lehet a jövőben a térség miniállamaikat.

A kilenc arab sejkéség — *Bahrain, Katar, Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Fujairah, Ajman, Umm al-Qaiwain* és *Ras al-Khaimah* összterülete 108 ezer négyzetkilométer, lakóinak száma 510 ezer. Közülük legnagyobb Abu Dhabi 75 ezer, legkisebb pedig Ajman mindössze 260 négyzetkilométernyi területtel. A lakosság számát tekintve Bahrain áll az élen 212 ezer fővel, Ajmanban viszont csak 4000 ember él. A sejkéségek közül mindössze négy — Bahrain, Katar, Abu Dhabi és Dubai — fontos gazdaságilag, a többi egyelőre nem játszik szerepet a nemzetközi kereskedelemben.

A Perzsa-öböl országainak igazi gazdasági fejlődése 1971-ben indult meg, amikor megkezdődött az angol csapatok kivonulása. A XIX. század végétől a sejkéségeket védelmi egyezmények kötötték Angliához, amely egyben gazdasági kizsákmányolást is jelentett. Az angol jelenlét komoly bázisai voltak a flotta és légerő támaszpontjai is. A brit csapatok távozása után a térség országai, Bahrain, Katar és Ras al-Khaimah kivételével föderációra léptek, amelynek inkább politikai, mint gazdasági jelentősége van.

A kilenc sejkéség legnagyobb kincse az olaj. Az ipar kialakulása nemrég kezdődött meg. A mezőgazdaság az időjárási és geográfiai viszonyok miatt meglehetősen fejletlen, viszont a tengeri kikötők komoly bevételi forrást jelentenek. Bahrainbe tavaly 33, Abu Dhabiban 17, Dubaiban 4 millió tonna kőolajat bányásztak ki, amelyet csaknem egészében exportáltak. Nagyobb olajfinomító csak Bahrainba található, évi 12 millió tonna kapacitással. A többi olajtermelő országok finomítóképessége ma még alacsony, de fejlesztési terveikben ilyen beruházások létesítése kiemelt helyen szerepel. A kőolaj feltárásában és kitermelésében több külföldi cég, többek között a BP és a *Nippon Oil* is részt vesz, az Abu Dhabiban feltárt hatalmas földgázkincsek kiaknázására pedig nemzetközi társaság alakult, 300 millió dolláros alapítással. Bevételek szerint 3 milliárd tonna kőolajkészlettel rendelkezik a térség és ez méltán váltja ki a fejlett ipari tőkésországok figyelmét. Elképzelésük szerint az arab sejkéségek komoly szerepet játszanak majd energia-problémák megoldásában. Ehhez azonban további beruházásokra, fúrásokra, finomítók és csővezetékek építésére van szükség.

A négy, viszonylag fejlett kis arab ország ipari szintje alig haladta túl a kézműveséget. Nagyobb ipari létesítmény szinte csak elvétve található, inkább a kisiparnak van vezető szerepe. Az iparosítást azért is támogatja lehetőségeikhez képest minden sejkéség, mivel az új üzemek munkaalkalmat teremtenek és segítik a burkoló munkanélküliség felszámolását. E cél megvalósításában számítanak a külföldi tőke részvételére is, amelyet adó-könnyítésekkel, liberális nyereségátviteli rendszerrel igyekeznek a térségbe vonzani. (Nagy vonzerőt jelent még az is, hogy nem alkalmaznak kereskedelmi és devizakorlátozásokat, árucser-

forgalmukat pedig szabad devizában bonyolítják le.) Bahrain fontos ipari objektuma az angol, ausztrál és svéd tőkevel épült alumíniumfeldolgozó, amely évi 90 ezer tonna alumíniumot exportál. Hamarosan évi 100 ezer tonna kapacitású cementmű épül és nemsokára elkészül Abu Dhabi hasonló létesítménye is.

A mezőgazdasági alacsony színvonalon áll, melynek fő oka a vízhiány. A kevés öntözött területen főleg zöldséget és gyümölcsöt termesztnek. A tengerparti országok kikötői és hajózási dokkjaiak révén évről évre nagyobb bevételre tesznek szert. Távoli fejlesztési terveikben kiemelt helyen szerepel a kikötői szolgáltatások bővítése és a hajógyártó-, illetve javító kapacitás növelése. Érthető módon a fejlesztési tervek elsősorban az infrastruktúra megteremtésére irányulnak. A következő években több út, iskola, kórház, csatorna, öntözőrendszer épül és egyre több helyre jut majd el az elektromos áram. A sejkéségek bekapcsolódtak a nemzetközi telefon- és táviróforgalomba is, jelenleg a hazai telefonhálózatok kiépítése folyik. A nemrég épült új nemzetközi repülőterekkel — ahol óriásgepek is leszállhatnak — rendszeres kapcsolat épült ki a világ sok részével és egyben leherbebeütö -kt,cmfwy mfwy mfwy tövé is teszi a kereskedelem kibővítését.

A külkereskedelem létfontosságú az arab sejkéségek gazdasági életében. Jóformán az olaj az egyetlen exportcikkük, ugyanakkor az ipar és a mezőgazdaság fejletlensége miatt mindenből behozatalra szorulnak. Az infrastruktúra megteremtéséhez, valamint a nemzetgazdaság összetételének kiszélesítéséhez — amely távolabbi célként szerepel — nagy mennyiségű behozatalra van szükség. A gazdaságilag fontos négy ország behozatalának az értéke tavaly meghaladta az 500 millió dollárt. Az import többsége Angliából, az USA-ból, Japánból és az NSZK-ból származik. Az utóbbi években a szocialista országok is exportálnak kisebb mennyiségben gépeket és berendezéseket a térségbe. (A közelmúltban a Magyar Kereskedelmi Kamara piacfeltáró delegációja járt a Perzsa-öböl sejkéségeiben.) Jó lehetőség van itt autóbuszok és teherautók, kikötői berendezések, építési elemek és élelmiszerek eladására.

Erdemes szólni külön is Dubairól, amely a térség pénzügyi és kereskedelmi központja — második Hongkongnak nevezik. Dubaiban 15 nagy nemzetközi bankkonzorcium nyitott fiókot és a kis ország bruttó nemzeti termékeinek jelentős része származik a banktevékenységből. Dubai a világ második aranyimportáló országa, a behozatal értéke 300 millió dollár. Hasonló nagyságrendű az országba évente illegálisan bekerülő arany és ezüst értéke. Nagy aranykészletei révén Dubai időnként beleszól a nemzetközi arany piac alakulásába és aktívan tevékenykedik a valutaváltások idején is a nemzetközi pénzügyi piacokon.

A Perzsa-öböl többi öt sejkéségében egyelőre a hagyományos ágak — halászat, zöldségtermesztés — az uralkodók. Gazdaságaik jelentéktelenek, a legközelebbi cél az alapvető infrastrukturális és szociális létesítmények megteremtése. Helyzetüket nehezíti, hogy akárcsak a többi sejkéségben, itt is kevés a kereskedő, a jólképzett műszaki és gazdasági szakember.

A politikai föderáció — amelynek fővárosa Abu Dhabi Town — megteremtése után sor kerülhet majd a sejkéségek gazdasági közelségére, esetleg szövetségére is. Mindehhez azonban a gazdaság kiszélesítése és az importfüggőség csökkentése szükséges, ami sok időt vesz igénybe.

G. Gy—L. P.

BRAZÍLIA ÉS A KÜLFÖLDI TŐKE

Brazília nem okoz gondot a külföldi magánberuházások, csak az, hogyan állíthatják azokat az ország érdekeinek szolgálatába — mondta *Reis Velloso* tervezésügyi miniszter. Hozzátette, hogy nem könnyű feladat a multinacionális vállalatok és Brazília érdekeit összeegyeztetni, de a kormány rendelkezik olyan eszközökkel, amelyekkel ezt elérheti.

A brazil kormány nem szándékozik módosítani a külföldi tőkével szembeni politikáját, és nem akarja korlátozni a profitok „hazautalását”, de van egy olyan ösztönzési, illetve visszatartó rendszere, amellyel a kívánt területre irányíthatja a külföldiek beruházásait. Arra utalva, hogy veszélyt jelent-e Brazília számára, ha gazdaságának bizonyos ágazatait a külföldi tőke ellenőrzi, mint például az autópárt, Velloso azt mondta, hogy „Brazília nem érdeke, hogy megakadályozza a világ legnagyobb autógyártó vállalatának brazí-

liai tevékenységét, hiszen ezzel kockáztatná azt, hogy gyártási tapasztalatokat szerezve saját autógyártását is megindíthassa”.

Az export-orientációval ellensúlyozták a multinacionális vállalatok tevékenységét, ugyanakkor éppen e nagyvállalatok beruházásai tették lehetővé az exportárualap diverzifikálását. A kivitt szem előtt tartó és hangsúlyozó irányzat fontos részét képezik azok a japán típusú kereskedelmi vállalatok, amelyek felállításán a kormány most munkálkodik. *Medici* kormánya úgy tette lehetővé, hogy a braziliaiak kezébe kerüljön a kereskedelmi vállalatok részvételbősége, hogy az export hitel ösztönzést mind szélesebb körben alkalmazta. Az exportárualapok bővítését és változatosabbá tételét külföldi hozzájárulással tudták elérni, és ezért a segítségért hajók, autóbuszok, elektronikus berendezések és egyéb ipari termékek kivételével fizettek. (Reuter)

Megszűnik az ár- és bérellenőrzés Finnországban

Április 1-től megszűnik a finn kormány ár-, bér- és lakbér-ellenőrzési joga. A helsinki parlament harmadik olvasásában elutasította a törvényjavaslatot, amely meghosszabbította volna a kormánynak ezt a jogát. Várható, hogy ezek után áprilisban az árak és lakberek hírtelen megugranak, ami sztrájkhullám kitérését vonhatja maga után.

Finnországban az infláció tavaly 8,5 százalékos volt. A kormány az áremelkedés megfékezésére az ár- és bérellenőrzést tartotta a legjobb eszköznek. Ebben kezdetben minden politikai csoport-

tosulás támogatta. A nagy-tőke pártja viszont néhány hónapja egyre nyíltabban adott hangot elégedetlenségének az az árellenőrzés miatt s végül a parlamentben sikerült megvonni a kormánytól az erre szóló jogot.

Az újabb áremelkedési hullám előjelként már néhány hete közölték, hogy április 1-től a vendéglátóiparban átlagosan 20 százalékkal drágulnak a szeszes italok. Haladás mutatkozik viszont a szakszervezetek és a munkaadók tárgyalásain az új kollektív szerződések megkötéséről. (MTI)

A VG JELENTI

● Peru partmenti vizeiben meghatározatlan ideig felfüggesztették a sardella-halászatot. A szakemberek megvizsgálják az elmúlt hetek halfogását, mind mennyiségét, mind minőségét szempontokból.

● Kanada fizetési mérlege 1972-ben 584 millió kanadai dollár deficitet zárt, szemben az 1971. évi 400 millió dolláros aktívummal. A mérleg romlását elsősorban az idézte elő, hogy a kereskedelmi aktívum 900 millió dollárral 1,4 milliárd dollárra esett vissza.

● Tegnap megnyitotta kapuit Sao Paulóban (Brazília) a japán ipari vásár — jelentette be a Jetro japán külkereskedelmi szervezet képviselője. A látogatók 250 ezer kiállítási tárgyat tekinthetnek meg. Japán részről remélik, hogy a kiállítás alkalmával 30-50 millió dolláros exportszerződést sikerül kötni.

● A Kínai Népköztársaság és Japán áruforgalma januárban 31 milliárd 132 millió jent volt, 8,8 százalékkal több, mint egy évvel korábban. Ezen belül a japán szállítások 19 milliárd 76 millió, a kínai szállítások pedig 12 milliárd 56 millió jent tettek ki. Japán elsősorban acélt, természetes gumit és vegyszereket exportált, és továbbra is főként élelmiszereket importált.

● Román miniszteri küldöttség utazik a közeljövőben Izraelbe, hogy részt vegyen a két ország kapcsolatainak hosszú távú kialakítását célzó rendkívüli gazdasági konferencián. Izrael egykori bukaresti nagykövete szerint a kapcsolatok gazdasági téren konszolidálódtak, a kétoldalú árucseré évi 35 millió dollár.

● Ali Nasszer Mohamed dél-jemeni miniszterelnök fogadta az országban tartózkodó szovjet tervezési szakembereket, akik Dél-Jemen második öt éves gazdaságfejlesztési tervének kidolgozásához nyújtanak segítséget. Az első öt éves terv az idén jár le. Időszaka alatt 40 millió font sterlinget fordítottak beruházásokra.

● Pekinben aláírták a Kínai Népköztársaság és Kuba 1973. évi árucsereszerződés megállapodását.

VILÁGGAZDASÁG

1973. MÁRCIUS 27., KEDD

V. ÉVFOLYAM, 60. (1062.) SZÁM

TANÁCSKOZNAK A HÚSZAK WASHINGTONBAN

A tőkés és fejlődő országok képviselőit hús pénzügyminiszter kezdte két napos tanácskozást hétfőn Washingtonban az eddiginél hatékonyabb nemzetközi pénzügyi rendszer kidolgozásáról. A két napos értekezletről jelentősebb döntéseket nem várnak, de remélik, hogy a pénzügyminiszterek új irányelvekkel látják el a technikai szakértőket, így meggyorsul a reformtervezeteinek kidolgozása, s azt a Nemzetközi Valuta Alap szeptemberre tervezett Nairobi ülése előtt tétő alá hozzák.

A miniszterek tanácskozására olyan időpontban került sor, amikor viszonylag elcsendesedett a valutapiacok zűrzavara, de senki sem tudja biztosan mikor mutatja meg ismét induló jellegű spekuláció, mikor indul újabb dollárrelles rohamra, mutatnak rá washingtoni pénzügyi körökben. Az új valutarendszer kidolgozásánál már nem az a legfőbb kérdés, hogy hogyan teremtsenek egy rugalmasabb és a változásokra érzékenyebb mechanizmust, hanem hogy hogyan építsék bele a külön-külön és együtt lebegő valutaárfolyamokat. Ma már ugyanis minden jelentősebb valuta lebeg a dollárral szemben.

Eldöntésre vár, hogy a jövőre rendezben — még ha a lebegtetést „törvényerőre” is emelik — melyek legyenek a nagy horderevű paritásmodosítások kritériumai: a valutatartalmak változása — mint ahogy azt az amerikaiak javasolják, vagy pedig — a közös piaci elképzelés szerint — a rövid lejáratú tőke mozgásoktól megszürt fizetési mérleg.

A reformhoz vezető út buktatói közül bizonyára szöba kerül Washingtonban az USA partnereinek az a régóta hangoztatott követelése, hogy a jövőben valamennyi ország, beleértve az Egyesült Államokat is, úgynevezett tartalékaktívájából (arany- és valutakészlet, különleges lehvívási jogok, a Valuta Alaptól lehívható hitelek) egyenlítsék ki fizetési deficitjét. Ily módon az USA hitelezői legalábbis az újonnan keletkezett dollárkövetelések átválthatóságát tudnák biztosítani. Egyelőre elvben sikerült megnyugtató megoldást találni a régebbi dollárkövetelések rendezésére. Sarkalatos pontjai az új valutarendszernek a nemzetközi likviditás globális szabályozása, a mesterségesen alacsony szinten tartott monetáris aranyár emelésének kérdése, az egyensúlyzavarokat okozó rövid lejáratú tőke mozgások hatékony ellenőrzése is — emelik ki pénzügyi szakértők. Érvelésüknek külön

aktualitást ad az egyik vezető amerikai bankház jelentése arról, hogy az euróvaluták piacán már 1972 végén 100 milliárd dollárnyi tőke halmozódott fel. A Morgan Guaranty Trust becslései szerint tavaly 25 százalékkal gyarapodott a piac, elsősorban a jegybankok és állami szervek kihelyezései miatt: részeseidük eléri a 25—30 százalékot! Noha fokozatosan nő az európai valuták jelentősége, a dollár még mindig 80 milliárdos tért képvisel az euróvalutá-piacon. A piacon levő pénzmennyiség az utóbbi hónapok valutáris zűrzavara következtében a 100 milliárdos szintet is jóval felülmúlja — mondja a jelentés.

A hosszú reformkatalogusból kimaradt az egészséges valutarendszer egyik legfontosabb követelménye — állapítja meg a Neue Zürcher Zeitung e témával foglalkozó írása. Ez pedig az inflációellenes közös harc. Ha a nyugati világban általánosan jellemző és csak útemében különböző inflációs tendencia tovább tart, félt, hogy még a leghatékonyabb reformintézkedések sem lesznek képesek elejét venni az

ismétlődő válságoknak — aggodalmaskodnak a svájci üzleti körök szócsövének tekintett lap.

A fejlett tőkésországokat is megosztó valutáris problémák megoldását tovább bonyolítja, hogy nyilvánvaló érdekelteknek vannak a konferencián résztvevő fejlett és fejlődő országok között is. Ennek félreérthetetlen jele, hogy a konferencia előestéjén 24 fejlődő ország pénzügyminisztere — 8—8 miniszter Ázsiából, Afrikából és Latin-Amerikából — élesen bírálta a fejlett tőkésországokat, amiért meghallgatásuk nélkül igyekeznek kialakítani az új pénzügyi rendet. Elítélték a lebegő árfolyamok rendszerét, amely veszélyezteti valutatartalékaik értékállóságát, meghiúsítja a hosszú távú gazdasági tervek kidolgozását, és bizonytalanul teszi exportbevételeiket. Mindez indokolja a rögzített valutaparítások rendszeréhez való gyors visszatérést — hangzik a 24-ek felszólítása. Ugyanakkor támogatásukról biztosítják a „Húszak” a reform kidolgozását célzó munkájukban.

A konferenciához közelálló körökből egyébként olyan értesülések szivárogtak ki, hogy a pénzügyminiszterek döntenek az IMF jelenlegi főtitkára, Schweizer utódjának ügyében is. Legtöbb esélye a holland jegybank elnökének, Zijlstrának van, őt támogatja a nyugat-európai államok döntő többsége. Schweizer megbízatása augusztus végével jár le. (Reuter, APA)

A szocialista utazási irodák tanácskozása

Fejlődik a magyar—szovjet idegenforgalom

Moszkvai tudósítónktól:

A szovjet fővárosban tanácskoztak a szocialista országok utazási irodáinak képviselői. Bojcsenko, az Inturist elnöke bevezetőjében elmondta, hogy a világ idegenforgalma tavaly 9 százalékkal fejlődött, körülbelül 200 millió ember utazott külföldre. Ebből 75 millióan keresték fel a szocialista országokat.

Számottevően bővült az utazás a szocialista országokba. Ebben a turistaforgalomban 42,5 millióan vettek részt, 50 százalékkal többen, mint 1971-ben. A nagyarányú fejlődést többek között az

ütlével — vízumkönnyítések tették lehetővé — hangsúlyozta Bojcsenko. A további előrelépés feltételei adottak, mert még igen sok helyet nem kapcsolnak be a turizmusba.

Érdekes képet mutat az egyes országok rangsora. A szocialista országok közül tavaly a legtöbbben az NDK-ból utaztak külföldre: 18,7 millióan. A második helyen Csehszlovákia áll 11,5 millió fővel. A további sorrend: Jugoszlávia, Magyarország, Lengyelország, Bulgária, a Szovjetunió és Románia.

A mostani megbeszélésorozaton az utazási irodák képviselői nagy figyelmet szenteltek az idegenforgalom minőségi feltételei javításának. Többek között megvitatották a látogatások programjának bővítését, szó volt a turizmus területi bővítéséről, az elő- és utószon lehetőségeinek jobb kihasználásáról, a kiszolgálás javításának lehetőségeiről. A résztvevők megállapodtak a soron következő tanácskozás programjában is. Bulgáriában 1974-ben nagyobb teret fordítanak a szakmai turizmus fejlesztésének és a harmadik országokban folytatott közös szervezéseknek.

Az Inturist elnöke újságírók kérdésére elmondta, hogy a Szovjetunió a jövőben igyekszik bővíteni a külföldi turisták által látogatott területek számát. Indokolja a törekvést, hogy néhány központi helyen, például, Moszkvában, Leningrádban, Kijevben és több téli sportolásra alkalmas vidéken már most nem tudják kielégíteni a szocialista országok minden igényét. Az idegenforgalomba a jövőbe jobban be akarják kapcsolni Közép-Ázsiát, Kazahsztánt, a régi orosz városokat, Ukrajnát, és az Orosz Köztársaság mezőgazdasági és ipari centrumait. Kölcsönösségi alapon viszont szeretnék bővíteni a szovjet turisták látogatási lehetőségeit Csehszlovákiában, Lengyelországban, az NDK-ban, Romániában és Magyarországon.

A sajtótájékoztatót követően Tausz János, az IBUSZ vezérigazgatója a magyar tudósítóknak elmondta, hogy a kétoldalú megbeszélések eredményeként az idén tovább bővül a magyar—szovjet turistaforgalom. Megállapodtak egy-két napon hétvégi túrák szervezésében és lebonyolításában. Ennek során elsősorban a határmenti területek idegenforgalmát akarják fellendíteni.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ A HÚSZAK MINISZTERI CSOPORTJA Washingtonban tegnap kezdte tanácskozását a nemzetközi pénzügyi rendszer reformjáról. A két napos értekezletről jelentősebb döntéseket nem várnak, de remélik, hogy meggyorsul a reformtervezeteinek a kidolgozása.
- ◆ AZ ARANY ÁRA TEGNAP 90 DOLLÁRRA UGROTT. Szakmai körök szerint a fejlemény háttérben európai spekulációs vásárlás húzódik meg. A Montagu londoni kereskedelmi bankház évi jelentése szerint a nemesfém ára valószínűleg látványosan emelkedik továbbra is, könnyen elérheti az unciánkénti 100 dollárt is.
- ◆ A KÖZÖS PIAC MEZŐGAZDASÁGI MINISZTEREI az idei gazdasági évre érvényes mezőgazdasági árákról kezdtek — általános vélemények szerint — hosszadalmas alkudozásokot. A vita alapjául a brüsszeli bizottság csomagterve szolgál, amely körülbelül 3 százalékos áremelést irányoz elő.
- ◆ PEKINGBEN MEGNYÍLT A BRIT IPARI KIÁLLÍTÁS. Ebből az alkalomból két miniszter is érkezett a kínai fővárosba. Walker kereskedelmi miniszter elsősorban az embargólista mérsékléséről tárgyalt, Haseltine repülésügyi miniszter pedig tervebe vett Concorde-vásárlást vitatta meg.
- ◆ KÖZÉPLEJÁRATÚ FINANSZÍROZÁSI MEGÁLLAPODÁST kötött Oslóban a Magyar Nemzeti Bank és az Eksporthfinans norvég finanszírozási és exporthitelesítő intézet. A megállapodás szerint az Eksporthfinans 30 millió norvég korona összegben kész közleplejratú hitellel finanszírozni a Norvégiából származó magyar gép- és berendezés-, licenc- és know-how-vásárlásokat.

Magyar tervek alapján fejlesztik a perui vasutakat

A perui Állami Vasutak és a TESCO vezetői március elején a magyar szellemi export történetében egyedülálló, és mind üzleti, mind politikai szempontból rendkívül jelentős szerződést írtak alá. Ennek értelmében a több kis magánvasút államosítása után létrejött perui vasútszervezet teljes rekonstrukciójának és továbbfejlesztésének valamennyi szellemi, tervezési, irányítási feladatát magyar szakemberek végzik el. Túl azon, hogy a tényleges teljesítés milliárd dolláros nagyságrendű szellemi exportot jelent majd, az, hogy egy dél-amerikai ország teljes vasúthálózatának műszaki feladatait a TESCO-n keresztül magyar szakemberekre bízta, sikeres teljesítés esetén a magyar szellemi export minőségi fejlődését jelenti.

Március elején a TESCO és a Perui Állami Vasutak vezetője egy — perspektívában — rendkívül jelentős ke-retszerződést írt alá. Megállapodtak abban, hogy a több kis magánvasút államosítása után kialakult perui állami vasutak teljes rekonstrukcióját és jövődő fejlesztését magyar szakemberek műszaki irányításával, ellenőrzésével végzik el.

Ez a komplex feladat, éppen összetettségénél fogva, alapvetően különbözik a TESCO eddigi vállalt tervezési, mérnöki munkáitól. Azok általában egy-egy meghatározott területre, épület, sportpályára tervezésre, városrendezésre, vízgazdálkodásra stb. vonatkoztak. Ez a munka volumenében is meghaladja az eddigi vállalt megbízásokat.

A most aláírt ke-retszerződés alapján rész-szerződéseket kötnek majd a különböző feladatok elvégzésére.

Lényegében az előtervezéstől és beruházási programtól kezdve a teljes beruházástól — beszerzések, létesítmények felépítése — az üzemelésig, a meglévő műszaki anyag karbantartásáig, ellenőrzéséig a legtöbb vasút-műszaki feladatot Peruban magyar szakembereknek kell majd ellátniuk.

A lényegesebb feladatkörök: vasútszervezés; beruházási programok, számítások készítése; forgalmi és üzemi vizsgálatok; pályaeépítési és fenntartási kérdések; távközlési és biztosító berendezések; vontatási és javítási problémák; karbantartási, állagmegővési feladatok.

A munkát — a TESCO közbejöttével — döntő többségében a MÁV Tervező Intézetének szakemberei végzik majd el. A tervezési munkák részben itthon folynak, de már Peruban is megkezdtek az állandó helyszíni kirendeltség szervezését. Az első lépések, az azonnali feladatok tisztázása után kötik majd meg az éppen elvégzendő munkára a rész-szerződéseket.

A magyar szakemberek rövidesen elkészítik a gazdaságossági számításokat és a rekonstrukciós terveket több változatban. Attól függően, hogy a perui állam milyen ütemben milyen összegeket tud vasútfelújításra fordítani, összeállítják a műszaki fejlesztés terveit és kalkulációt.

A ke-retszerződés szerint a magyar fél feladata az egész munka során a műszaki tanácsadás. A vasútrekonstrukcióhoz szükséges beszerzések, külföldi vásárlások tender-kiírásait Magyarországon készítik el, magyar szakemberek veszik át a külföldi — harmadik — szállítótól az összes berendezést, gépet, gérdarabanyagot. Irányítják az új vonalak építését, a rekonstrukciót, ellátják

a szakszemélyzet oktatását. Feladatuk lesz a már beszerzett javak és üzemelő vonalak műszaki ellenőrzése és a karbantartási, állagmegővési munkák irányítása is.

A szellemi export szempontjából anyagilag is rendkívül jelentős — de a teljes magyar tőkés exportot belül természetesen nem túl nagy összeget jelentő — milliárd dolláros nagyságrendű szerződést elsősorban nem anyagi szempontból kell értékelni. Az a tény, hogy egy dél-amerikai ország teljes vasúthálózatának sorsát magyar szakemberek kezébe teszik le, sikeres teljesítés esetén, nagy lehetőséget rejt magában. Az egyik: a TESCO hihetetlen módon megerősítheti nemzetközi műszaki pozíciót. Ezt — tekintetbe véve, a hazai igényeken túl még rendelkezésre álló magyar műszaki kapacitását, más tervező-intézetek export-készségét — a jövőben más feladatok vállalásakor szilárd garanciaként lehet majd felhasználni. A másik: a dél-amerikai országok általában keresik a gazdasági függetlenség, az észak-amerikai tőkéktől való elszakadás módjait, útjait, az új kapcsolatokot. Ha a magyar vasútmérnökök, szakemberek sikeresen birkóznak meg ezzel — nagy távolság miatt is — nehéz feladattal, lehetőséget teremtenek ahhoz, hogy más területeken más dél-amerikai országok is megkeressék a magyar szervezetet, s a magyar külkereskedelem lendületesebben, jobb pozícióból fejlessze tovább kapcsolatát az amerikai kontinens déli részének országaiban.

— 1 —

Ismét kilencven dollár az arany

Tegnap a nyugat-európai pénzügyi központokban ugrásszerűen feljebb ment az arany ára. Londonban a nap folyamán az emelkedés nem kevesebb mint 5,5 dollár volt; az unciánkénti ár a délutáni árrögzítéskor 90 dollárra emelkedett. Szakmai körök szerint a fejlemény háttérben európai spekulációs vásárlás húzódik meg. Nehéz eldönteni a hangoztatják —, hogy ez a pénzügyi helyzet bizonytalanságával függ-e össze, már csak azért is, mert a devizapiacok viszonylag nyugodtak maradtak. Vannak olyan hangok is, amelyek szerint a vásárlási hullámot egy tokioi intézkedés ösztönzi. Japánban április 1-i hatállyal felfüggesztik az ipari arany importjának tilalmát.

Az arany drágulása az értéktőzsdéken maga után vonta az aranyipari papírok árának emelkedését is. (Reuter)

Értekezlet a „transzatlanti” kapcsolatokról

Az előtérben álló washingtoni monetáris tanácskozással párhuzamosan máshelyütt is folytatódnak a megbeszélések az Egyesült Államok és Nyugat-Európa kapcsolatainak alakulásáról. Amszterdamban 750 neves közéleti személyiség részvételével háromnapos konferencia kezdődött a következő évtizedben felmerülő problémákról. Genfben ülésezett a Közös Piac kibővítésével kapcsolatos amerikai károk kompenzálását megvitató vegyes bizottság, amely úgy döntött, hogy tételről-tételre haladva mérli fel az amerikai kártérítési igények jogosultságát.

A kooperáció új formáira van szükség a kilenc országból álló Közös Piac és Amerika között — jelentette ki Halstein professzor, a Közös Piac bizottságának egykori elnöke. Az úgynevezett európai mozgalom kezdeményezte magánjellegű tanácskozáson tartott beszédében azt mondta: a következő tíz esztendőben elsőbbséget kell biztosítani a nemzetközi pénzügyi rendszer reformjának, új módon kell összeegyeztetni a regionális és univerzális érdekeket, új összhangot kell megteremteni a szocialista és fejlődő országok viszonylatában folytatott politika terén.

Luns, a NATO főtitkára azt bizonygatta: nem szabad, hogy Nyugat-Európa és az Egyesült Államok gazdasági ellentétei a biztonsági együttműködésére is kihassanak. A nemzetközi monetáris rendszer összeomlóban van; a szabadkereskedelem doktrínája fölülvizsgálatra szorul, jelentette ki Rockefeller New York-i kormányzó az amszterdami tanácskozáson. A világgazdaság központi ténye, hogy az utóbbi harminc esztendőben az Egyesült Államok és Japán vált a tőkés gazdaság fő determináló tényezőjévé. Nyugat-Európának központi, demokratikus választott kormányzatra van szüksége, amely európai politika kialakítá-

sára képes. A jelenlegi gyakorlat, vagyis a kompromisszum az egyes nemzetek érdekei között, lehetetlenné teszi Nyugat-Európa számára, hogy erős és céltudatos politikai szerepet játsszon — állította Rockefeller.

A kölcsönös békülékenység hangulatának elterjesztésére hivatott konferenciával egyidőben az érdekeltek megpróbálták felmérni Nixon új kereskedelmi politikai programjának hatásait. Tokióban fölöttébb rosszkedvűen fogadják a nyilatkozatot, megjegyezve, hogy az amerikai protekcionista politika megtorlást válthat ki más országok részéről. A japán sajtó kommentárjaiból kicsendül az az óhaj, hogy a távolkeleti szigetország és Nyugat-Európa fogjon össze az amerikai nyomással szemben. Heath brit miniszterelnök viszont „megértette”, hogy Nixonnak belpolitikai problémái vannak, de hozzáfejté: bízik abban, hogy a GATT egészé alatt kezdődő multinacionális konferencia két és fél év alatt tétő alá hozza az új nemzetközi kereskedelmi egyezményt. Soames, az EGK végrehajtó bizottságának alelnöke egy lépéssel továbbmenve célzást tett arra, hogy a Közös Piac agrárpolitikájának esetleges módosítását összekapcsolhatják a GATT keretében meginduló liberalizációs tárgyalásokkal. (Reuter, Kyodo, MTI)

A Közös Piac miniszterei a mezőgazdasági árákról

A Közös Piac mezőgazdasági miniszterei tegnap Brüsszelben két-napos ülésükbe kezdtek, hogy megvitassák az idei gazdasági évre érvényes mezőgazdasági árákat. A vita alapjául a brüsszeli bizottság lapunkban már ismertetett csomagterve szolgál, amely körülbelül 3 százalékos áremelést irányoz elő. Brüsszel emellett azt is javasolja, hogy a hús és a rosz kivételével az NSZK-ban és a Benelux-államokban fagyaszszák be a mezőgazdasági árat, amely lehetővé tenné a valuták felértékelésekor kirott határellátékek eltörlését a Benelux-államokban, illetve leszállítást az NSZK-ban. A DPA jelentése szerint a miniszterek a tej és marhahús vonatkozásában április 1-ről május 1-re halasztják a gazdasági év kezdetét, hogy legyen idő az új árak megvitatására.

A tagállamok között feszülő ellenté-

tek miatt hosszadalmas alkudozásra lehet számítani. Párizsi tudósítónk szerint várható, hogy míg Franciaország az erőtelen mezőgazdasági protekcionizmus fenntartása mellett fog kardoskodni, az NSZK és Hollandia — úgy látszik — enyhíteni szeretne a rendtartás bizonyos vonatkozásain, elsősorban az Egyesült Államoknak adandó kedvezmények formájában. Emellett érdemel, hogy Nagy-Britannia először részt a mezőgazdasági árok meghatározásában, s a belső inflációs helyzet miatt minden bizonnyal nem akar hozzájárulni nagyobb áremelésekhez. A mezőgazdasági termelők további tiltakozásokkal bombázzák Brüsszelt nagyobb áremelést követelve. Jellemző például, hogy a tej áráról a különféle mezőgazdasági szervezetek 8,5 százalékkal kívánják emelni, a bizottság ezzel szemben 4,76 százalékos növelést javasol.

VÉGET ÉRT AZ EURÓPAI PARLAMENT ÜLÉSSZAKA

Véget ért az Európai Parlament egyhetes ülészsaka. A közös piaci parlament megvitatta az EGK belső helyzetének és külkapcsolatainak minden lényeges vonatkozását, így a pénzügyi problémákat, az Egyesült Államokhoz fűződő viszonyt, a mediterrán politikát, a Közös Piac energiahelyzetét. Ismét szövegre kerültek a követelések, hogy a parlament mielőbb kapjon tényleges hatáskört. Jellemző azonban, hogy a parlament még több esetben tanácsadó jogával sem tudott élni, mert a képviselők nézetei annyira eltértek, hogy nem tudott határozatot hozni.

A valutaváltsággal kapcsolatos vitából az emelendő ki, hogy a képviselők többsége a brüsszeli bizottság és a miniszteri tanács fejére olvasta: tehetetlen és nem tud egységes álláspontot kidolgozni.

Szóba került a mezőgazdasági árak kérdése is. A brit képviselők az árak befagyasztása mellett kardoskodtak. A nagy mezőgazdasági exportőrök, így Franciaország képviselői viszont ezt merően ellentették. A kérdésben, mint ismeretes, még a brüsszeli bizottságon belül is eltérnek a vélemények.

A vitában szóba került az energiatartalékok aggasztó mérvű apadása is. A parlament támogatta a brüsszeli szervek előkészítéseit, hogy az évtized végére közös urániumdúsító berendezéseket építsenek. Az energiabizottság jelentése szerint a Közös Piac energiaforrásainak kétharmada már jelenleg is importból származik. Az energia 65 százalékát 1985-ben a kőolaj adja, s közismert, hogy a kőolajtartalékok legfeljebb 36 évre lesznek elegendők. A brüsszeli bi-

zottság még a jövő év vége előtti döntésre szólította fel a minisztertanácsot az urániumdúsító-tervek kidolgozásáról.

Ami a külkapcsolatokat illeti, a fő vitapont az EGK és az USA viszonya volt. A parlament 18 tagú bizottságot nevezett ki az amerikai képviselők áprilisban esedékes eszmecsere-sorozatára. A képviselők támogatták Brüsszel „globális” mediterrán-politikáját, de szükségesnek nevezték, hogy minden országgal kapcsolatban figyelembe vegyék a sajátosságokat. Remélik, hogy 1974 elejére készen lesznek a mediterrán országokkal kötendő egyezmények. (Reuter)

Az EGK-külgügyminiszterek a kelet-nyugati kapcsolatokról

A Közös Piac külgügyminiszterei Brüsszelben rekordgyorsasággal, 90 perc alatt teljes egyetértésre jutottak az európai biztonsági értekezlet Helsinkiben tartott előkészítő tárgyalásain követendő álláspontban. A kilenc külgügyminiszter egyhangúan elfogadta azokat az alapelveket, amelyeket a biztonsági konferenciának kellene elfogadnia a kelet-nyugati kapcsolatok szabályozására. A biztonsági konferencia újabb előkészítő fordulója hétfőn kezdődik. A pénteki döntések részleteit titokban fogják tartani. A miniszteri értekezlet már annak a kilences csúcserőkezleti határozatnak a jegyzékét ülésezett, hogy erősíteni kell a tagországok külpolitikai-kapcsolatának összehangolását. (DPA, Reuter)

Az USA újra folyósít segélyt Indiának

Az amerikai kormány csütörtökön felszabadította az indiai-pakisztáni háború óta befagyasztott 87 millió dolláros segélyt. Mint *MacDonald*, a külföldi segélyeket lebonyolító szerv ázsiai osztályának vezetője, közölte, India ebből az összegből mezőgazdasági felszereléseket vásárolhat. Szerdán egyébként a külügyminisztérium enyhített a háború óta kimondott totális fegyverembargót, ami lehetővé teszi 300 védőpáncélos, valamint különböző légifegyver-alkatrészek Pakisztánnak történő szállítását. Ezeket Iszlamabad még a háború kitörése előtt rendelte meg. (Reuter)

A francia gazdaság és a valutaváltság

A visszatérő pénzügyi zavarok nem érintik jelenleg komolyabban a francia gazdaság helyzetét — mondja *Wormser*, a Banque de France kormányzója. A bruttó nemzeti termék az idén is körülbelül 6 százalékkal növekszik, a fogyasztói kereslet élénk, a beruházások színvonala emelkedik és az export növekedésére lehet számítani.

A gazdasági egyensúlyt csak úgy lehet elérni, ha minden szükséges intézkedést megtesznek a túlzott hitelezéssel szemben.

A foglalkoztatottak száma állandóan növekszik és a munkanélküliség csökken. Szakképzett munkásokban hiány van, és a termelői kapacitás túlzott kihasználása növelheti a gazdasági feszültségeket, rontva a külkereskedelmi egyensúlyt.

A francia statisztikai hivatal szerint a külkereskedelem februárban aktív volt, 12,2 milliárd frank exporttal 11,8 milliárd frank import áll szemben. A kivitel tavaly februárhoz viszonyítva 19,3 százalékkal, az import pedig 10,8 százalékkal növekedett. A francia pénzügyminisztérium szerint az eredmények három tényezőre vezethetők vissza: a kevtől frankárfolyamra, a frank 1971. évi leértékelésének hatására és a világgazdaság elénkésésére. (Reuter)

A TU-144-es és az Aeroflot

Moszkvai tudósítónktól: *Borisz Bugajev* szovjet polgári légi-közlekedési miniszter a *Szovjetszkij Szozuz* című lapnak adott nyilatkozatában megismételte azt a bejelentést, hogy a szovjet gyártmányú, hangsebességnél gyorsabb utasszállító repülőgép, a TU-144-es 1974-ben már rendszeres járatokon közlekedik.

A miniszter elmondotta még, hogy a Szovjetunió jelenleg 60 országgal tart fenn légiforgalmi kapcsolatot, de ez a szám a közeljövőben emelkedik, mert több dél-amerikai országba is indítanak járatokat. Kiszélelték a szovjet légiforgalmi kapcsolatát az európai nagvárosokkal. Nemsokára Milánóba, Athénbe és Marseille-be is elrepülnek az Aeroflot gépei.

USA: „A Concorde kereskedelmi csőd”

Az angol-francia szuperszonikus Concorde repülőgép nem veszélyezteti az amerikai repülőgépipart — mondja a kongresszus egyik albizottsága többségi szavazattal elfogadott jelentése. A képviselőház és a szenátus tagjaiból álló albizottságból kilencen a jelentés mellett, öten ellene foglaltak állást. A dokumentum azt ajánlja, hogy a kormány ne nyújtson újabb összegeket az amerikai szuperszonikus utasszállító repülőgép kifejlesztésére. *Proxmire* szenátor, az albizottság elnöke hangzott, hogy a jelentés időben bocsátották ki, mert lehetséges, hogy a kormány ismét erőfeszítéseket tesz az SST-terv felhagyására. A dokumentum szerint a Concorde kereskedelmi csőd, mert a kilenc biztos megrendelést a francia és a brit repülő vállalat adta fel, és csak öt új opció van: Kína és Irán részéről. (Reuter)

Az osztrák elektromos ipar elmúlt éve

Ausztria elektromos készülék gyártásának tavalyi forgalma az előző évhez képest bruttó értékben 18 százalékkal 17,7 milliárd schillinggel emelkedett, a termelési mutató 14 százalékkal volt magasabb. Az iparág eredménye tehát az osztrák iparban kimutatott 7,9 százalékos fejlődésénél lényegesen kedvezőbb. A dolgozóknak száma is megnőtt, 69 200 főnyi létszámmal az iparág az ipari munkáltatók között második helyre került.

A gyárak 22 százalékkal több fogyasztási cikket és 16 százalékkal több beruházási eszközt állítottak elő. Ebben döntő mértékben közrejátszott a színes televízió készülékek számának hatalmas emelkedése, 1971-ben 55 500 darabot, tavaly pedig 160 000 darabot gyártottak. A készülékek száma az 1970. évinek közel négyszerese, ezzel szemben ugyanebben az időszakban majdnem 40 százalékkal kevesebb fekete-fehér televízió került ki az üzemekből. A mélyhűtő ládák előállítására 30 százalékkal, a forróvíztárolóké 25 százalékkal, a lakásfűtő berendezéseké 50 százalékkal nőtt. Ezzel szemben kissé elmaradtak az elektromos tűzhelyek gyártásával, pedig 1971-ben az emelkedés még 60 százalékot tett ki. (APA)

ELSZIGETELŐDŐ SZIGETORSZÁG

Tajvan gazdasági helyzetének változása

A közelmúlt délkelet-ázsiai politikai eseményei — a vietnami háború békés rendezése, a japán-kínai és amerikai-kínai közeledés — erősen éreztetik hatásukat Tajvan mesterségesen életbentartott mezőgazdasági életében. Bár a szigetország gazdasági fejlődése az elmúlt években meglehetősen gyors ütemű volt, most, amikor a külföldi tőke beáramlása lelassult, érezhetően hanyatlak a konjunktúra. Az olcsó munkaerőre és a külföldi segélyekre, beruházásokra alapozott nemzetgazdaság most Nyugat-Európa felé tekint és ott keres termékei számára új piacot. Úgy tűnik, mind az Egyesült Államok, mind pedig Japán fokozatosan csökkentik kereskedelmét és gazdasági kapcsolatát Tajvannal, és a vietnami háború befejezése is rontja a piaci lehetőségeket.

A 36 ezer négyzetkilométer területű és 15 milliós lakosságú Tajvan gazdasági eredményei — összehasonlítva a térség legtöbb országával — jónak mondhatók. A bruttó nemzeti termék (GNP) évente átlagosan 12, az ipari termékek 15 százalékkal növekszik. Az ország nem rendelkezik nagyobb mennyiségű nyersanyaggal, mezőgazdasága viszonylag fejlett. Nem alakult ki jelentős feldolgozóipar sem, a külkereskedelem viszont igen fontos szerepet játszik a gazdasági életben. A növekedés hajtóereje tehát az elmúlt két évtizedben több külső tényező volt: a külföldi tőke és a gazdasági segélyek beáramlása, valamint a nyugati technika átvétele. Ehhez még hozzájött a rendkívül olcsó hazai munkaerő. (Érdemes megjegyezni, hogy a tajvani munkaerő átlagos költsége mintegy egyharmada a japáné és kétharmada a honkonginak.) Már a múltban is sok gondot okozott a magasán képzett munkaerő és a középszintű vezetőréteg hiánya. Mindezek a külső és belső tényezők azt eredményezték, hogy az alacsony fejlettségű tajvani gazdaság egyes cikkei, mint például a textilárak és elektromos fogyasztási cikkek árúnak és minőségüknek fogva világhíresekké váltak. A mezőgazdasági termelés elsősorban a hazai igények kielégítését szolgálja, de rizsből és konzervált gyümölcsből jut kivitelre is.

Tajvan tízéves fejlesztési terve a gazdaság diverzifikálását irányozza elő és elsőbbséget biztosít a nehéziparnak és a vegyiparnak. A 600 ezer fős hadsereggel rendelkező ország gazdaságfejlesztési elképzeléseiben a hazai mellett jelentős szerepet kap a külföldi tőke. A gazdasági vezetés már eddig is sok kedvezményt nyújtott a külföldi beruházóknak: a vállalkozás, ha exportra termel, vámmentesen vihet be nyersanyagokat és termelőeszközöket és öt éven át adómentességet élvez.

A távlati tervek megvalósítása azonban mindinkább illuzórikussá válik a tajpei vezetés előtt. A Kínai Népköztársaság ENSZ-felvétele és ezt követő amerikai és japán „flört” mindenképp elszigetelte Tajvant, és ez a folyamat ma is tart. Központi kérdéssé vált az USA-hoz és Japánhoz való viszony, hiszen ez a kétország veszi fel a tajvani kivitel felét, míg importjából 61 százalékkal részesedik.

A jelek azt mutatják, hogy az Egyesült Államok — szemben Japánnal — nem kíván lényegesen változtatni Tajvanhoz fűződő kapcsolatát. Bár *Nixon* elnök pekingsi látogatását követően — amikor az amerikai üzleti körök az árucseré-forgalom látványos emelkedésére számítottak, de hamarosan rá kellett ébredniük, hogy erre egyelőre nincs lehetőség — egy rövid ideig csökkent a Tajvan irányuló amerikai tőke és segély összege, valamint az import is visszaesett. Ma a két ország gazdasági kapcsolatai visszaálltak a korábbi szintre.

Másképpen alakulnak a szigetország gazdasági kapcsolatai Japánnal. A Tajvanon eszközölt japán befektetések tavaly 60 százalékkal csökkentek az előző évihez képest, mutatván a japán cégek fokozódó érdeklődését a Kínai Népköztársaság piacát iránt. A japán kormány döntése szerint az Exim-bank nem folyósíthat a jövőben hiteleket a szigetországnak és befagyasztották az oda-irányuló kormánysegélyeket is. Persze Japán nem kívánja a végsőkig feszíteni a húrt, Tajvan ugyanis az USA és Kanada után termékeinek harmadik leg-

nagyobb piaca. A kínai üzlet reményében azonban Tokió igyekszik Peking kedvébe járni. A Kínai Népköztársaság hatóságai egyébként közölték a japán cégekkel, hogy csak azokkal hajlandók kereskedni, amelyek nem állnak üzleti kapcsolatban Tajvannal, illetve megszakítják kapcsolataikat.

Tajvan számára jóformán létfontosságú a jó viszony Japánnal, mivel importjának 42 százaléka származik onnan, míg exportjának csak 12 százaléka megy a felkelő nap országába. Gyakorlatilag nincs az iparnak olyan ága, amely ne függne a japán nyersanyag-, félkésztermék- vagy berendezésszállításoktól. Az elmúlt másfél évtizedben japán cégek 100 millió dollár értékű befektetést eszközöltek a szigeten, a tajvani kivitelnek pedig 50 százaléka japán kereskedőházaikon keresztül bonyolódik. Amennyiben tovább romlik a két ország kapcsolata, ez feltétlenül hatással lesz a tajvani ipar költségvetésére és a lakosság élet-színvonalára. Érthető tehát, hogy tajvani vezetés mindent elkövet, hogy ne romoljanak tovább kapcsolatai Japánnal. Ez sokban múlik a kínai kereskedelem-politikán is, hiszen a japán gazdasági körök számára sokkal fontosabb a hatalmas kínai piac, amely egyelőre csak mérsékelt lehetőségeket kínál. Nem kétséges, hogy amennyiben a Kínai Népköztársaság nagyobb üzleti lehetőséget nyújt Japánnak, a szigetország „leírja” Tajvant.

A vietnami háború bizonyos konjunktúrát jelentett a tajvani gazdaságnak az amerikai csapatoknak végzett hadiszállítások következtében. Ennek most vége szakadt. Nyugati szakemberek véleménye szerint a jövőben fokozódnak a Dél-Vietnamnak nyújtandó amerikai és japán gazdasági segélyek, és itt a külföldi tőke is gyors megtérülésre számíthat. Mindez azt jelentheti, hogy a külföldi beruházók számára csökken Tajvan jelentősége. Az amerikai csapatok kivonásával érezhetően csökkenhetnek majd Tajvan értékesítési lehetőségei a térségben, hiszen további hadiszállításokra (konzervált élelmiszerek, textil stb.) nem lesz szükség. Formózsa most igen feltételeken tekint Dél-Vietnamra, hiszen úgy érzi, hogy az Egyesült Államok és Japán szemében — már a kínai ENSZ-tagság óta — vesztett saját jelentőségéből, és most a dél-vietnami gazdaság talpraállítása a fontosabb feladat számukra.

Tajvan gazdasági vezetése a megváltozott politikai helyzet következtében lazítani akar az egyoldalú amerikai-japán függőségen, és termékei számára — minden eshetőséggel számolva — új piacokat keres. (Az importrelációk áttérítésével egyelőre nem foglalkoznak.) A szigetország új exportstratégiájának iránya: Nyugat-Európa. Itt — hangsúlyozzák a tajvani gazdasági szakértők — a formózai áruk számára még igen sok a kiaknáztatlan lehetőség. Legjelentősebb európai partnerükkel, az NSZK-val 1 milliárd 970 millió dolláros árucseré-forgalmat bonyolítanak le. Úgy vélik, hogy az olcsó és jöminőségű tömegárukkal — Japánhoz hasonlóan — betörhetnek a nyugat-európai piacra, amely hosszú távon esetleg segíthet a már most fellépő értékesítési nehézségeken. Nem hagyható figyelmen kívül azonban, hogy Tajvan gazdasági és értékesítési lehetőségei, akárcsak eddig, a jövőben is a politikai helyzet és a külföldi tőke beáramlásának függvényei maradnak.

Gonda György—Lőrincze Péter

Nixon jóváhagyta a nyersanyagtartalék felszabadítását

Az Egyesült Államok az infláció elleni harc keretében igen jelentős mennyiségű anyagot szabadít fel stratégiai tartalékaiból — jelentette be sajtóértekezleten *Nixon* elnök. Elismerte, hogy e fontos nyersanyagok piacra dobása „feszítség” és panaszokat vált majd ki a nyersanyagtermelő és -értékesítő országokból. Minthogy egyes tételeknél — így a gumi és az ón esetében — az eladások kedvezőtlenül érinthetik a világszerte elterjedt, az Egyesült Államok kényes diplomáciai feladata lesz az intézkedés elfogadtatása a termelő országokkal.

Jólértesült körök szerint a GSA készletei körül elsősorban a tartalékok mintegy 80 százalékát kitevő fémekre vonatkozik az intézkedés. A szóbanjövő legfontosabb 12 termék: alumínium, réz, ón, ólom, horgany, wolfram, mangán, króm, gumi, ezüst, ipari gyémánt és csillám. Az elnök nem sorolta fel az érintett nyersanyagokat, de washingtoni kormánykörök szerint a tartalékok 70-féle árucikket mindegyikét újraértékelik azzal a céllal, hogy belőlük a lehető legtöbbet adjanak el. A kormányzat máris eldöntötte, hogy nincs szüksége többé például a készletekben tárolt 450 ezer tonna alumíniumra, s a kongresszus jóváhagyását kéri annak értékesítéséhez. Most adnak túl azon a 800 ezer tonna alumíniumon, amelynek eladásához már korábban megkapták a kongresszus jóváhagyását. A fémek a helyi termelők és feldolgozók kapják, hosszú lejáratú szerződések keretében.

Várható, hogy a GSA 250 ezer tonna réztől is megszabadul. A réz valószínűleg a pénzverde kapja, s abból semmi nem kerül a szabadpiacra.

Nixon szerint a kormányzat már négy éve vizsgálja a stratégiai készletek fenntartásának szükségességét, s most jutott arra a döntésre, hogy a világ jelenlegi helyzetében nincs szükség ilyen nagyságú készletekre. A raktárak kiürítéséhez azonban még a kongresszus jóváhagyására is szükség van — mondják Washingtonban —, s a törvényhozási eljárás több hónapot is igénybe vehet.

Észak-Amerika legnagyobb ezüsttermelői szerint a GSA eladásainak hatása csak rövid ideig lesz érezhető az ezüstpiacra. Az ipari kereslet világszerte élénk, a termelés évi lemaradása a fogyasztás mögött majdnem ugyanannyi, mint az USA stratégiai ezüsttartaléka, amit 139,5 millió troy unciára becsülnék. Nagyobb megrázkódtatást okozhat természetesen, ha egyszerre hatalmas mennyiségeket dobnának piacra, de ez pillanatnyilag nem látszik valószínűnek.

Malaysia nyersanyagipari minisztere aggodalmát fejezte ki a Washingtonból érkező hírek miatt. Rádióbeszédében kifejtette, hogy a fejlődő országok amúgy is eleget szenvednek az importált inflációtól, nem szabadna őket még exportjöveteleik csökkentésével is terhelni.

A VG JELENTI

- A Szovjetunió 1972-ben 828 millió rubel értékű áruforgalmat bonyolított le az NSZK-val. Második legnagyobb nyugati partnere Japán volt, 800 millió rubeles forgalommal, majd Finnország 602 millió, Anglia 558 millió, Franciaország 544 millió, az Egyesült Államok 500 millió, és Olaszország 466 millió rubellel következett.
- Kínai kereskedelmi delegáció érkezett Tokióba, hogy műtrágya vásárlásáról tárgyaljon. Kína idén 3,5 millió tonna ammóniumsulfát műtrágyát vesz Japántól, és a most folyó tárgyalások célja, hogy hosszú lejáratú szerződést kössenek a további szállításokra.
- Kínai kereskedelmi delegáció érkezett Burgenlandban, Pöstersdorf faluban szerdán és csütörtökön egy-egy újabb sertes betegedett meg. Eddig összesen 121 sertes kellett a járvány miatt kiirtani.
- A British Petroleum elvesztette a pert, amelyben magának követelte egy 37 ezer tonnás libiai olajszállítmány ellenértékét. Az olaj azokról az olajmezőkről származik, amelyek korábban, államosításuk előtt, a BP tulajdonában voltak.
- A francia kereskedelmi mérleg februárban 425 millió frank aktívummal zárult. A kivitel 12,25 milliárd frankot, az import 11,83 milliárd frankot tett ki, ami az 1972. februári értékekhez viszonyítva 19,3, illetve 10,8 százalékos növekedésnek felel meg.
- Változatlanul gyors az infláció Ausztriában. Februárban a kiskereskedelmi árak 8 százalékkal haladtak meg az egy évvel ezelőtti szintet. A januárhoz képest az áremelkedés 0,4 százalékos volt.
- Rendkívül gyorsan növekszik a japán alkoholfogyasztás. Tavaly 8,7 százalékkal több alkoholtartalmú italt fogyasztott el, mint 1971-ben. Összesen 55,6 millió hektoliter italt ittak, ennek 61,4 százaléka sör, 29,8 százaléka rizsbor és 2,7 százaléka whisky volt. Az alkohorból származó adóbevételek 10,5 százalékkal növekedtek.
- Az IPC nyugati olajvállalat is ellenzi Bejrút szándékát, hogy államosítsa a libanoni területen levő létesítményeit, köztük a 32 kilométeres csővezetékét, egy olajfinomítót és egy olajkikötő berendezéseit. Mint jelentették, ezekre a berendezésekre Irak is igényt tart, s emiatt vita keletkezett Irak és Libanon között.
- Ismét száj- és körömfájás lépett fel Burgenlandban, Pöstersdorf faluban szerdán és csütörtökön egy-egy újabb sertes betegedett meg. Eddig összesen 121 sertes kellett a járvány miatt kiirtani.
- A British Petroleum elvesztette a pert, amelyben magának követelte egy 37 ezer tonnás libiai olajszállítmány ellenértékét. Az olaj azokról az olajmezőkről származik, amelyek korábban, államosításuk előtt, a BP tulajdonában voltak.
- A francia kereskedelmi mérleg februárban 425 millió frank aktívummal zárult. A kivitel 12,25 milliárd frankot, az import 11,83 milliárd frankot tett ki, ami az 1972. februári értékekhez viszonyítva 19,3, illetve 10,8 százalékos növekedésnek felel meg.
- Változatlanul gyors az infláció Ausztriában. Februárban a kiskereskedelmi árak 8 százalékkal haladtak meg az egy évvel ezelőtti szintet. A januárhoz képest az áremelkedés 0,4 százalékos volt.
- Rendkívül gyorsan növekszik a japán alkoholfogyasztás. Tavaly 8,7 százalékkal több alkoholtartalmú italt fogyasztott el, mint 1971-ben. Összesen 55,6 millió hektoliter italt ittak, ennek 61,4 százaléka sör, 29,8 százaléka rizsbor és 2,7 százaléka whisky volt. Az alkohorból származó adóbevételek 10,5 százalékkal növekedtek.

ZSIGULI A FRANCIA PIACON

Párizsi tudósítónktól:

A lengyel Polski-FIAT személygépkocsik mellett most megjelent a francia piacon a szovjet Zsiguli is. „Lada 2101” elnevezéssel. A Szovjetunió eddig Nyugat-Európában kizárólag Belgiumba küldte ezeket a személygépkocsikat, most azonban megszervezte eladási hálózatát Franciaországban is.

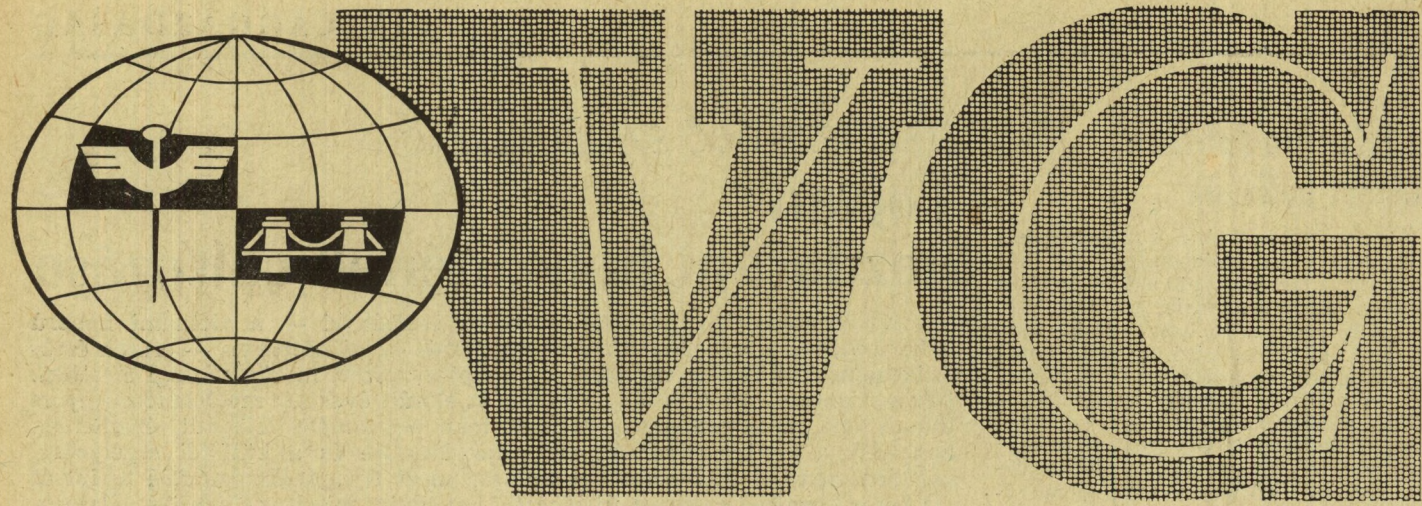
A francia lapok külön hangsúlyozzák az előnyöket, amelyeket a Szovjetunióban gyártott személygépkocsi az eredeti FIAT 124-essel szemben fel tud mutatni. Elsősorban a motor teljesítmény-növelését, az üzemanyaggal kapcsolatos igénytelenséget, a jelentősen feljavított fűtési rendszert, a rozsdával szemben erősebb ellenálló képességet, és végül a jobb felfüggesztést emelik ki az értékelések. Kitérnek arra is, hogy a szovjet Lada 2101-es gépkocsi mintegy 12 százalékkal olcsóbb, mint a FIAT 124-es.

A francia lapok nyíltan felteszik a kérdést, hogyan lehetséges, hogy a FIAT művek 1966-ban, amikor a tárgyalások megkezdődtek, hozzájárult ahhoz, hogy

a Szovjetunió egy, az övénel javítottabb kivitelű gépkocsit exportálhasson Nyugat-Európába. Megállapítják, hogy a Szovjetunió még az ajánlatkérésekkor megsabta, csak azok a gépkocsigyárak pályáztak, amelyek semmiféle korlátozást nem vezettek be a személygépkocsik eladását illetően. A FIAT elfogadta ezt a feltételt, azzal a egyetlen kikötéssel, hogy Olaszországban nem értékesíthető ez a szovjet gyártmányú személygépkocsi.

Döntésénél a FIAT két megfontolásból indul ki. 1. A FIAT termelési szerkezetében meglehetősen széles skálán helyezkednek el a személygépkocsik, ebből csak egy típus gyártását adták át a Szovjetunióknak. 2. Feltételezték továbbá azt is, hogy a szovjet belső piac és a szocialista országok igénye olyan magas, hogy hosszú éveken keresztül csak igen korlátozott számban tud majd tőkés piacra szállítani, akár a Szovjetunió, akár Lengyelország.

Franciaországban meglepően nagy az érdeklődés a szovjet és a lengyel gyártmányú személygépkocsik iránt.

VILÁGGAZDASÁG

1973. MÁRCIUS 17., SZOMBAT

V. ÉVFOLYAM, 54. (1056.) SZÁM

Nyugat-európai valutahitel az USA-nak

Pénzügyminiszteri megállapodás Párizsban

Meglepően teljes és gyors megegyezésre vezetett a 14 vezető tőkes pénzügyi hatalom párizsi miniszteri értekezlete — legalább is így mondta a bonni pénzügyminiszter a valutaválság megoldásáról folytatott tanácskozás egyik főszereplője. A nyugat-európai országok előzetes engedélye — a hat valuta együttes lebegtetése és a márka felértékelése — után most Washington is előállt saját engedményeivel. Ezeknek legfontosabb eleme az, hogy kész a devizapiacokon támogatni a dollár árfolyamát — igaz, hogy ehhez valutahitelt kap a nyugat-európai központi bankoktól, és igaz az is, hogy ennek a kötelezettségének vállalását az eddigi értesülések szerint nem körvonalazta konkrétan. Tehát nem jelölte meg, hogy milyen határig hagyja esni a dollárt, vagy mekkora összeget fordít a támogatására. A párizsi megállapodással új — egyes kommentárok szerint egy-két éves — korszak kezdődik a tőkes valutarendszerben, amelyre már nem a rögzített árfolyamok lesznek jellemzők, hanem a valuták lebegése, mindaddig, amíg meg nem valósul a valutareform. A piacok, úgy látszik, Amerika sikerének értékelik a megállapodást, mert a dollár árfolyama erősödött, a Wall Streeten pedig emelkedőre fordult a részvények irányzata.

A „kibővített Tízek” klubjának pénzügyminiszteri értekezlete — a miniszterhelyettesek rövid előkészítő ülése után — reggel 10 órakor kezdődött az OECD párizsi székházában, és az ebédszünre lényegében már kidolgozta a megállapodást, amelyet azután a délutáni ülés öntött végleges formába. A sajtót Giscard d'Estaing francia pénzügyminiszter, az ülés házigazdája és elnöke tájékoztatta. Beszámolója szerint „a miniszterek megállapodtak abban, hogy gondoskodnak megfelelő eszközökről a devizapiaci intervenciókhoz” és ennek érdekében a meglévő valutacsere (swap) megállapodásokat kibővítik. Egyetértettek abban, hogy „pragmatikusan” kell eljárni a devizapiacokon a közeljövőben, és elvben leszögezték, hogy a hivatalos intervenció a megfelelő időben hasznos lehet a rendezett devizapiaci helyzet fenntartása és a spekulációs tőkék visszaáramlása szempontjából. A francia miniszter diplomáciai zsongorjáról magyarul fordítva ez azt jelenti, hogy a washingtoni pénzügyi hatóságok hajlandók devizapiaci intervencióval megakadályozni a dollár túlságos leértékelődését, és ennek az intervenciónak a céljára valutahitelt kapnak a nyugat-európai jegybankoktól.

A megállapodás további pontjait talán helyesebb mindjárt a szakzsargon mellőzésével ismertetni: Washington hajlandó ösztönözni a külföldi tőke beáramlását az Egyesült Államokba, az

erős fizetési mérleg helyzetben levő országok pedig megszüntetik vagy enyhítik a tőke kiáramlásának korlátozásait. (A tájékoztató nem erősítette meg azt a korábbi értesülést, hogy az amerikaiak hajlandók fenntartani a tőke kiáramlás korlátozását. Mint ismeretes, Nixon nemrég bejelentette, hogy 1974-től kezdődően meg akarja szüntetni ezeket a korlátozásokat.) Az értekezlet résztvevői megegyeztek abban, hogy korlátozni kell az euróvalutapiacok mozgékonyaságát. Ez — nyíltan ki nem mondva — arra vonatkozik, hogy az Egyesült Államok kész résztvenni az euródollár-piac leasztabálásában — esetleg oly módon, hogy állami kötvényeket bocsát ki ezen a piacon.

Végül megegyeztek abban is, hogy az Egyesült Államok és a nyugat-európai országok kamatpolitikáját összehangolják, vagyis Amerika hajlandó a kamatok emelésének irányába ható pénzügyi politikát folytatni, amíg eddig a belső gazdasági szempontok miatt húzódozott. Ezzel hozzájárul a kiáramló spekulációs dollárösszegek visszairányításához.

A jelek szerint az USA nem tette meg, amitől nyugat-európai partnerei tartottak: Shultz pénzügyminiszter nem állt elő kereskedelempolitikai jellegű ellenkövetelésekkel. Ha csak annak nem tekintjük a genfi jelentést, amely szerint a GATT keretében folyó kompenzációs tárgyalások az USA képviselője előterjesztette az amerikai köve-

telést: Angliának, Dániának és Írországnak a Közös Piachoz való csatlakozása évi 1 milliárd dollár veszteséget okoz az amerikai agrárexportban, s ezért követel kártérítést az EGK-tól.

Az értekezleten nem került szóba az a téma, amely — mint többször jelentettük — bizonyos izgalmat okozott az aranypiacon. Emminger, a nyugatnémet jegybank alelnöke közölte: az értekezleten semmiféle megállapodást nem kötöttek más jegybankokkal arról, hogy aranyat adnak el tartalékaikból a szabadpiaci ár emelkedésének megfékezésére.

A párizsi megállapodás lehetővé teszi, hogy a jövő héten újra megnyíljanak a nyugat-európai devizapiacok. A pénzügyminiszteri ülést követően Párizsban tegnap este értekezletre jöttek össze a Közös Piac vezető pénzügyi tisztviselői, hogy megvitassák a piacok újramegnyitásának technikai részleteit. Ezzel kapcsolatban megemlítendő, hogy a francia pénzügyminiszter máris bejelentette: a piacok újramegnyitásával egyidejűleg szigorítják a devizakorlátozásokat. A miniszter hozzátette, hogy Belgium és Hollandia szintén korlátozó intézkedéseket tervez a spekulációs tőkebeáramlás ellen.

Hétfőn valószínűleg megnyílnak a devizapiacok és ugyanakkor kezd meg Párizsban az OECD végrehajtó bizottsága a valuta- és kereskedelempolitikai kérdések összefüggésének megvitatását. Feltehetőleg ez a megbeszélés ad majd újabb alkalmat Washingtonnak további kereskedelmi követeléseinek előterjesztésére.

Párizsi pénzügyi körök szerint a közös piaci valuták együttes lebegtetése, amely a devizapiacok megnyitásával elkezdődik, egy-két évig is eltarthat, miközben a benne részt vevő országok köre fokozatosan bővül. A legújabb értesülések szerint Svédország és Norvégia már bejelentette, hogy csatlakozik a közös lebegtetéshez, de Ausztria még mindig habozik. Japán is szeretne csatlakozni, mert ezzel biztosítaná a jent a további felértékelés ellen.

A japán valuta egyébként Tokióban a nem hivatalos forgalomban már 20 százalékkal értékelődött fel a dollárhoz képest. A nyugat-európai tőzsdéken szilárdult az amerikai valuta árfolyama, elsősorban a svájci frankkal és a holland forinttal szemben. A Wall Street-ről érkezett utolsó, tegnapi jelentés szerint a párizsi hírek hatására megfordult az irányzat, ismét emelkedtek a részvényárfolyamok, amelyek korábban visszaestek, amikor Nixon bejelentette, hogy nem hajlandó az élelmiszerek rögzítésével harcolni az infláció ellen.

— SP —

A Szovjetunió és Ausztrália megállapodása

Moszkvai tudósítónktól:

A szovjet—ausztrál kereskedelmi-gazdasági kapcsolatok fejlesztéséről írt alá dokumentumot pénteken Canberrában Patolicsev szovjet külkereskedelmi miniszter és Cairns ausztrál iparügyi miniszter. A kiadott hivatalos közlemény konkrét összeget nem említ az árucserre-forgalom fejlődésére vonatkozólag, de utal arra, hogy mindkét fél határozott kívánsága a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztése. A tárgyaló partnerek megállapodtak egy vegyes bizottság felállításában is, amelynek feladata a gazdasági együttműködést és a kereskedelmet előmozdító javaslatok kidolgozása lesz.

A Szovjetunió és Ausztrália kereskedelmi forgalma az elmúlt években 60—70 millió rubeles szinten mozgott. A viszonylag alacsony érték elsősorban az ausztrál vállalatok a Szovjetunióból való vásárlás elől elzárkózó üzleti magatartásának tudható be. A szovjet export értéke alig haladja meg a 2 millió rubelt. Importja főleg mezőgazdasági termékekből, ezen belül is elsősorban gyapjából és húsból áll, de több fajta nyersanyagot, például bauxitot is venne, ha sikerülne ezt saját szállításaival kiegyenlítenie.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ IRÁN KÉZBE VETTE A KŐOLAJKITERMELÉST. A nyugati kőolajkonzorcium, a sah bejelentése szerint, összes berendezését átadja az iráni állami kőolajvállalatnak, és szakembereit is Irán rendelkezésére bocsátja. A konzorcium ezentúl az iráni államtól rendeli meg a kőolajat. Az államosítás ellentétele, hogy Irán kötelezettséget vállal: 20 éven keresztül eladja a szükséges kőolajmennyiséget a konzorciumnak.
- ◆ A SZOVJET—AUSZTRÁL KERESKEDELEM FELLENDÍTÉSE volt Patolicsev szovjet külkereskedelmi és Cairns ausztrál iparügyi miniszter tárgyalásainak legfontosabb kérdése. Vegyes bizottság felállításáról döntöttek, ez fogja kidolgozni az együttműködés bővítését célzó javaslatokat. Patolicsev Canberrából Új-Zélandra utazik, ahol szintén a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztéséről tárgyal.
- ◆ KEDVEZŐ FOGADATÁSRA TALÁLT A FRANCIA PIACON a FIAT-licence alapján gyártott szovjet és lengyel személygépkocsik. Párizsi tudósítónk lapvéleményeket ismertet, amelyeket leginkább az foglalkoztat, a FIAT hogyan egyeztetett bele a javított típus nyugat-európai forgalmazásába.
- ◆ VÉGET ÉRT AZ EURÓPAI PARLAMENT ÜLÉSSZAKA. A képviselők tehetetlenséggel vádolták a brüsszeli bizottságot és a miniszteri tanácsot, hogy nem tudnak egységes álláspontot kidolgozni a valutareformról. A parlament bizottságot nevezett ki az amerikai képviselőkkel áprilisban tartandó eszmecsere-sorozatára, amelyen az USA és az EGK viszonyát tekintik át.
- ◆ ÁREMELÉST SÜRGETNEK A CUKORTERMELŐ ORSZÁGOK. Már a dollár első leértékelésekor sem növelték annyival a cukor árát, hogy az exportőrök kárpótlást kapjanak, a mostani devalválás után pedig még a régi cukorárak maradtak érvényben. A fogyasztók az e héten tartott munkabizottsági ülésen elleneztek a javaslatokat, s bonyolult helyzet alakulhat ki, ha a bizottság nem tud egységes javaslatot előterjesztetni a nemzetközi cukorszervezet végrehajtó bizottságának hétfői ülésére.

Az OPEC rendkívüli értekezlete ENERGIÁVÁLSÁG ÉS OLAJÁRAK

Bécsben tegnap reggel megkezdte munkáját az OPEC rendkívüli konferenciája. A zárt ajtók mögött folyó tanácskozás — a szervezet hivatalos tájékoztatója szerint — a világot fenyegető energiaválsággal foglalkoznak az olajtermelő országok küldöttei, de ezen az összetett témakörön belül megvizsgálják az 1971. évi olajmegállapodások eredményességét és hiányosságait is. Erre lehet következtetni a szervezet főtítkáranak a konferenciát megelőzően elhangzott nyilatkozatából.

Vége az olcsó energia korszakának — e gondolat jegyében kezdte meg munkáját a Kőolajexportáló Országok Szervezetének (OPEC) rendkívüli miniszteri konferenciája, amelyet Venezuela kérésére hívtak össze. Ez a megállapítás volt a lényege Khene OPEC-főtítkár üzenetének is, amelyet a konferencia előtt továbbítottak a sajtó képviselőihez (és amelyet a VILÁGGAZDASÁG röviden már ismertett).

A világ energiafogyasztásának növekedési üteme meghaladja az előzetes becsléseket, a kínálat viszont több okból nem tud lépést tartani ezzel a gyors ütemmel. Például: az atomenergia felhasználását lehetővé tevő technológiát még nem dolgozták ki végős, tökéletes formájában, túlzott környezetszennyező hatása miatt egyre kevésbé lehet számítani az energiaforrások között a szénre és a magas kén-tartalmú nyersolajra. Az Egyesült Államokban, ahol még a jelenlegi olajfajlagos kapacitás sem elegendő, súlyosbítja a helyzetet a földgázhiány. A kereslet gyors ütemű növekedése válsághangulatot teremtett nemcsak az Egyesült Államokban, hanem Japánban és Nyugat-Európában is. Ha a jelenlegi irányzat folytatódik, és nem találnak újabb energiaforrásokat, katasztrofális helyzet állhat elő, amelyet egyrészt az energiahány jellemez, másrészt pedig az, hogy egyre nagyobb arányban kell igénybevenni olyan energiaforrásokat, amelyek erősen szennyeznek a környezetet — állapítja meg az OPEC-főtítkár.

Az energiaválság elkerülésére három fronton kell maximális erőfeszítéseket tenni — szólítja fel a felett ipari országokat a főtítkár. Először is korlátozni kell az energiafogyasztást. „Halálos bűn” lenne a további energiapiacok szétválása. Másodszor a szénhidrogénkészletek közismerten korlátozottak, ezért takarékoskodni kell velük, az eddiginél nagyobb szerepet kell juttatni a szénnek, amelyből a tartalékok szinte kimeríthetetlenek. Harmadszor, már most el kell kezdeni a kutatást a jövő tisztá, környezetet nem szennyező energiaforrásai után, amelyen például az árapály vagy a nap energiája. Még az atomenergia is erősen környezet-szennyező mellékhatásokkal jár. A három fő célkitűzésnek a megvalósítása hatalmas ráfordításokat igényel pénzben és időben egyaránt. Egy bizonyos, hogy vége az olcsó energia korszakának — hangsúlyozta Khene.

Mint a nyilatkozatból megállapítható, az OPEC elsősorban azt akarja megvizsgálni, hogyan egységesítse az energiaválsággal kapcsolatos állásfoglalását. A világ olajexportőrtábjából több mint 80 százalékkal részesedő OPEC-országok eddig külön-külön döntöttek olyan kérdésekben, mint az új lelőhelyek feltárása, a kitermelés növelése, vagy korlátozása. Egységes szervezeti politika erre még nincs. A mostani találkozóknál éppen az ilyen közös kínálati politika kialakítására tesznek kísérletet.

Elvlaszthatatlan ettől az árkérdés. Az 1971—1972. évi olajáregyezmények (a teheráni, a tripoli, majd az ezt kiegészítő árfolyammodosításokra is kiterjedő genfi) megváltoztatták a nemzetközi olajpiacon az erőviszonyokat: ma már nem a vásárló, hanem az értékesítő határozza meg a feltételeket. Az OPEC mégsem elégedett. Ez derült ki a főtítkár nyilatkozatából. Az olajárak, bár a megállapodások nyomán emelkedtek, még mindig nem érik el — állandó értékben számítva — az 1958. évi szintet. 1959-ben az olajvállalatok egyoldalúan leszállították az adózás alapjául szolgáló árat (posted price).

Ez akkor és azóta mind a mai napig több milliárd dolláros veszteséget jelent vásárlóerőben az OPEC tagállamainak. Ma már elismert tény — fejtette ki a szervezet főtítkára —, hogy az olajár évekig mesterségesen túl alacsonyra volt leszorítva, ami az adózási politika révén pótlólagos költségvetési bevételekhez juttathatta a fejlett országokat, ahol az olajárban megtakarított tőke amúgy is hozzájárult a gazdasági fejlődéshez. Ennek tudatában a fogyasztó országoknak el kell ismerniük az OPEC árköveteléseinek jogosságát — hangsúlyozta.

Khene a hivatalos nyilatkozatban nem mondta, hogy a konferencia célul tűzte-e ki az árat újbóli emelését. Egy magánbeszélgetésen viszont szólt arról, hogy a tanácskozás ezt a témát is megvitátja. Valószínű, hogy összhangban az energiapolitikai állásponttal az árat kérdésében is előre tekintenek. Mint ismeretes, az 1971. évi egyezmények 1975-ig meghatározzák az olajárakat, évente inflációs pótlékat építenek be, intézkednek az árfolyammodosítások (például dollárleértékelés) ellensúlyozásáról, de az 1975 utáni időszakra csak irányelveket tartalmaznak. A mostani tanácskozáson feltehetőleg az 1975 utáni árrendszert vizsgálják meg. Kiszivárgott értesülés szerint egyes delegációk a mostani — dollárháziara épülő — árszerkezet teljes megváltoztatását javasolták. Az indítványokból egyelőre csak az ismeretes, hogy az új árrendszerben ne folytatódjék a fölösleges pénzfelhalmozódás, hanem olyan új struktúrát alakítsanak ki, amely hatékonyan hozzájárul az olajtermelő országok gazdasági, elsősorban ipari fejlődéséhez.

V. A.

Több amerikai áru a szocialista országokba

Jelentősen növekedett a szocialista országokba irányuló amerikai export — jelenti az Egyesült Államok kereskedelmi miniszterüme. Az év első háromnegyedében a kelet-európai szocialista országok és Kína együttesen 512 millió dollár értékben vásárolt az Egyesült Államoktól, míg 1971-ben 384 millió dollár volt az oda irányuló egész évi export értéke.

A szocialista országokból vásárolt import ugyanezen időszak alatt 252 millió dollár volt, mintegy kétszerese az előző évinek. (Reuters)

Bijedics Singapore-ba érkezett

Bijedics jugoszláv miniszterelnök Singaporeba, távol-keleti útjának újabb állomására érkezett. Ezt megelőzően 4 napig Malajziában tárgyal, és a következő megállapodások jelzik ott-tartózkodásának eredményességét: Határozott intézkedéseket hoznak mindkét részről, hogy a kétoldalú kereskedelmet, a közös vállalkozásokat, a műszaki együttműködést serkentse. Jugoszlávia műszaki szakértőket küld, hogy részt vegyenek a malajziai fejlesztési tervek megvalósításában.

Bijedics elutazása előtt Kuala Lumpurban a többek között ezt mondta: „mi nemcsak a tradicionális exportcikkre iránt érdeklődünk, hanem Malajzia ipari termékei és fogyasztási cikkeit iránt is.”

Rövidesen megnyitják Jugoszlávia Kuala Lumpur-i nagykövetségét is (eddig az Indonéziában állomásozó nagykövét látta el a feladatot). (Reuters)

Irán állami kézbe vette a kőolajkitermelést FELAVATTÁK AZ ISZFAHÁNI ACÉLKOMBINÁTOT

Az Iránban tevékenykedő nyugati kőolajkonzorcium Pahlavi sah bejelentése szerint minden berendezését átadja Iránnak. A sah az első iráni acélmű üzembe helyezésekor tette a bejelentést, hozzáfűzve, hogy a kőolajvállalatok a jövőben az olajat az iráni államtól fogják megrendelni. Hozzáfűzték, hogy szakértőik és technikaik a kizárólag iráni tulajdonban levő olajvállalatnál dolgozzanak.

Amerikai sajtójelentések szerint a kőolajkonzorcium azért mondott le berendezéseiről és a kitermelés irányításáról, mert állami garanciát kapott, hogy a kőolajszállítások a következő húsz évben folytatódjanak. A NIOC iráni állami olajvállalat kezébe kerültek az olajmezők berendezései, amelyekben a nyolc nyugati vállalatot tömörítő konzorcium mintegy 90 százalékból részesedett. Ebből 40 százaléka az amerikai társaságok kezében volt. A sah a lépéstől azt reméli, hogy véget vehet a nyugati kőolajvállalatok beruházáslassító politikájának. Irán washingtoni jelentései szerint 50 százalékkal akarja növelni a termelést.

A másik fontos iráni fejlemény az iszfaháni fémkohászati kombinát felavatása. A gyáróriás, mint ismeretes, szovjet gazdasági- és műszaki segítségnyújtással épült. A felavatáson az iráni sah mellett ott volt Koszigin miniszterelnök is. Mint moszkvai tudósítónk írja, az új kombinát a számtások szerint már a közeljövőben fedezi az iráni népgazdaság acél- és nyersvas-igényeit. A jelenleg átadott termelési kapacitással 60 ezer tonna acél termelésére nyí-

lik lehetőség, de elkészült a két lépcsős bővítési terv is, az első szakasz követően a kapacitás 1,9 millió tonnára növekszik, a második szakaszban pedig (körülbelül 1980-tól) 4 millió tonna acél termelésére nyílik lehetőség. A Szovjetunió a bővítéshez egy csütörtökön aláírt megállapodás értelmében 140 millió rubel hitelt nyújt. A Szovjetunió emellett részt vállal 90 különféle létesítmény építésében, amelyek közül 39-et már be is fejeztek. (DPA, Reuter, TASZSZ)

Újabb hír a szovjet—japán együttműködésről

Rövidesen a szovjet kormány elé terjesztik azt a japán tervezetet, amelynek értelmében a japán fél 1 milliárd dolláros bankkölcsönrel vesz részt a nyugat-szibériai olajmezők kiaknázásában és a nahodkai kikötőig nyúló csővezeték lefektetésében — írja a Yomiuri Shimbun.

A kölcsönt négyéves türelmi időszak után tíz éven át évi 6,5 százalékos kamattal mellett fogják törleszteni. A tokiói lap szerint Japán 20 éven át évi 40 millió tonna olajat importálhat. Az arról csak annyit ír, hogy azt amerikai dollárban határozzák meg a nemzetközi árszintnek megfelelően, de bizonyos időszakra rögzítik majd.